

Aprobat în ședința Guvernului din _____ 2025

Decizia protocolară nr. _____/2025

Proiect

L E G E
pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire
la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 157-162, art. 316), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Pe parcursul textului legii:

cuvântul „specializarea”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvântul „specialitatea”, la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepția art. 18 lit. a), art. 41 alin. (9), art. 65 alin. (2) și art. 79;

textul „Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale” se substituie cu cuvintele „Ministerului Sănătății”.

2. Articolul 2:

noțiunea „*birou de expertiză judiciară*” va avea următorul cuprins:

„*birou de expertiză judiciară* – formă de organizare a activității expertului judiciar în cadrul biroului individual de expertiză judiciară sau biroului asociat de expertiză judiciară;”;

la noțiunea „*expert judiciar*”, cuvintele „în care este autorizată” se substituie cu cuvintele „în care este calificată”;

la noțiunea „*instituție publică de expertiză judiciară*”, după textul „autoritate publică (instituție)” se introduce textul „sau subdiviziunea acesteia.”;

la noțiunea „*laborator de expertiză judiciară*”, cuvintele „local sau încăpere a unei instituții” se substituie cu cuvântul „încăpere”.

3. La articolul 6 alineatul (3), după cuvintele „sau ale instituției publice de expertiză judiciară” se introduce textul „/biroului de expertiză judiciară”.

4. La articolul 11 alineatul (1), după textul „în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc” se introduce textul „de către ordonatorul expertizei judiciare”.

5. La articolul 12 alineatul (2), după cuvântul „ilegalitatea” se introduce textul „documentelor”.

6. Articolul 13:

la alineatul (1), cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea” și se completează cu textul „, precum și de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite.”;

se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) Termenele de efectuare a expertizelor judiciare și consecutivitatea programată pot fi modificate de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, în cazul unui număr limitat de experți judiciari în specialitatea respectivă, sau la solicitarea ordonatorului expertizei, în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală.”

7. La articolul 14, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Cercetările din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare de expertiză judiciară, în corespundere cu specialitatea de expertiză efectuată.”

8. Articolul 15 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 15.** Comunicarea rezultatelor expertizei judiciare

Raportul de expertiză judiciară, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea expertizei judiciare se predau ordonatorului, în conformitate cu legislația.”

9. La articolul 16 alineatele (4) și (5), cuvintele „din afara instituției publice de expertiză judiciară” se exclud.

10. Articolul 17:

la litera a), cuvintele „specializați în domeniu” se substituie cu cuvintele „calificați în specialitatea respectivă”;

la litera b), cuvintele „din afara instituției publice de expertiză judiciară” se exclud;

la litera e), cuvintele „extraordinară a” se exclud.

11. Articolul 19:

la alineatul (2), cuvintele „potrivit actului de dispunere a expertizei judiciare” se exclud;

la alineatul (3), după textul „procedee tehnico-științifice” se introduc cuvintele „echivalente celor aplicate în cadrul expertizelor judiciare”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Raportul de expertiză extrajudiciară servește drept material pe care se întemeiază o cerere, plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt raport litigios.”

12. La articolul 24, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Prelevarea mostrelor fără acordul persoanei poate fi efectuată doar cu autorizarea judecătorului de instrucție, în condițiile stabilite de legislația procesual penală.”

13. La articolul 26, în denumire și la alineatele (1) și (5), cuvântul „probelor” se substituie cu cuvântul „mostrelor”.

14. Articolul 33:

la alineatul (1), cuvintele „din același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare” se substituie cu cuvintele „de aceeași specialitate de expertiză judiciară”;

la alineatul (2), cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un grad sporit de complexitate”;

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia majorității experților judiciari, precum și/sau examinările și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei.”

15. Articolul 35:

la alineatul (1), după cuvintele „sunt necesare concomitent cunoștințe din mai multe” se completează cu textul „specialități de expertiză judiciară,”;

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Expertiza complexă se efectuează fie de mai mulți experți calificați în diferite specialități de expertiză, fie de către un singur expert calificat în mai multe specialități de expertiză.

(3) Fiecare expert care participă la expertiza complexă efectuează cercetări în mod independent, în limita competențelor sale, evaluează rezultatele obținute de el, precum și pe cele ale altor experți, în măsura în care vizează cercetările sale și formulează concluziile respective.”;

la alineatul (5) al doilea enunț, cuvintele „doar în partea care se referă la cercetările efectuate de el” se substituie cu cuvintele „în partea care se referă la cercetările efectuate și concluziile formulate de el sau la realizarea și formularea cărora a participat, precum și la celelalte informații intermediare din părțile raportului de expertiză judiciară pe care le-a prezentat.”

16. Articolul 36:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) După efectuarea cercetărilor, expertul judiciar expune rezultatele examinărilor și concluziile într-un raport de expertiză judiciară (în continuare – *raport de expertiză*).”;

la alineatul (2), literele a) și b) vor avea următorul cuprins:

„a) instituția publică de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară au implementat în activitate sistemul de management al calității conform standardelor aplicabile;

b) cercetările au fost efectuate în specialitatea de expertiză judiciară în care expertul judiciar este calificat.”;

se completează cu alineatul (31) cu următorul cuprins:

„(31) În cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare sau a mai multor întrebări formulate în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, cu acordul ordonatorului de expertiză judiciară, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară poate să dispună întocmirea mai multor rapoarte de expertiză judiciară, pentru fiecare obiect de cercetare/întrebare formulată sau pentru un grup de obiecte de cercetare/întrebări formulate, dacă acest fapt contribuie la reducerea termenelor procedurale la etapa de urmărire penală.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Raportul de expertiză judiciară se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului expertizei judiciare. Celelalte exemplare se transmit instituțiilor publice de expertiză judiciară sau biroului de expertiză judiciară în care activează expertul sau, după caz, experții care au fost incluși la efectuarea expertizei judiciare.”;

la alineatul (5), textul „ , precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților participanți la efectuarea expertizei” se exclude.

17. Articolul 37:

la alineatul (1), cuvântul „dactilografată” se substituie cu textul „pe suport de hârtie sau în format electronic”;

la alineatul (2):

litera f) va avea următorul cuprins:

„f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul și specialitatea expertizei”;

la litera g), cuvintele „specialitatea deținută” se exclud;

la alineatul (3):

în dispozitivul normei, cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea”;

litera h) va avea următorul cuprins:

„h) sinteza rezultatelor examinărilor și argumentarea concluziilor”;

la litera i), după cuvântul „imposibilității” se introduc cuvintele „sau refuzului”;

la alineatul (5), textul „conform competențelor, aplicându-se ștampila acestuia/acestora” se substituie cu textul „corespunzător specialității, aplicându-se ștampila acestuia/acestora sau semnătura electronică”.

18. Articolul 38:

la alineatul (1), textul „, care ar putea schimba concluzia expertului sau care ar putea crea erori de conținut” se substituie cu textul „sau omisiuni, care creează erori materiale și de conținut”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Rectificarea greșelii comise se face prin întocmirea, într-un număr de exemplare egal cu numărul exemplarelor raportului de expertiză judiciară, a unui act de corectare a greșelilor comise în conținutul raportului de expertiză (în continuare – *act de corectare a greșelilor*), în care expertul menționează compartimentul, pagina și alineatul unde a fost comisă greșeala, precum și formularea textului corectării. Actul de corectare a greșelilor cuprinde și o declarație de răspundere penală pentru prezentarea cu bună știință a unor corectări false, pe care expertul o semnează, indicând persoana la inițiativa căreia a fost corectată greșeala.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost transmis raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv, câte un exemplar se anexează la exemplarele rapoartelor de expertiză arhivate.”

19. Articolul 39:

la alineatul (2), textul „exemplarul al doilea al raportului de expertiză, dacă este cazul, exemplarul al doilea al actului de corectare a greșelilor” se substituie cu textul „un exemplar al raportului de expertiză, după caz, un exemplar al actului de corectare a greșelilor”;

alineatul (3) se abrogă;

alineatele (6) și (7) vor avea următorul cuprins:

„(6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, dar este exclus din Registrul de stat al experților judiciari, se păstrează în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se transmite, prin ordin al Ministrului Justiției, spre păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de Stat al experților judiciari.

(7) Un exemplar al raportului de expertiză judiciară, efectuat de persoana recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art. 11 alin. (1), se transmite, prin act de predare-primire a ordonatorului expertizei judiciare, spre păstrare unui birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză

judiciară, în care activează cei mai mulți experți judiciari calificați în genul de expertiză în care se include specialitatea respectivă.”;

se completează cu alineatul (71) cu următorul cuprins:

„(71) În cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei examinate în instanța de judecată, pot fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei sau, după caz, la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza. Se interzice eliberarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.”

20. Articolul 40:

la alineatul (1), litera d) va avea următorul cuprins:

„d) are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia, în domeniile de formare profesională conform alin.(6)”;

se completează cu alineatul (21) cu următorul cuprins:

„(21) Persoana care solicită calitatea de expert judiciar pentru o ulterioară activitate în instituțiile publice specializate și în subdiviziunile specializate ale Ministerului Sănătății, suplimentar studiilor prevăzute la alin. (1) lit. d), trebuie să dețină și diplomă de studii postuniversitare.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Sunt scutite de efectuarea stagiului profesional:

a) persoanele care au absolvit instituții de învățământ superior la specialitatea expertizei judiciare respective sau cursuri în specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare domeniilor de formare profesională, care cuprind minimum 600 de ore și nu a trecut mai mult de 1 an de la absolvire;

b) persoanele care, anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 sau de 3 ani în cazul expertizelor medico-legale și psihiatrico-legale;

c) persoanele care au dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate, dacă confirmă absolvirea unui curs privind expertiza judiciară, de cel puțin 40 ore, la o instituție de învățământ superior din țară.”

se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Lista domeniilor de formare profesională corespunzătoare specialităților de expertiză judiciară se aprobă prin ordin al ministrului justiției după consultarea instituțiilor publice de expertiză judiciară. Lista servește la atragerea ad-hoc a persoanelor de către ordonatorul expertizei judiciare, în condițiile art. 11 alin. (1).”

21. Articolul 41:

la alineatul (1), textul „Înainte de a se înscrie la examenul de calificare, persoana” se substituie cu cuvântul „Persoana”;

la alineatul (2), după cuvintele „Stagiul profesional se efectuează” se introduce textul „conform planului individual stabilit de către conducătorul de stagiul,”;

se completează cu alineatul (21) cu următorul cuprins:

„(21) La sfârșitul stagiului profesional, persoana susține examenul de calificare în specialitatea de expertiză judiciară în termen de cel mult 1 an. După expirarea termenului de 1 an, persoana poate participa la examenul de calificare doar cu condiția efectuării repetate a stagiului profesional.”;

alineatul (3) se completează cu textul „, atunci când expertul stagiar nu este angajat al acestora”;

alineatul (5) se completează cu textul „, sau un expert judiciar cu experiență de cel puțin 3 ani într-o specialitate nou instituită”;

la alineatul (9), enunțul „La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare. Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional.” se substituie cu enunțurile „Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional, cu condiția absolvirii cursului privind expertiză judiciară. La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare.”;

la alineatul (10), textul „, în cazurile și condițiile stabilite de Guvern” se exclude.

22. Articolul 42:

la alineatul (1), textul „g)-j)” se substituie cu textul „g)-i)”;

la alineatul (4), litera a) se completează cu textul „la o instituție de învățământ superior prevăzută la art. 54 alin. (2), din care cel puțin 40 de ore cu privire la expertiza judiciară”;

se completează cu alineatul (41) cu următorul cuprins:

„(41) Cursurile de formare inițială cu privire la expertiza judiciară se efectuează în conformitate cu curriculum unic coordonat cu toate instituțiile publice de expertiză judiciară.”

23. Articolul 43 va avea următorul cuprins:

„Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar

(1) Calitatea de expert judiciar o are persoana care a promovat examenul de calificare în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și căreia i-a fost eliberată licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar.

(2) La examenul de calificare este admisă persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1) și care a depus, la instituția publică de expertiză judiciară corespunzătoare, următoarele acte:

- a) cererea de admitere la examen;
- b) copia buletinului de identitate;
- c) copia diplomei de studii, potrivit prevederilor art. 40;
- d) cazierul judiciar;
- e) certificatul medical;

f) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă.

(3) Persoana care intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se admite la examenul de calificare după depunerea actelor indicate la alin. (2) la una din instituțiile publice de expertiză judiciară și după achitarea, la contul bancar al acesteia, a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale.

(4) Examenul de calificare este susținut în fața Comisiei de calificare a experților judiciari (în continuare – *Comisia de calificare*), care se constituie, în fiecare instituție publică de expertiză judiciară, din 5 membri, pentru un mandat de 4 ani, dintre care un membru desemnat de Ministerul Justiției.

(5) Majoritatea membrilor Comisiei de calificare sunt experți judiciari de categoria întâi ori superioară, care se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism. Componenta nominală a Comisiei de calificare se aprobă prin ordin al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară.

(6) Pentru fiecare ședință la care participă membrii Comisiei de calificare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici, beneficiază de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate instituției publice de expertiză judiciară de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.

(7) Comisia de calificare desfășoară examenul de calificare în baza principiilor accesibilității și transparenței, prin publicarea, pe site-ul web oficial al instituției publice de expertiză judiciară, a informației privind desfășurarea examenului. Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de calificare, precum și procedura de desfășurare a examenului de calificare a experților judiciari, modul de contestare a rezultatelor examenului de calificare se aprobă de către Guvern.

(8) Instituțiile publice de expertiză judiciară sunt obligate să asigure condiții necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari, cel puțin de 2 ori pe an, în cazul existenței solicitărilor de atribuire a calității de expert judiciar.

(9) Instituțiile publice de expertiză judiciară prezintă Ministerului Justiției lista persoanelor care au susținut examenul de calificare în profesia de expert judiciar, precum și hotărârile Comisiilor de calificare.”

24. Articolul 44:

la alineatul (2), cuvintele „și evaluare” se exclud;

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Persoana care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate și întrunește condițiile prevăzute la art. 40 este în drept să solicite eliberarea licenței de expert judiciar fără susținerea examenului de calificare, dacă confirmă absolvirea unui curs privind expertiza judiciară, în modul prevăzut la art. 40 alin. (4) lit. c).”

25. Articolul 45:

la alineatul (1), litera b) se abrogă;

la alineatul (3), după cuvântul „licenței” se introduc cuvintele „și a anexei la licență”.

26. Articolul 46:

la alineatul (1):

în dispozitivul normei, după cuvintele „expert judiciar” se introduce textul „și/sau a anexelor la aceasta”;

la litera b), textul „susținută în condițiile art. 55 alin. (4) și (5)” se substituie cu cuvântul „performanțelor”;

se completează cu litera d) cu următorul cuprins:

„d) expertul judiciar nu a înregistrat una din formele de organizare a activității în mai mult de 1 an de la demisia din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară”;

la alineatul (2), cuvintele „calificare și” se exclud.

27. La articolul 47, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară, expertul judiciar aplică semnătura olografă și ștampila umedă sau semnătura electronică calificată.”

28. Articolul 49 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 49.** Registrul de stat al experților judiciari

Evidența experților judiciari este ținută de Ministerul Justiției în Registrul de stat al experților judiciari. Conținutul Registrului de stat al experților judiciari și modul de ținere a acestuia este stabilit de Guvern.”

29. La articolul 52, alineatul (1) se completează cu litera k¹) cu următorul cuprins:

„k¹) să informeze cu privire la orice schimbări care necesită modificarea datelor în registrele de stat ținute de Ministerul Justiției;”.

30. Articolul 54 se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Expertul judiciar care a avut activitatea de expertiză judiciară suspendată sau încetată, la reluarea activității urmează un curs de formare continuă, dacă de la ultima evaluare a performanțelor au trecut mai mult de 2 ani, iar în cazul expertului judiciar în domeniul expertizei medico-legale și psihiatrice, mai mult de 3 ani.”

31. Articolul 55 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 55.** Evaluarea performanțelor experților judiciari

(1) Activitatea și performanțele experților judiciari sunt supuse evaluării periodice obligatorii, în vederea stabilirii gradului de corespundere a acestora

calității deținute în toate specialitățile, determinării nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale acestora, a abilităților de aplicare a cunoștințelor teoretice de către aceștia, identificării deficiențelor și aspectelor forte în activitatea acestora, precum și în vederea sporirii eficienței activității experților.

(2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. În componența Comisiei de evaluare se includ câte un expert judiciar, de categoria întâi ori superioară, desemnat de fiecare instituție publică de expertiză judiciară, și un reprezentant al Ministerului Justiției. Mandatul membrilor Comisiei de evaluare este de 4 ani.

(3) Pentru fiecare ședință la care participă, membrii Comisiei de evaluare inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici, beneficiază de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate instituției publice de expertiză judiciară de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.

(4) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către una din comisiile de evaluare constituite conform alin. (2), în funcție de specialitatea în care se evaluează.

(5) În urma evaluării, expertului judiciar i se atribuie unul dintre următoarele calificative: „nesatisfăcător”, „satisfăcător”, „bine” și „foarte bine”.

(6) Rezultatele evaluării ordinare pot fi contestate în termen de 10 zile lucrătoare de la data la care acestea au fost făcute publice, cererea de contestație depunându-se pe numele conducătorului instituției publice de expertiză judiciară.

(7) Expertul judiciar poate fi supus evaluării performanțelor în mod extraordinar în următoarele cazuri:

a) la angajarea într-o instituție publică de expertiză judiciară, dacă expertul a activat anterior în cadrul unui birou de expertiză judiciară și au trecut mai mult de 2 ani de la ultima evaluare;

b) expertul nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară;

c) în cazul identificării unor încălcări în metodele și practicile de efectuare a expertizei judiciare.

(8) Expertul judiciar nu poate efectua, în mod individual, expertiza judiciară dacă:

a) nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară – până la evaluarea extraordinară a performanțelor;

b) a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea performanțelor – până la soluționarea contestației.

(9) Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari, precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare se stabilesc de către Guvern.

(10) Instituțiile publice de expertiză judiciară prezintă Ministerului Justiției lista experților judiciari evaluați, precum și hotărârile Comisiilor de evaluare.”

32. La articolul 56:

la alineatul (1), cuvintele „Comisia de calificare și evaluare” se substitui cu cuvintele „Comisia de evaluare”;

alineatul (3) se completează cu cuvintele „în aceeași specialitate”;

la alineatul (4), textul „art. 55 alin. (8)” se substituie cu textul „art. 55 alin. (9)”.

33. Articolul 58:

litera h), după cuvintele „la obținerea licenței”, se completează cu cuvintele „sau gradului de calificare”;

se completează cu litera m) cu următorul cuprins:

„m) neprezentarea nemotivată la evaluarea ordinară sau extraordinară a performanțelor”.

34. La articolul 59 alineatul (3), textul „lit. f), i), j) și k)” se substituie cu textul „lit. f), h), i), j), k) și m)”.

35. Articolul 63:

la alineatul (1) litera b), după cuvintele „concediu de maternitate” se introduce textul „/paternitate”, iar textul „6 ani” se substituie cu textul „4 ani”;

la alineatul (3), după textul „ministrului justiției,” se introduce textul „în cazul expertului judiciar care desfășoară activitatea într-un birou de expertiză judiciară.”.

36. Articolul 64:

la alineatul (1) litera c), după cuvântul „renunțarea” se introduce textul „, inclusiv la una din specialități, ”;

se completează cu alineatul (31) cu următorul cuprins:

„(31) În cazul renunțării la una din specialitățile deținute, Ministerul Justiției emite ordinul de încetare a dreptului de efectuare a expertizei judiciare în specialitatea la care expertul judiciar a renunțat, cu radierea informației din Registrul de stat al experților judiciari și cu retragerea anexei la licență în specialitatea respectivă.”

37. Articolul 65:

la alineatul (2), cuvintele „operative sau” se exclude;

alineatul (3) se completează cu următorul enunț: „Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară contribuie la unificarea practicilor în domeniul expertizei judiciare.”;

se completează cu alineatul (41) cu următorul cuprins:

„(41) Expertul judiciar care a obținut licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar, în termen de 1 an de la eliberarea licenței, este obligat să

înregistreze una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.”; alineatele (5) și (7) vor avea următorul cuprins:

„(5) Expertul judiciar care și-a încetat activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau care a demisionat dintr-o instituție publică de expertiză judiciară poate, în termen de 1 an, să solicite înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), sau să se reangajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.”;

„(7) În perioada de după demisie din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară și până la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau până la angajarea în una din instituțiile publice de expertiză judiciară, activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept, dar nu mai mult de 1 an.”

38. Articolul 66 se completează cu un enunț cu următorul cuprins: „Competențele instituțiilor publice de expertiză judiciară sunt stabilite în regulamentele proprii de activitate, aprobate conform prevederilor legale.”

39. La articolul 67, textul „, respectând condițiile de autorizare” se exclude.

40. La articolul 68, alineatul (8) se abrogă.

41. Articolul 71:

la alineatul (2), cuvintele „autorizat și specializat” se exclud;

la alineatul (6), cuvintele „certificat de înregistrare” se substituie cu cuvintele „extras din registru”.

42. Articolul 73 se abrogă.

43. Articolul 75 se completează cu alineatul (81) cu următorul cuprins:

„(81) Bugetul instituției publice de expertize judiciare și bugetul ordonatorului expertizei judiciare, destinate efectuării expertizelor, se planifică în baza statisticii pe perioada anterioară și a prognozelor pe viitor. În cazul în care instituția publică de expertiză judiciară și ordonatorul expertizei judiciare sunt subdiviziuni din cadrul aceleiași persoane juridice, costurile pentru expertizele judiciare solicitate de ordonator se acoperă din bugetul de stat, prin estimarea cheltuielilor pentru acestea în bugetul anual al persoanei juridice.”

44. La articolul 85, alineatul (4) litera a) și alineatul (5) se abrogă.

Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția punctelor 23 și 31, ce prevăd modificarea art. 43 și 55, care vor intra în vigoare după șase luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară vor prezenta Ministerului Justiției, în termen de doi ani, actul care confirmă implementarea sistemului de management al calității conform standardelor aplicabile.

(3) Guvernul, în termen de șase luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, își va aduce actele normative în corespundere cu prezenta lege.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 68/2016
cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar a fost elaborat de către Ministerul Justiției în colaborare cu instituțiile publice de expertiză judiciară.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Conform act. 215 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, Ministerul Justiției este autoritatea responsabilă de modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, în scopul consolidării mecanismelor de formare inițială și continuă a experților judiciari, de admitere în profesie, evaluare a activității și organizare a activității de expertiză judiciară.

Pe parcursul anului 2024 proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar a fost elaborat și supus avizării și reavizării, fiind organizate mai multe ședințe cu reprezentanții instituțiilor publice de expertiză judiciară în vederea atingerii obiectului propus.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Principiile activității de expertiză judiciară, modul de realizare a expertizelor judiciare, procedura de admitere în profesia de expert judiciar, statutul expertului judiciar, formele de organizare a activității de expertiză judiciară sunt reglementate de Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar (*în continuare - Legea nr. 68/2016*).

Pe parcursul implementării Legii nr. 68/2016 și monitorizării impactului acesteia asupra sistemului de expertiză judiciară, actorii implicați în implementarea legii au invocat mai multe deficiențe, generate inclusiv de unele proceduri anevoioase, care afectează stabilitatea domeniului de expertiză judiciară, făcându-l vulnerabil în fața actualelor provocări.

Mai mult, odată cu intrarea în vigoare a legii menționate, în profesia de expert judiciar se observă o reticență în a accede, iar în mai multe specialități există o insuficiență de experți judiciari, cauzată inclusiv de formalitățile excesive în procesul de admitere în profesie. Acest fapt are un efect negativ asupra sistemului de expertiză judiciară, în special având în vedere că o bună parte a experților judiciari sunt de vârstă înaintată, iar la pensionarea acestora în sistemul de expertiză judiciară se va înregistra o criză de personal pe anumite specialități.

Astfel, **calificarea și evaluarea experților judiciari** reprezintă una dintre problemele cu cel mai înalt grad de complexitate, generat de dificultatea creării mai multor componente nominale ale Comisiei de calificare și evaluare, corelativ tipului specialității de expertiză judiciară în care se evaluează expertul (care poate deține mai multe specialități de expertiză judiciară) sau, după caz, în care se califică candidatul. Astfel, o singură comisie, dar care se constituie într-o multitudine de componente a membrilor ei, realizează pe de o parte calificarea candidaților pentru a obține statutul de expert judiciar în una sau mai multe specialități și tot această comisie evaluează performanțele

experților judiciari o dată la 5 ani sau mai devreme, în mod extraordinar, în anumite cazuri prevăzute de lege.

La momentul actual, Comisia de calificare și evaluare activează pe lângă Ministerul Justiției și se compune din 9 membri și un secretar. Cu toate acestea, Ministerul Justiției care are printre funcțiile de bază - monitorizarea și efectuarea controlului asupra modului în care sunt exercitate profesiile și prestate unele servicii juridice, nu face parte, prin intermediul unui membru, din componența Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciari, doar asigură secretariatul acesteia. În acest context, ministerul este în imposibilitate de a interveni eficient în realizarea procedurilor ce vizează atât calificarea cât și evaluarea experților judiciari. În schimb, efectuarea lucrărilor de secretariat pentru Comisie, aglomerează activitatea Ministerului Justiției cu un volum mare de lucru tehnic, ceea ce afectează realizarea eficientă a misiunii de bază - elaborarea politicilor publice, inclusiv, în domeniul profesiilor juridice.

De asemenea, cadrul normativ actual generează incertitudini cu privire la studiile superioare (ramura științifică), pe care trebuie să le dețină expertul judiciar pentru a accede într-o specialitate concretă. Or, Legea nr. 68/2026 are o abordare diferențiată doar în privința experților judiciari din domeniul medicinei. Astfel, persistă disensiuni și interpretări arbitrare de către membrii Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciari la etapa adoptării deciziei cu privire la admiterea la examenul de calificare a candidaților cu anumite studii în anumite specialități, urmând a se realiza o claritate și în acest sens.

Cu referire la procedura de evaluare a experților judiciari, potrivit art. 56 alin. (2)-(3) din Legea nr. 68/2016, gradul de calificare de categoria trei se acordă la obținerea calificării de expert judiciar în specialitatea solicitată, iar gradul de calificare imediat superior se conferă dacă expertul a obținut calificativul „foarte bine” la evaluarea performanțelor sau calificativul „bine” la ultimele 2 evaluări ale performanțelor.

Conform acestor norme, expertul judiciar ar putea deține, câte un grad de calificare separat pentru fiecare specialitate, ceea ce generează confuzii cu privire la nivelul de calificare a acestuia și modul de salarizare, respectiv actuala reglementare lăasă loc de interpretări.

Suplimentar, alin. (1) de la art. 55 și alin. (1) al art. 56 din Legea nr. 68/2016, creează confuzii cu privire la acordarea gradelor de calificare experților judiciari, or, aceștia pot deține mai multe specialități, pe care le obțin în diferite perioade de timp. Respectiv, perioada pentru care trebuie să se prezinte la evaluarea ordinară (o dată la 5 ani) pentru o anumită specialitate nu corespunde cu perioada de evaluare pentru o altă specialitate. Astfel, scadența termenului de 5 ani este diferit pentru diferite specialități, expertul fiind impus să vină la evaluare practic 1 dată în 2 ani dacă deține 2 specialități (marea majoritate a acestora) sau chiar fiecare an dacă deține mai mult de 3 specialități. În caz contrar expertul pierde dreptul de efectuare a expertizelor judiciare pentru specialitatea în care nu a fost evaluat și pentru care a expirat termenul de 5 ani.

În circumstanțele reflectate, nu este clar câte calitative „foarte bine”, după caz, „bine” trebuie să dețină expertul judiciar, pentru evaluarea în care specialitate deține anumite calitative, în care termen de 5 ani împlinit și la care următoare evaluare se acordă următorul grad de calificare.

În context, normele indicate sunt confuze și la fiecare evaluare apar discuții și neclarități atât la membrii Comisiei de evaluare și calificare, cât și la experții evaluați.

În partea ce ține de efectuarea stagiului profesional se atestă reglementări incerte, care generează diferite interpretări. Or, potrivit art. 40 alin. (4) „sunt scutite de efectuarea stagiului profesional persoanele care au absolvit instituții de învățământ superior [...], precum și persoana prevăzută la art. 55 alin. (7).” În aceeași ordine de idei, art. 55 alin. (7) prevede că „expertul judiciar care a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea ordinară sau la evaluarea extraordinară organizată în condițiile art. 55 alin. (4) și (5) este supus unei noi evaluări

extraordinare la expirarea unui an de la data evaluării ordinare. Dacă în urma acestei evaluări expertul judiciar obține de asemenea calificativul „nesatisfăcător”, acestuia i se retrage calitatea de expert judiciar în specialitatea respectivă. Astfel, norma scutește persoanele cu licența retrasă ca urmare a obținerii calificativului „nesatisfăcător” la evaluarea performanțelor, de efectuarea stagiului profesional, indiferent de specialitatea în care ar dori candidatul să obțină o nouă licență de expert judiciar. Prin urmare, o persoană căreia i-a fost retrasă licența de expert judiciar, ar fi avantajat în raport cu alți candidați, fapt inadmisibil pentru un sistem de expertiză judiciară bazat pe profesionalism.

O altă deficiență majoră de implementare a Legii nr. 68/2016 se atestă și în procesul pierderii calității de expert judiciar. Astfel, practica denotă că majoritatea experților judiciari sunt calificați și dețin cel puțin 2 specialități de expertiză judiciară. Potrivit art. 64 alin. (1) lit. c), calitatea de expert judiciar poate fi încetată prin renunțare, solicitată în cerere, care se depune la Ministerul Justiției. Respectiv, expertul judiciar care din motive personale intenționează să renunțe la una din specialitățile deținute, acest renunț poate fi interpretat drept renunț la licența de expert judiciar, lăsând la decizia autorității publice de a hotărî cum să acționeze.

Confuzie se creează și la aplicarea art. 46 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 68/2016, care stabilește că licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se retrage în cazul în care „*expertul judiciar a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea susținută în condițiile art. 55 alin. (4) și (5)*”. Deși, expertul judiciar ca urmare a evaluării pierde calitatea de expert judiciar în o anumită specialitate, acestuia i-ar putea fi retrasă licența în general, fără să poată activa și în celelalte specialități deținute. Retragerea licenței în acest caz este independentă de procedura de evaluare în celelalte specialități, care nu ar trebui să fie dependente de oricare dintre specialități.

În mai multe sesizări adresate Ministerului Justiției se invocă că termenele de efectuare a expertizelor judiciare sunt foarte lungi, acestea numindu-se pentru anii 2026, 2028 și mai târziu, inclusiv din considerentul că numărul experților judiciari calificați în anumite specialități este foarte redus (de ex: 1-2 experți judiciari în domeniul expertizei psihologice, la nivel național, domeniu care devine tot mai solicitat în condițiile sociale actuale; 10 experți în domeniul construcțiilor, care de asemenea reprezintă un domeniu extrem de solicitat), fapt ce periclitează accesul liber la justiție al cetățenilor, principiu primordial într-un stat de drept.

Prin urmare se impune consolidarea mecanismului de recunoaștere ad-hoc în calitate de expert judiciar persoane competente în specialitatea solicitată pentru efectuarea expertizei.

Un alt aspect problematic care rezultă din prevederile actuale ale Legii nr. 68/2016 este ***procedura de autorizare a laboratoarelor de expertiză judiciară, prevăzută la art. 36 alin. (2) lit. a) drept condiție de valabilitate a rapoartelor de expertiză judiciară***, dar și prevederile art. 73, care impun instituțiilor publice de expertiză judiciară și birourilor de expertiză judiciară autorizarea laboratoarelor.

Atragem atenția, că la etapa elaborării Legii nr. 68/2016 a fost admisă o confuzie între noțiunile de laborator autorizat de expertiză judiciară, care în practica internațională reprezintă o formă de organizare a activității de expert judiciar și noțiunea de birou de expertiză judiciară (aceeași noțiune de laborator autorizat, conform cadrului internațional) preluată în cadrul legal național. În Legea nr. 68/2016, noțiunea de laborator de expertiză judiciară reprezintă „*local sau încăpere a unei instituții în care se efectuează expertiza judiciară și care este prevăzută cu instalații speciale, aparate și instrumente pentru realizarea cercetărilor sau este amenajată într-un alt mod, conform specialității de expertiză judiciară corespunzătoare*”;

Or, potrivit art. 3 lit. c) din **Decizia-Cadru 2009/905/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009 privind acreditarea furnizorilor de servicii de expertiză criminalistică, care efectuează activități de laborator**, „furnizorii de servicii de expertiză criminalistică” înseamnă orice organizație, publică sau privată, care efectuează activități criminalistice de laborator la solicitarea autorităților competente de asigurare a aplicării legii sau a autorităților judiciare.

Art. 4 din același act UE prevede că „*Statele membre se asigură că furnizorii de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator sunt acreditați de un organism național de acreditare în conformitate cu EN ISO/IEC 17025*”.

Respectiv, acreditarea se realizează în privința elementului instituțional (instituției publice/ persoanei juridice/ formei de organizare) și nu în privința unei încăperi (cuprinsul noțiunii de laborator de expertiză judiciară, art. 2 din Legea nr. 68/2016).

În favoarea argumentului privind confuzia între forma de organizare a activității de expertiză judiciară și laborator ca încăpere fără personalitate juridică, destinată pentru cercetări este și norma de la art. 73 alin. (2) lit. b)-c) din Legea nr.68/2016, care impune drept condiție de autorizare a laboratorului, întrunirea condițiilor:

- privind calificarea și competența experților judiciari ai laboratorului pentru a putea efectua anumite expertize judiciare în anumite specialități;
- privind asigurarea respectării circuitului documentelor, arhivarea și păstrarea lor, precum și privind asigurarea păstrării obiectelor supuse expertizei judiciare.

Atragem atenția că aceste condiții, prin natura lor, nu pot fi întrunite de un laborator în sensul Legii nr. 68/2016 or, sunt improprie condițiile impuse unui laborator cu privire la competența experților judiciari sau circuitul documentelor, acestea fiind condiții caracteristice biroului de expertiză judiciară ca formă de organizare a activității expertului judiciar (din domeniul privat) sau instituției publice de expertiză judiciară. Aceste condiții ar fi relevante pentru un laborator doar în cazul în care acesta ar fi fost concomitent și formă de organizare a activității expertului judiciar (așa cum aceștia sunt organizați la nivel internațional).

Respectiv, la etapa elaborării Legii nr. 68/2016 a fost admisă confuzia între forma de organizare cu elementul instituțional, percependu-se eronat necesitatea autorizării laboratoarelor. În esență, *autorizarea* reprezintă o *împuternicire* ce emană de la autoritățile statului pentru sectorul privat în vederea acordării dreptului de a presta anumite servicii și nicidecum de la autoritățile statului pentru autoritățile statului având ca rezultat autorizarea unei autorități publice create prin efectul legii și care activează în baza unui vast cadru normativ.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

În contextul celor relatate mai sus, prin proiect se propune:

- revizuirea procedurii de accedere în profesia de expert judiciar și facilitarea procesului de constituire a comisiilor de calificare a experților judiciari;
- revizuirea procedurii de evaluare a experților judiciari și de constituire a comisiilor de evaluare a acestora;
- îmbunătățirea mecanismului de formare profesională inițială a candidaților și distingerea clară a situațiilor de scutire a persoanelor de la efectuarea stagiului profesional;
- elucidarea aspectelor privind procedura de pierdere/renunțare/retragere a dreptului de efectuare a expertizelor judiciare într-o specialitate în situația în care expertul judiciar deține calificarea în mai multe specialități;
- clarificarea aspectelor privind întocmirea și arhivarea rapoartelor de expertiză judiciară, eliberarea acestora și corectarea greșelilor admise în rapoartele de expertiză judiciară;

- precizarea cerințelor privind valabilitatea rapoartelor de expertiză judiciară întocmite de experții judiciari și standardele cărora trebuie să corespundă instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară;
- reducerea termenelor de efectuare a expertizelor judiciare.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În scopul atingerii obiectivelor propuse, proiectul prevede:

➤ *Cu privire la revizuirea procedurii de accesare în profesia de expert judiciar și de facilitare a procesului de constituire a comisiilor de calificare a experților judiciari:*

Potrivit propunerii de modificare și completare a art. 43, examenul de calificare în profesia de expert judiciar se va susține la Comisia de calificare a experților judiciari, care se va forma în fiecare instituție publică de expertiză judiciară, iar persoana care intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară va fi admis la examenul de calificare la una din instituțiile publice de expertiză judiciară, după depunerea actelor necesare și achitarea la contul bancar al instituției respective a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale. Candidatul, individual urmează să selecteze una din instituțiile publice de expertiză judiciară, unde conform Registrului de stat al experților judiciari activează experți calificați în specialitatea în care acesta intenționează să se califice, pentru a susține examenul de calificare.

Astfel, prin proiect se propune descentralizarea modului de formare a comisiilor de calificare a experților judiciari. Astfel, conform intervențiilor propuse la art. 43 din Legea nr. 68/2016, Comisia de calificare a experților judiciari se va constitui în cadrul instituțiilor publice de expertiză judiciară, prin ordin al conducătorului instituției publice respective.

Admiterea în profesie a experților judiciari de către Comisia de calificare constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară va crește gradul de angajament și responsabilitate al instituțiilor respective față de fiecare nou expert admis în profesie și gradul de pregătire a acestuia (atât cunoștințe teoretice, cât și practice), care, de obicei, urmează să activeze în instituția unde a susținut examenul de calificare, contribuind astfel la imaginea instituției și la competitivitatea acesteia. Totodată, formarea Comisiei de calificare în fiecare instituție publică de expertiză va reduce din formalități nejustificate și procedurile birocrate, sporind incluziunea instituțiilor publice de expertiză judiciară la procesul de consolidare a domeniului expertizei judiciare și încurajarea concurenței pozitive între instituții.

De asemenea, conform proiectului, în scopul transparentizării procesului de accesare în profesia de expert judiciar, dar și în scopul facilitării procesului de luare a deciziei privind admiterea la examenul de calificare, prin ordin al ministrului justiției urmează a fi aprobată Lista domeniilor de formare profesională corespunzător specialităților de expertiză judiciară. Această listă va servi pentru ghidare ordonatorului expertizei judiciare la atragerea ad-hoc în calitate de experți judiciari a specialiștilor în situațiile în care într-o anumită specialitate nu există experți judiciari calificați, sau cei existenți au fost recuzați sau există alte motive de imposibilitate de efectuare a expertizei judiciare.

În același context, prin completarea articolului 43 cu alineatul (8) s-a propus responsabilizarea conducătorilor instituțiilor publice de expertiză judiciară de a asigura condiții necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari de către instituția condusă, de cel puțin de 2 ori pe an. Prin această prevedere se va impulsiona organizarea examenului de accesare în profesia de expert judiciar, majorarea numărului de experți și, implicit, reducerea termenului de efectuare a expertizelor, evitându-se astfel blocajele.

Potrivit redacției propuse pentru alineatul (4) a art. 43, în componența Comisiei de calificare, constituită în cadrul fiecărei instituții publice de expertiză judiciară, se va include un reprezentant al Ministerului Justiției. Propunerea derivă din atribuțiile Ministerului Justiției de elaborare și

promovarea a politicii în domeniul expertizei judiciare, cu funcții în domeniul profesiilor și serviciilor juridice, care urmează să monitorizeze și să identifice deficiențele de implementare a cadrului legal. Secretariatul comisiilor de calificare, potrivit proiectului, urmează a fi asigurat de către instituțiile publice de expertiză judiciară.

Concomitent, proiectul stabilește și *exigențe cu privire la formarea experților judiciari*, astfel încât până la solicitarea eliberării licenței de expert judiciar, aceștia urmează să efectueze și să facă dovada urmăririi cursului de expertiză judiciară de cel puțin 40 ore, la o instituție de învățământ superior, modificări propuse la art. 42 alin. (4) lit. a). Prin urmare se va asigura formarea profesională uniformă a experților judiciari, astfel încât aceștia să obțină cunoștințe în domeniul dreptului și expertologiei, necesare în procesul de efectuare a expertizelor judiciare și întocmire a raportului de expertiză judiciară.

➤ *Cu privire la procedura de evaluare:*

În scopul garantării implementării unei proceduri eficiente de evaluare a experților judiciari proiectul stabilește că Comisia de evaluare urmează a fi constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară, prin ordinul conducătorului acestei instituții.

În componența acestor comisii se va include câte un expert desemnat de fiecare instituție publică de expertiză judiciară și un reprezentant al Ministerului Justiției. Mandatul membrilor Comisiei de evaluare este de 4 ani.

➤ *În partea ce ține de elucidarea aspectelor privind procedura de pierdere/renunțare/retragere a dreptului de efectuare a expertizelor judiciare într-o specialitate, în situația în care expertul judiciar deține calificarea în mai multe specialități, se propune reglementarea expresă a posibilității de confirmare a calificării deținute prin intermediul anexei la licența de expert judiciar.*

Astfel, potrivit proiectului, expertul judiciar va putea renunța la una din specialități sau pierde dreptul de a efectua expertize judiciare în una din specialități, prin procedura restituirii anexei la licență, eliberate în specialitatea respectivă, având în continuare posibilitatea de a activa în celelalte specialități pentru care nu a renunțat, după caz, nu a pierdut acest drept.

➤ *Cu privire la întocmirea și arhivarea rapoartelor de expertiză judiciară, eliberarea acestora și corectarea greșelilor admise în rapoartele de expertiză judiciară:*

Potrivit propunerilor de modificare a art. 36 alin. (4), raportul de expertiză se va întocmi în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se va transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se vor arhiva potrivit legislației. Or, potrivit cadrului legal actual acesta se întocmește în 2 exemplare, ceea ce nu răspunde situațiilor posibile când, de exemplu, la efectuarea expertizei judiciare participă mai mulți experți care activează în diferite instituții de expertiză judiciară sau sunt atrași experți care activează în birouri de expertiză judiciară. Proiectul ajustează prevederile legii și în partea ce ține de eliberarea numărului de exemplare pentru actul de corectare a greșelilor din rapoartele de expertiză judiciară.

Totodată, rapoartele de expertiză întocmite de expertul judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și este exclus din Registrul de stat al experților judiciari se vor păstra în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se va transmite prin ordin al Ministrului Justiției spre păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de stat al experților judiciari.

De asemenea, în cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei judiciare, vor putea fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei sau, după caz, la solicitarea

organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza judiciară. Se interzice ridicarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.

În situația în care expertiza judiciară a fost efectuată de persoana atrasă ad-hoc în calitate de expert judiciar, prin proiect se propune drept soluție ca exemplarul rapoartelor de expertiză judiciară efectuate de aceasta, să se transmită spre păstrare de către ordonatorul expertizei judiciare, prin act de predare-primire, unui birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cei mai mulți experți judiciari calificați în genul de expertiză în care se include specialitatea în care a fost efectuată expertiza judiciară.

➤ *Referitor la cerințele privind valabilitatea rapoartelor de expertiză judiciară întocmite de experții judiciari din cadrul instituțiilor publice de expertiză judiciară și cei care activează într-un birou de expertiză judiciară*

Prin proiect se intenționează a se face claritate în partea ce ține de condițiile de valabilitate a rapoartelor de expertiză elaborate de experții judiciari. Astfel, conform propunerilor de modificare a art. 14 alin. (1), cercetările din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoarele instituțiilor publice de expertiză judiciară, după caz, a birourilor de expertiză judiciară, în corespundere cu specialitatea, în care se solicită efectuarea expertizei.

De asemenea, potrivit intervențiilor la art. 36, drept condiție de valabilitate a rapoartelor de expertiză judiciară se propune ca *instituția publică de expertiză judiciară și biroul de expertiză judiciară să aibă implementat în activitate sistemul de management al calității conform standardelor aplicabile.*

Suplimentar, pentru a elimina aspectele defectuoase la care s-a făcut referire în compartimentul 2 din această notă, se propune abrogarea art. 73 din Legea nr. 68/2016.

➤ *În scopul optimizării termenilor de efectuare a expertizelor judiciare:*

Proiectul propune modificări la art. 13 alin. (1), care obligă stabilirea termenului de efectuare a expertizei judiciare inclusiv în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, cauză aflată fie la etapa urmăririi penale sau de judecată în cadrul căreia se solicită efectuarea expertizei judiciare.

În același context în vederea optimizării termenului de efectuare a expertizelor judiciare, art. 13 se completează cu alin. (1¹), care va permite conducătorului instituției publice de expertiză judiciară să modifice termenele de efectuare a expertizelor judiciare și consecutivitatea programată în cazul unui număr limitat de experți judiciari în specialitatea respectivă, sau la solicitarea ordonatorului expertizei judiciare în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală.

La fel, în scopul reducerii termenului de efectuare a expertizelor judiciare, se propune modificarea art. 16 alin. (4), (5) și art. 17 în sensul permiterii atragerii la efectuarea expertizelor judiciare a experților judiciari sau a specialiștilor indiferent dacă activează sau nu în instituțiile publice de expertiză judiciară care posedă cunoștințe necesare pentru soluționarea obiectivelor înaintate. Spre exemplu: persoane cu studii de licență/master/doctori în istorie, biologie, chimie, pedagogie preșcolară, etc., care pot fi implicați în efectuarea expertizelor complexe (care au obiective legate de patrimoniu cultural, istoric, plagiate, substanțe necunoscute, etc. etc.).

De asemenea, se propune completarea art. 36 cu alin. (3¹) care va facilita ca atunci când pentru efectuarea expertizei judiciare se vor prezenta mai multe obiecte de cercetare sau vor fi formulate mai multe întrebări în temeiul unui act de dispunere a expertizei judiciare, conducătorul instituției de expertiză judiciară, cu acordul și informarea ordonatorului expertizei judiciare, să poată să întocmească câte un raport de expertiză pentru fiecare obiect/ întrebare sau grup de

obiecte/întrebări, cu condiția că acest fapt va reduce termenul de examinare a cauzei la etapa urmăririi penale.

Potrivit Art. II din proiect, prevederile legii vor intra în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, conform regulii generale. Totodată, având în vedere necesitatea elaborării cadrului subordonat legii, care urmează să reglementeze procedura de desfășurare a examenului de calificare a experților judiciari și de evaluare a acestora, prevederile art. 43 și art. 55 vor intra în vigoare după 6 luni de la data intrării în vigoare a legii. Or, în condițiile actuale, având în vedere numărul redus de experți judiciari, este necesară asigurarea continuității procesului de admitere în profesie a acestora. Respectiv, accesarea în profesie a experților judiciari, până la dezvoltarea noului mecanism de accesare în profesie se va asigura în conformitate cu prevederile actuale ale legii.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

A fost analizată opțiunea „a nu face nimic”, ceea ce presupune lipsa intervenției în cadrul normativ.

În ipoteza acestei opțiuni, problematica identificată în sistemul actual de expertiză judiciară, reflectată la compartimentul 2.2. al acestei note nu doar că se va menține, însă chiar va avansa. Respectiv, fără o intervenție, termenul de efectuare a expertizelor judiciare se va extinde cu încă cel puțin un an datorită:

- volumului în creștere a solicitării de efectuare a expertizelor;
- lipsei accederii în funcția de expert judiciar a noilor candidați;
- pensionării experților judiciari care deja au o vârstă înaintată.

Neschimbarea situației contribuie nu doar la majorarea termenului de efectuare a expertizelor judiciare dar și la creșterea duratei de examinare a cauzelor civile și penale în instanțele de judecată. În ipoteza acestei opțiuni, crește riscul de condamnări la CEDO pentru neexaminarea cauzelor în termeni rezonabili, calitatea cercetărilor în procesul de efectuare a expertizelor judiciare se va minimiza datorită volumului enorm de expertize judiciare în creștere raportat la numărul de experți judiciari. În consecință numărul plângerilor de la cetățeni/justițiabili se va majora, nemulțumirea generală în societate va crește.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

În sectorul public, impactul reglementărilor se va resimți în activitatea:

1. Experților judiciari

Facilitarea accederii în profesie va contribui la creșterea numărului de experți judiciari, implicit minimizarea volumului de muncă și a termenului de efectuare a expertizelor judiciare.

2. Instanțelor judecătorești

În calitate de ordonatori/beneficiari ai expertizelor judiciare, instanțele judecătorești/judecătorii, odată cu recepționarea rapoartelor de expertiză, vor examina mai rapid cauzele, îmbunătățind calitatea actului de justiție dar și a imaginii justiției în partea ce se referă la evitarea tergiversării examinării cauzelor din motivul recepționării tardive a rapoartelor de expertiză.

3. Organelor de urmărire penală/procuraturi

Odată cu minimizarea termenului de efectuare a expertizei judiciare, stabilirea adevărului va fi posibilă într-un termen rapid ceea ce va avea un impact semnificativ în activitatea organelor de urmărire penală/procuraturii la luarea deciziilor pe dosarele din gestiune.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Pentru implementarea proiectului legii pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar **nu sunt necesare cheltuieli financiare suplimentare**. Cu toate că proiectul prevede la art. 43 alin. (6) că: „*Membrii Comisiei de calificare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției, respectiv instituției publice de expertiză judiciară din bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună.*”, menționăm că aceste prevederi au fost introduse în Legea nr. 68/2016 prin Legea nr. 138/2024. Modificările operate prin actualul proiect țin de modul de formare a Comisiei de calificare, însă în ceea ce privește remunerarea membrilor comisiilor, cadrul normativ deja este în vigoare prin legea citată.

Menționăm că, actualmente Comisia de calificare și evaluare a experților judiciari se constituie în componență diferențiată (ad-hoc) pentru fiecare expert judiciar într-o singură specialitate. Respectiv, în componența a unui număr de 9 membri ai Comisiilor, statul achită pentru fiecare ședință la care participă membrul, o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției din bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună.

Practica denotă că din cei 9 membri mai mult de 3 ședințe anuale întrunește doar membrul din oficiu - directorul Centrului Național de Expertize Judiciare (autoritate administrativă din subordinea Ministerului Justiției), care de drept este și președintele Comisiei de calificare și evaluare. Ceilalți 8 membri: dintre care 6 experți judiciari, de regulă, sunt toți diferiți în funcție de specialitatea în care se solicită calificarea și nu depășesc mai mult de 3 ședințe anuale, acestora achitându-se integral indemnizațiile pentru participare. Iar, ceilalți 2 membri reprezentanți ai mediului academic, de regulă se substituie, întrunind de asemenea câte 3 ședințe anuale, care se achită integral din bugetul de stat alocat ministerului.

Astfel, se atestă că de fapt pentru calificarea unui expert judiciar conform prevederilor la zi, statul achită prin intermediul Ministerului Justiției aproximativ 9 864 lei pentru o ședință, conform următoarei formule:

$16\,100 \text{ lei (salariul mediu pe economie pentru 2025)} \times 10\% \text{ (cuantumul indemnizației)} = 1610 \text{ lei}$

$9 \text{ (membri ai Comisiei de calificare)} \times 1610 \text{ lei} = 14\,490 \text{ lei (total pentru o singură ședință a membrilor) pe zi, în care se califică de regulă un singur expert judiciar.}$

În acest context, proiectul propune o nouă procedură de calificare potrivit căreia Comisia de calificare se va forma prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și se va compune din 5 membri cu durata mandatului de 4 ani, numărul acestora se va minimiza de la 9 la 5 membri. Or, indiferent de numărul de comisii din fiecare instituție publică de expertiză judiciară, componența comisiilor nu se va mai raporta la specialitatea în care candidatul dorește să obțină licența de expert judiciar. Respectiv, la ședințele Comisiei de calificare se vor califica mai mulți experți judiciari, iar numărul ședințelor nu va depinde de specialitatea în care se califică candidatul în profesia de expert judiciar.

4.3. Impactul asupra sectorului privat
Reducerea termenelor de expertiză judiciară va facilita accesul sectorului privat la justiție prin intermediul soluționării cauzelor în instanțele de judecată în termene mai reduse. Suplimentar, reducerea termenilor de efectuare a expertizelor în legătură cu majorarea numărului de experți judiciari, va contribui la minimizarea riscurilor financiare, evitându-se achitarea pentru urgentarea efectuării expertizelor judiciare, dar și a altor costuri generate de durata îndelungată a proceselor.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
<i>Nu este aplicabil.</i>
4.5. Impactul asupra mediului
<i>Nu este aplicabil.</i>
4.6. Alte impacturi și informații relevante
<i>Nu este aplicabil.</i>
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
<i>Nu este aplicabil.</i>
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
<i>Nu este aplicabil.</i>
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
<i>Nu este aplicabil.</i>
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Conform prevederilor art. 20 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul „Transparența decizională”, directoriul „Proiecte de acte normative”, „Registrul proiectelor de acte normative” a Anunțului privind continuarea procesului de elaborare a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar. (nr. de ordine 782). Proiectul a fost consultat pe larg cu toți subiecții interesați, inclusiv toate instituțiile publice de expertiză judiciară, instanțele judecătorești și reprezentanții societății civile. În temeiul pct. 229 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul a fost remis în mod repetat spre avizare. În procesul de reavizare au prezentat lipsă de obiecții Oficiul Avocatului Poporului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor, Consiliul Superior al Procurorilor, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea de Apel Bălți, Curtea de Apel Cahul, Curtea de Apel Chișinău, Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Comrat, Judecătoria Strășeni, Judecătoria Chișinău și Judecătoria Căușeni. Obiecțiile și propunerile autorităților consultate repetat au fost incluse în sinteza aferentă proiectului. Ca urmare a mai multor ședințe a grupului de lucru și a modificării versiunii proiectului care a parcurs etapa avizării repetate, dar și a expertizării anticorupție, proiectul a fost supus celei de-a treia runde de consultări cu instituțiile de expertiză judiciară. În context, proiectul a fost expediat repetat și către Centrul Național Anticorupție, pentru a fi supus unei noi expertize anticorupție. Argumentele autorului proiectului la recomandările/obiecțiile formulate în avizele

instituțiilor publice de expertiză judiciară și în raportul de expertiză anticorupție au fost incluse în sinteza aferentă proiectului.

7. Concluziile expertizelor

Concluzia rapoartelor de expertiză anticorupție a fost expusă detaliat în sinteza aferentă proiectului.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Urmare a adoptării proiectului de lege va fi necesară elaborarea și adoptarea cadrului normativ subsidiar.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ sunt:

- Elaborarea cadrului subsidiar;
- Acreditarea corespunzătoare a furnizorilor de expertiză judiciară.

Ministru

Veronica MIHAILOV-MORARU

SINTEZA
la proiectul legii pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la
expertiza judiciară și statutul expertului judiciar
(ultima avizare)

Conținutul articolelor/ punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participantul la avizare, consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/ propunerii/recomandării	Argumentarea autorului proiectului
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
	Ministerul Sănătății	1.	Lipsa de propuneri și/sau obiecții.	
II. Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
Articolul 13: la alineatul (1), cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea” și se completează cu textul „, precum și de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite.”; se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Termenele de efectuare a expertizelor judiciare și consecutivitatea programată, pot fi modificate de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, după caz, expertul judiciar care desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală sau în cazul unui număr limitat de experți judiciari în specialitatea solicitată”.	Centrul Național de Expertize Judiciare	2.	Articolul 13: la alineatul (1), identificarea ”caracterului și gradului prejudiciabil al infracțiunii săvârșite ”– depășește competența și cunoștințele expertului judiciar, va fi nevoie de concretizări suplimentare,etc DUCE LA MĂRIREA TERMENULUI DE EFECTUARE A EXPERTIZELOR! de exclus	Nu se acceptă. La calcularea/stabilirea termenului de efectuare a expertizei judiciare trebuie să se țină cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, precum și tipul infracțiunilor care se fac de urgență și în mod prioritar. (art. 20 CPP) Modificarea termenului de efectuare a expertizei judiciare sau efectuarea expertizei în mod prioritar, poate surveni la cererea ordonatorului expertizei, care va argumenta necesitatea stabilirii unui termen

				redus. Cu atât mai mult că experții judiciari sunt obligați să cunoască prevederile legale cu privire la expertiza judiciară, inclusiv modul de stabilire a termenelor.
		3.	Articolul 13: se completează cu alineatul (1 ¹), depășește competența și cunoștințele expertului judiciar, conform art. 20 CPP, nu este în competența expertului ori conducătorului IEJ, în continuarea alin. (3) din art. 20 CPP – este alin (4) Respectarea termenului rezonabil la urmărirea penală se asigură de către procuror, iar la judecarea cazului – de către instanța respectivă. Or, dacă IEJ nu dispune de experți, or alte situații, cine va gestiona situația? Se vor crea confuzii. Nu poate expertul ori IEJ să substituie atribuțiile gestionarului de caz, s-ar trata și ca fiind interesat de astfel de cazuri, (a se vedea practica CEDO, Moldova sancționată pentru astfel de situații) de exclus	Se acceptă. Textul a fost modificat în sensul în care ordonatorul expertizei poate solicita modificarea termenilor de efectuare a expertizelor.
La articolul 14, alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Cercetările și investigațiile din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare de expertiză judiciară, în corespundere cu specialitatea de expertiză efectuată.”.		4.	La articolul 14, alineatul (1), nu are sens: - Cercetare și investigație sunt sinonime; iar propoziția propusă nu are finalitate, din care cauză sensul poate fi interpretat eronat - poate e cazul să scriem: ”Cercetările din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoarele, care dispun de experți judiciari calificați în specialitățile de expertiză judiciară solicitate” - așa este înțeles clar ce se are în vedere. Propunem ajustarea aliniatului ținând cont de opinia CNEJ.	Se acceptă parțial. Cuvintele „și investigațiile” se exclud din textul alineatului. Norma dată pune accentul pe locul unde se efectuează expertiza judiciară și nu pe expertul judiciar. Or, art. 14 este intitulat „Locul și condițiile

				efectuării expertizei judiciare”.
Articolul 19: la alineatul (2), cuvintele „potrivit actului de dispunere a expertizei judiciare” se exclud; la alineatul (3), după cuvintele „procedee tehnico-științifice” se completează cu cuvintele „echivalente celor aplicate în cadrul expertizelor judiciare”; alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Raportul de expertiză extrajudiciară servește drept material pe care se întemeiază o cerere, plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt raport litigios.”.		5.	Articolul 19: la alineatul (2), Nu trebuie de omis, deoarece legea are în vedere, că în cererea de dispunere a expertizei extrajudiciare, trebuie să se conțină aceiași informație ca și în actul de dispunere a expertizei judiciare. Și este foarte clar scris, altfel cum vom cere de la persoanele juridice și fizice info necesară? Dacă excludem, vor fi impedimente în activitate. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. Cererea de efectuare a unei expertize <u>extrajudiciare</u> nu necesită a întruni toate cerințele înaintate unei ordonanțe a organului de urmărire penală sau a unei încheieri a instanței de judecată. În altă ordine de idei, alineatul conține deja prevederea conform căreia „Cererea trebuie să conțină informațiile și anexele necesare și suficiente care să permită efectuarea completă a cercetării”.
Articolul 35: la alineatul (1), după cuvintele „sînt necesare concomitent cunoștințe din mai multe” se completează cu textul „specialități de expertiză judiciară,”; alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins: „(2) Expertiza complexă se efectuează fie de mai mulți experți calificați în diferite specialități de expertiză, fie de către un singur expert calificat în mai multe specialități de expertiză.	Centrul de Medicină Legală	6.	Articolul 35 la alineatul (1), după cuvintele „sînt necesare concomitent cunoștințe din mai multe” se completează cu textul „specialități de expertiză judiciară,”; Se acceptă parțial Suntem de acord prin completarea articolului cu „specialități de expertiză judiciară”, dar nu suntem de acord cu conținutul rămas „domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane” Propunem următoarele: la alineatul (1), cuvintele „domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane” se substituie cu textul „specialități de expertiză judiciară”;	Nu se acceptă. Proiectul propune modificarea art. 16 alin. (4), (5) și art. 17 în sensul permiterii atragerii la efectuarea expertizelor judiciare a persoanelor fără statut de expert judiciar care activează sau nu activează, în instituțiile publice de expertiză judiciară (stagiați ori

(3) Fiecare expert care participă la expertiza complexă efectuează cercetări în mod independent, în limita competențelor sale, evaluează rezultatele obținute de el, precum și cele ale altor experți în măsura în care vizează cercetările sale și formulează concluziile respective.”; la alineatul (5), al doilea enunț, cuvintele „doar în partea care se referă la cercetările efectuate de el” se substituie cu cuvintele „în partea care se referă la cercetările efectuate și concluziile formulate de el sau la realizarea și formularea căroră a participat, precum și la celelalte informații intermediare din părțile raportului de expertiză judiciară pe care le-a prezentat.”.		- Specialitățile de expertiză diferențiază expertiza în comisie și complexă, adică dacă e o singură specialitate și mai mulți experți este expertiză în comisie, dacă se includ mai multe specialități – complexă. - Lăsarea în conținutul articolului a textului „domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane” este în plus și poate crea confuzii în diferențierea expertizei în comisie (art.33) de complexă (art.35).	specialiști principali, etc.,) care posedă cunoștințe necesare pentru soluționarea obiectivelor înaintate. Spre exemplu: persoane cu studii de licență/master/doctori în istorie, biologie, chimie, pedagogie preșcolară, etc., care pot fi implicați în efectuarea expertizelor complexe (care au obiective legate de patrimoniu cultural, istoric, plagiate, substanțe necunoscute, etc. etc.). Astfel, aceste persoane participante la expertiza complexă nu sunt experți judiciari calificați într-o anumită specialitate.
	7.	Articolul 35 (redacția actuală a legii): (3) Centrul National de Expertize Judiciare este o instituție coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare. Nu se acceptă propunem următoarea redacție a alin. (3): „Instituțiile publice de expertiză judiciară sunt entități coordonatoare a practicii în domeniile de expertiză judiciară, conform competențelor (art. 66).” - Coordonare necesită a fi conform competențelor pe domenii.	Nu se acceptă. Nu este admisibilă coordonarea diferită a acelorași specialități de expertiză judiciară de către instituții coordonatoare diferite. Coordonarea unui domeniu presupune aceleași reguli pentru

			- Coordonarea legislativă a expertizei judiciare, oricum îi revine Ministerului Justiției.	întreg sistemul, care nu pot fi făcute fragmentar și dispersat. A se vedea suplimentar comentariile de la pct. 26 din sinteză.
Articolul 36: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) După efectuarea cercetărilor, expertul judiciar expune examinările și concluziile într-un raport de expertiză judiciară (denumit în continuare - <i>raport de expertiză</i>).”; la alineatul (2), literele a) și b) vor avea următorul cuprins: „a) instituția publică de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară au implementat în activitate sistemul de management al calității conform standardelor aplicabile; b) cercetările au fost efectuate în specialitatea de expertiză judiciară în care expertul judiciar este calificat.”; se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins: „(3¹) În cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, ce necesită cunoștințe în o singură specialitate, cu acordul ordonatorului expertizei judiciare, conducătorul instituției publice de expertiză	Centrul Național de Expertize Judiciare	8.	Articolul 36: alin (3¹) – este de prisos, deoarece legea nu interzice astfel de acțiuni, mai mult va împiedica astfel de acțiuni în cazul când se solicită mai multe specialități de expertiză, având în vedere, că în proiect este scris expres că într-o specialitate și asta va duce la mărirea termenului de efectuare a expertizelor. de exclus	Se acceptă parțial. Textul „ce necesită cunoștințe în o singură specialitate,” se exclude din conținutul alin. (3 ¹) al art. 36, la fel s-a completat cu posibilitatea disjungerii rapoartelor de expertiză nu doar pe obiecte de cercetare dar și pe întrebările formulate de ordonatorul expertizei. De precizat că disjungerea va putea fi decisă doar cu acordul ordonatorului expertizei judiciare și doar dacă acest fapt va contribui la reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală.
	Ministerul Afacerilor Interne	9.	La pct. 16 (art. 36), se recomandă expunerea într-o altă redacție a alin. (2) lit. a) cu următorul cuprins: „a) instituția publică de expertiză judiciară are implementat în activitate sistemul de management al calității acreditat conform standardului SM EN ISO/IEC 17025”.	Nu se acceptă. Norma de la art. 36 alin. (1) lit. a) din proiect impune obligația de conformare standardelor aplicabile,

judiciară poate să dispună întocmirea mai multor rapoarte de expertiză judiciară, pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, dacă acest fapt contribuie la reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecare a cauzei.”; alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Raportul de expertiză judiciară se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului expertizei judiciare. Celelalte exemplare se transmit instituțiilor publice de expertiză judiciară sau biroului de expertiză judiciară în care activează expertul, după caz, experții care au fost incluși la efectuare expertizei judiciare.”; la alineatul (5), textul „ , precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților participanți la efectuarea expertizei” se exclude.		Propunerea se bazează pe art. 3 lit. c) din Decizia-Cadru 2009/905/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009 privind acreditarea furnizorilor de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator, care prevede că, furnizorii de servicii de expertiză criminalistică înseamnă orice organizație, publică sau privată, care efectuează activități criminalistice de laborator la solicitarea autorităților competente de asigurare a aplicării legii sau a autorităților judiciare. Totodată, art. 4 din aceeași Directivă statuează că, statele membre se asigură că furnizorii de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator sunt acreditați de un organism național de acreditare în conformitate cu ISO/IEC 17025. Instituțiile publice de expertiză judiciară (CNEJ, CML, CTCEJ și Direcția expertize a IGPF) sunt acreditate în conformitate cu ISO/IEC 17025, de către organismul național de acreditare MOLDAC (Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova). Expunerea în forma propusă de autor nu este una generică, or, ar putea exista instituții/birouri care vor implementa în activitatea lor sistemul de management (ex. conform Standardului ISO 9001), care este aplicabil și instituțiilor/birourilor de expertize judiciare, dar nu include cerințe specifice pentru activități de laborator și nu asigură calitatea cercetărilor efectuate în cadrul expertizelor judiciare de laborator. Totodată, implementarea unui sistem de management urmează a fi asigurată că este realizată doar prin evaluarea efectuată de către organismul național de acreditare (MOLDAC) și eliberarea certificatului de acreditare. Supletiv se precizează că, pe de o parte, procesul de evaluare a corespunderii cu standardul ISO 17025 se încheie cu „acreditare”, prin emiterea certificatului de acreditare (în conformitate cu Decizia-Cadru 2009/905/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009), respectiv, pe de altă	care poate fi unul sau mai multe, atât instituțiilor publice de expertiză judiciară, cât și birourilor de expertiză judiciară. Deci, este o normă care cuprinde cele propuse, ba mai mult reglementează aceeași obligație și pentru birourile de expertiză judiciară.
--	--	---	---

			parte, procesul de evaluare a corespunderii cu standardul ISO 9001 se încheie „cu certificarea”, ceea ce nu reprezintă acreditare. De asemenea, se evidențiază faptul că în Nota de fundamentare a proiectului este reglementată necesitatea „acreditării” furnizorilor de expertiză judiciară. Prin urmare, propunerea înaintată este în corespundere cu alinieră cadrul legal național în procesul de screening legislativ, pentru aderarea la Uniunea Europeană.	
	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	10.	La articolul 36 alin. (2), lit. a) după cuvântul ”standardelor” de completat cu sintagma ” precum EN ISO/IEC 17025 „Cerințe generale pentru competența laboratoarelor de încercări și etalonări”, sau alte standarde aplicabile”. Această completare se impune din motiv, că modificarea propusă în proiectul Legii nu oferă o claritate care sistem de management al calității urmează a fi implementat de către instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară, iar unul din principiile actului normativ este claritate și previzibilitatea legii, or în redacția actuală nu este clar care standarde urmează a fi aplicate, cele prevăzute de EN ISO/IEC 17025, sau alte standarde naționale și internaționale. Ca un exemplu elocvent ar servi DECIZIA-CADRU 2009/905/JAI A CONSILIULUI UE din 30 noiembrie 2009 ”privind acreditarea furnizorilor de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator”, în care este direct indicat corespunderea furnizorilor de servicii de expertiză standardelor ISO/IEC 17025.	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de mai sus.
Articolul 37: la alineatul (1), cuvântul „dactilografiată” se substituie cu textul „pe suport de hârtie sau în format electronic”; la alineatul (2): litera f) va avea următorul cuprins:	Ministerul Afacerilor Interne	11.	Având în vedere că accesarea în profesie este transmisă instituțiilor publice de expertiză judiciară, se consideră necesar completarea proiectului cu prevederi, care ar reglementa obligativitatea organizării procesului de susținere a examenului de calificare a experților judiciari și conducătorilor acestor instituții.	Se acceptă. Art. 43 se completează cu alin. (8) cu următorul cuprins: „(8) Instituțiile publice de expertiză judiciară sunt obligate să asigure

„f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul și specialitatea expertizei;” la litera g), cuvintele „specializarea în care este calificat” se substituie cu cuvintele „specialitatea în care este licențiat”, iar cuvintele „specialitatea deținută” se exclud; la alineatul (3): în dispozitivul normei, cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea”; litera h) va avea următorul cuprins: „h) expunerea succintă a cercetărilor și argumentarea concluziilor fiecărui expert participant la efectuarea expertizei;”; la alineatul (5), cuvintele „conform competențelor” se substituie cu cuvintele „corespunzător specialității”.			Această obligativitate va garanta organizarea examenului respectiv, mărirea numărului de experți judiciari, și respectiv reducerea termenilor de efectuare a expertizelor judiciare. Se menționează că, această prevedere se regăsea în proiectul transmis spre avizare repetată la 7 noiembrie 2024 (demersul Ministerului Justiției, nr.03/9959), iar în actualul proiectul, nu se regăsește. Astfel, în formula propusă pentru textul legii generează riscul ca decizia de organizare a examenului să fie luată în mod arbitrar de către conducătorii instituțiilor publice de expertiză judiciară, dar și extinderea fluctuației de angajați de la o instituție la alta, datorită grilei de salarizare diferită. Mai mult, decizia de emitere a ordinului de constituire a comisiei de calificare, aparține conducătorilor acestor instituții. În acest context, nu va exista o instituție responsabilă care va fi obligată prin lege să desfășoare examenul la solicitarea experților stagiați. Prin urmare, se propune menținerea modificărilor propuse pentru art. 18 și anume includerea unei noi litere, în următoarea redacție: „d1) să asigure condițiile necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari de către instituția condusă, la solicitare experților judiciari cel puțin o dată pe an;”.	condiții necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari, cel puțin de 2 ori pe an, în cazul existenței solicitărilor de atribuire a calității de expert judiciar.” Art. 18 reglementează obligațiile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară legate exclusiv de organizarea și efectuarea expertizei judiciare. Din acest considerent s-au inclus modificări la art.43.
	Ministerul Afacerilor Interne	12.	La pct. 17 (art. 37), alin. (3) lit. h), se va expune în următoarea redacție: „h) expunerea succintă a cercetărilor, concluziile prelabile și argumentarea acestora de fiecare expert participant la efectuarea expertizei;”. Propunerea este formulată în scopul păstrării „concluziilor prelabile” în partea descriptivă a raportului de expertiză judiciară, or acestea sunt pe larg răspândite în practica de expertiză judiciară, dar și reieșind din faptul că unele concluzii finale pot avea la bază rezultatele formulate în mai multe concluzii prelabile.	Nu se acceptă. „Argumentarea concluziilor” în esență reprezintă acele „concluzii prelabile”, care în formula actuală sunt confuze căci în partea descriptivă expertul argumentează potențialele concluzii pe care le formulează la

				final potrivit alin. (4) al aceluiași art. Litera h) s-a expus în următoarea redacție: <i>„h) sinteza rezultatelor examinărilor și argumentarea concluziilor;”</i>
	Centrul Național de Expertize Judiciare	13.	Art. 37 alin (1) – din proiect contravine cu prevederile alin (5) din proiect, respectiv la alin (5) al art. 37 se cere intervenția, deoarece la alin. (1) s-a completat cu ”format electronic”. Prin urmare, la alin (5) este necesar de scris ”/semnătura electronică”, deoarece nu va fi posibil de aplicat ștampila. Propunem ajustarea alin. (5) ținând cont de redacția propusă pentru alin. (1) și anume alin (5) de completat inclusiv cu - după cuvântul ”acestora” cu cuvintele: ”/semnătura electronică”.	Se acceptă. Modificarea de la alin. (5) se completează cu cuvintele „sau semnătura electronică”.
Articolul 39: la alineatul (2), cuvintele „exemplarul al doilea al raportului de expertiză, dacă este cazul, exemplarul al doilea al actului de corectare a greșelilor” se substituie cu cuvintele „un exemplar al raportului de expertiză, după caz, un exemplar al actului de corectare a greșelilor”; alineatul (3) se abrogă; alineatele (6) – (7) vor avea următorul cuprins: „(6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, dar este exclus din Registrul de stat al experților	Centrul Național de Expertize Judiciare	14.	Articolul 39: alineatele (6) – (7), Formula propusă contravine principiilor de confidențialitate art. art. 88, 212 CPP, art. 154, alin (3 ¹) CPC, art. 52, alin.(1), lit. b) și i) din L68/2016, precum și nu oferă claritate BEJ și IPEJ cu privire la fluxul de materiale care urmează să-i fie transmise spre arhivare, în vederea asigurării condițiilor de păstrare conform prevederilor legale (de exemplu: CNEJ cu greu asigură spațiu pentru propria arhivă, majorarea nr. de rapoarte impunând investiții majore în spațiu suplimentar, etc.). Alin. (7) – nu raportul, ci exemplarul nr.2 al RE Există riscul să fie pierdute, modificate exemplarele RE-2, etc. Propunem ajustarea aliniatului ținând cont de opinia CNEJ.	Se acceptă parțial. La alin. (7) se completează cu cuvintele „Un exemplar al”. Cu referire la obligațiile expertului judiciar, acestea nu pot fi ignorate, sau expertul judiciar să se eschiveze arbitrar de la acestea, invocând alin. (6)-(7) al art. 39.
		15.	alin (7 ¹) – ultima propoziție contravine CPP și vor fi probleme, în cazuri de fals tehnic, etc.... care pe copii nu vor putea fi cercetate în lipsa originalului exemplarului arhivat,	Nu se acceptă. Nu este de competența ordonatorului expertizei judiciare de a

judiciari, se păstrează în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se transmite prin ordin al Ministrului Justiției spre păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de Stat al experților judiciari. (7) Raportul de expertiză judiciară efectuat de persoana recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art. 11 alin. (1), se transmite prin act de predare-primire a ordonatorului expertizei judiciare spre păstrare unui birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cei mai mulți experți judiciari calificați în genul de expertiză în care se include specialitatea respectivă.”; se completează cu alineatul (7¹) cu următorul cuprins: „(7¹) În cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei examinate în instanța de judecată, pot fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei sau, după caz, la		respectiv, se va ridica prin ordonanță exemplarul raportului de expertiză arhivat. De exclus ultima propoziție.	compara/expertiza rapoartele de expertiză: cel arhivat cu cel deținut. Or, săvârșirea unei infracțiuni - falsul în acte poate fi constatat la rândul său printr-un alt raport de expertiză. Totodată, norma nu interzice verificarea versiunilor rapoartelor de expertiză la sediul instituției publice de expertiză judiciară.
--	--	---	--

solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza. Se interzice eliberarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.”.				
Articolul 40: la alineatul (1) litera d), textul „/de master” se exclude; alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Sunt scutite de efectuarea stagiului profesional: a) persoanele care au absolvit instituții de învățământ superior la specialitatea expertizei judiciare respective, sau cursuri în specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare domeniilor de formare profesională, care cuprind minimum 600 ore și nu a trecut mai mult de 1 an de la absolvire; b) persoanele care anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 ani, sau de 3 ani în cazul expertizelor medico-legale și psihiatrico-legale.”; se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins: „(6) Lista specialităților de expertiză judiciară conform domeniilor de	Ministerul Afacerilor Interne	16.	La pct. 20 (art. 40), reieșind din insuficiența de experți judiciari în unele specialități de expertiză judiciară din cadrul birourilor de expertiză judiciară, cât și a instituțiilor publice de expertiză judiciară, cât și reieșind din caracterul discriminatoriu al normei prin cerințe diferite față de domeniile expertizelor judiciare (pentru obținerea calității de expert judiciar în domeniul expertizelor judiciare criminalistice – diplomă de studii superioare de licență sau un act echivalent acesteia și certificatul de calificare în specializarea respectivă) se consideră imperativ de a expunerea alin. (1) lit. d) în următoarea redacție: „d) are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia în specialitatea pentru care se solicită calitatea de expert judiciar, sau are diplomă de master și certificat de absolvire a cursurilor de instruire, ambele la specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare. Pentru obținerea calității de expert judiciar în instituții subordonate Ministerului Sănătății – diploma de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat;”; Totodată, la art. 40 alin. (1) lit. g) din lege, se recomandă să se completeze cu textul „, , cu excepția funcționarilor publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție;”. La alin. (4) lit. a) din proiect, se propune excluderea cuvântului „respectiv”, or nu există instituții de învățământ superior pentru fiecare specialitate de expertiză judiciară în parte (conform Nomenclatorului expertizelor judiciare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 195/2017 există circa 98 de specialități). De asemenea, nu este justificat numărul de 600 de	Nu se acceptă. Nu poate fi acceptată admiterea experților pregătiți în anumite specialități de a profesa și în altele în care nu au studiile necesare, sau, doar urmarea programelor de master și a unor cursuri este insuficientă și nu cuprinde minimul necesar de credite (300), cu atât mai mult că vorbim de experți judiciari, rezultatul cercetărilor cărora servesc drept probă și țin loc de adevăr în cauzele judiciare. Mai mult, toate informațiile cu privire la calificările profesionale naționale și furnizorii de programe de educație și formare profesională acreditate sunt incluse în Registrul Național al Calificărilor,

formare profesională, se aprobă prin ordin al ministrului justiției. Lista va servi și la atragerea ad-hoc a persoanelor de către ordonatorul expertizei judiciare în condițiile art. 11 alin. (1).”.			ore a unui curs propus de autor. Or, practica instruirii angajaților Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare la instituții din afara țării, demonstrează că aceste cursuri au avut o durată cuprinsă între 6 – 8 săptămâni (240 – 320 de ore). La alin. (6), se recomandă substituirea textului „ordin al ministrului justiției” cu textul „ordin comun al ministrului justiției, ministrului afacerilor interne și ministrului sănătății”.	în modul corespunzător Cadrului Național al Calificărilor al Republicii Moldova. Nu poate fi acceptată nici completarea propusă la lit. g) a art. 40 alin. (1), ori toți candidații la calificarea în calitate de experți judiciari trebuie să fie apți din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor. Cu referire la alin. (4) lit. a) menționăm că fiecare specialitate de expertiză judiciară necesită de a corespunde domeniului specific de formare profesională. La alin. (6) se propune aprobarea prin ordin al ministrului justiției, pentru a fi posibilă o procedură accelerată de completare sau modificare a listei specialităților, în vederea includerii de noi
--	--	--	--	---

				specialități sau domenii de formare profesională.
	Centrul de Medicină Legală	17.	Articolul 40: la alineatul (1) litera d), textul „/de master” se exclude; Nu se acceptă - Excluderea textului „/de master” a fost propunerea Ministerului Sănătății, referindu-se doar la psihiatria legală și medicina legală ca specialități, nu ca domenii. - În cardul acestor domenii (medico-legal și psihiatrico-legal) pot fi atrași specialiști nu doar absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu”, care urmează studii universitare prin rezidențiat, dar și alte facultăți, inclusiv cu pregătire postuniversitară prin masterat.	Se acceptă. Textul de la art. 40 alin. (1) lit. d) a fost modificat. Totodată, art. 40 a fost completat cu alin.(2¹) pentru a reflecta nivelul studiilor necesare pentru a activa expert în instituțiile publice specializate și în subdiviziunile specializate ale Ministerului Sănătății, or, suplimentar studiilor superioare solicitantul trebuie să dețină și <u>diplomă de studii postuniversitare.</u>
Articolul 42: la alineatul (1) textul „g)-j)” se substituie cu textul „g)-i)”; la alineatul (4): litera a) se completează cu textul „la o instituție de învățământ superior prevăzută la art. 54 alin. (2), din care cel puțin 40 ore cu privire la expertiza judiciară;”; se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Cursurile de formare inițială cu privire la expertiza judiciară se	Ministerul Afacerilor Interne	18.	La pct. 22 (art. 42), în vederea eficientizării procesului de stagiere și creșterii responsabilității stagiarului, se reliefează necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou, și anume alin. (3) care va avea următorul cuprins: „(3) Expertul stagiar întocmește proiecte de rapoarte de expertiză judiciară sub îndrumarea conducătorului de stagiu care semnează aceste rapoarte. Expertul stagiar nu poartă răspundere pentru calitatea raportului de expertiză judiciară la întocmirea căruia a participat, dar poartă răspundere conform legislației în vigoare, pentru divulgarea informațiilor care i-au devenit cunoscute în timpul efectuării cercetărilor.”. Propunerea este determinată de faptul că, în cadrul procesului de stagiere, expertul stagiar are acces la diverse	Nu se acceptă. Conform art. 42 alin. (3) expertul stagiar poate să întocmească proiecte de rapoarte de expertiză judiciară, pe care evident că nu le semnează fiindcă sunt „proiecte”. Rapoartele finale le semnează întotdeauna expertul judiciar. Iar la alin. (4) al aceluiași articol sunt

efectuează în conformitate cu curriculum unic coordonat cu toate instituțiile publice de expertiză judiciară.”.			informații din cauza penală și efectuează cercetări asupra obiectelor ce sunt corpuri delictive în cauzele respective.	prevăzute obligațiile expertului stagiar. Mai mult, expertul stagiar desfășoară stagiul conform unui plan individual stabilit, în care se va indica toate sarcinile, drepturile și obligațiile acestuia.
Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar (1) Calitatea de expert judiciar o are persoana care a promovat examenul de calificare în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și căreia i-a fost eliberată licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar. (2) La examenul de calificare este admisă persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1) și care a depus, la instituția publică de expertiză judiciară corespunzătoare, următoarele acte: a) cererea de admitere la examen; b) copia buletinului de identitate; c) după caz, potrivit prevederilor art. 40 alin. (1) lit. d), copia diplomei de studii superioare de licență în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar sau a unui act echivalent acesteia ori copia diplomei de studii superioare de specialitate și de studii	Ministerul Afacerilor Interne	19.	La pct. 23 (art. 43), alin. (2), se propune după cum urmează: La lit. c), textul „de master” se exclude. Această modificare este determinată în contextul modificărilor propuse la art. 40 alin. (1) lit. d). Literele d) și e) se completează cu textul: „, cu excepția funcționarilor publici cu statut special”.	Se acceptă parțial. Textul de la art. 43 alin.(2) lit. c) a fost modificat. Prezentarea actelor stabilite la art. 43 alineatul (2) literele f) și g) sunt condiții obligatorii pentru accederea în toate profesiile conexe justiției, fiind reguli universal aplicabile acestora.
	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	20.	La art. 43 alin. (2), lit. c) sintagma /de master de exclus, deoarece, anterior la art. 40 alin. (1), lit. d) s-a propus excluderea acestei sintagme din norma legală.	Se acceptă. Textul de la art. 43 alin.(2) lit. c) a fost modificat: <i>„c) copia diplomei de studii potrivit prevederilor art. 40;”</i>
		21.	La art. 43 alin. (4) se propune ca sintagma <i>care se constituie în fiecare instituție publică de expertiză judiciară din 5 membri</i> , de înlocuit cu propoziția <i>care se constituie de către</i>	Nu se acceptă. Regulile sunt unice pentru toate instituțiile

postuniversitare de rezidențiat/de master, sau, respectiv, copia diplomei de studii superioare de licență ori a unui act echivalent acesteia și a certificatului de calificare în specializarea corespunzătoare; d) cazierul judiciar; e) certificatul medical; f) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă. (3) Persoana care intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se admite la examenul de calificare după depunerea actelor indicate la alin. (2) la una din instituțiile publice de expertiză judiciară și după achitarea la contul bancar al acesteia a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale. (4) Examenul de calificare este susținut în fața Comisiei de calificare a experților judiciari (denumită în continuare - <i>Comisia de calificare</i>), care se constituie în fiecare instituție publică de expertiză judiciară din 5 membri, pentru un mandat de 4 ani, dintre care un membru desemnat de Ministerul Justiției. (5) Majoritatea membrilor Comisiei de calificare sînt experți judiciari de categoria întâi ori superioară, care se bucură de reputație ireproșabilă și		<i>autoritate publică centrală, pentru instituțiile de expertiză judiciară din cadrul acesteia, din 5 membri.</i> Această propunere se datorează faptului, că există instituții publice de expertiză judiciară, care din cauza numărului limitat de experți judiciari care activează, sunt în imposibilitate, sau întâmpină dificultăți majore de a constitui propriile comisii de calificare a experților judiciari.	de expertiză judiciară și oricare dintre acestea este în drept de a atrage experți judiciari din exterior.
---	--	--	---

dețin un nivel înalt de profesionalism. Componenta nominală a comisiei de calificare se aprobă prin ordinul conducătorului instituție publică de expertiză judiciară. (6) Pentru fiecare ședință la care participă, membrii Comisiei de calificare inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici, beneficiază de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate instituției publice de expertiză judiciară de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună. (7) Comisia de calificare desfășoară examenul de calificare în baza principiilor accesibilității și transparenței, prin publicarea, pe pagina web oficială a instituției publice de expertiză judiciară a informației privind desfășurarea examenului. Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de calificare, precum și procedura de desfășurare a examenului de calificare a experților judiciari, modul de contestare a rezultatelor examenului de calificare se aprobă de Guvern.				
--	--	--	--	--

(8) Instituțiile publice de expertiză judiciară prezintă Ministerului Justiției lista persoanelor care au susținut examenul de calificare în profesia de expert judiciar, precum și hotărârile Comisiilor de calificare.				
Articolul 44: la alineatul (2), cuvintele „și evaluare” se exclud; se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins: „(5) Persoana care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate și întrunește condițiile prevăzute la art. 40 este în drept să solicite eliberarea licenței de expert judiciar dacă confirmă absolvirea unui curs privind expertiza judiciară, de cel puțin 40 ore, la o instituție de învățământ superior”.	Centrul Național de Expertize Judiciare	22.	art. 44 alin (5), nu se va isprăvi, necunoscând procesele legislative ale RM (a se vedea practica României,) este necesar de adăugat: ”după susținerea examenului de calificare la una din instituțiile publice de expertiză judiciară” Propunem ajustarea aliniatului ținând cont de opinia CNEJ.	Nu se acceptă. Scopul proiectului este de a facilita accesul în profesia de expert judiciar și de a fortifica sistemul de expertiză judiciară.
Articolul 55. Evaluarea performanțelor experților judiciari (1) Activitatea și performanțele experților judiciari sînt supuse evaluării periodice obligatorii în vederea stabilirii gradului de corespundere a acestora calității deținute în toate specialitățile, determinării nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale acestora, a abilităților de aplicare a cunoștințelor teoretice de către aceștia, identificării deficiențelor și	Centrul Național de Expertize Judiciare	23.	Art. 55 alin (8) – ce se întâmplă cu cel care nu s-a prezentat nemotivat la evaluarea ordinară ori extraordinară? Trebuie de completat cu aceste prevederi și de exclus cuv. ”poate” – pentru a reda normei claritate alin (8) , lit. b) – de adăugat sau extraordinară, în caz contrar, dacă persoana nu se prezintă la evaluarea extraordinară, rămâne situația nesoluționată. Propunem ajustarea aliniatului ținând cont de opinia CNEJ.	Precizare Proiectul conține următoarele: „Articolul 58: se completează cu litera m) cu următorul cuprins: „m) neprezentarea nemotivată la evaluarea ordinară sau extraordinară a performanțelor.”. Respectiv, situația de

aspectelor forte în activitatea acestora, precum și în vederea sporirii eficienței activității experților. (2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. În componența comisiei de evaluare se includ câte un expert judiciar, de categoria întâi ori superioară, desemnat de fiecare instituție publică de expertiză judiciară și un reprezentant al Ministerului Justiției. Mandatul membrilor Comisiei de evaluare este de 4 ani. (3) Pentru fiecare ședință la care participă, membrii Comisiei de evaluare inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici, beneficiază de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate instituției publice de expertiză judiciară de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună. (4) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către una din comisiile de	Ministerul Afacerilor Interne	24.	La pct. 31, (art. 55) la alin. (2) , se sugerează o abordare similară analogică Comisiei de calificare, (pct. 23, art. 43 alin. (4) din proiect) în următoarea redacție: „(2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară din 5 membri, pentru un mandat de 4 ani, dintre care un membru desemnat de Ministerul Justiției.” Redacția propusă de autor nu asigură un rezultat care ar contribui la calitatea expertizelor judiciare, or membrii în aceste Comisii nu pot deține competențe practice pentru toate specialitățile (de exemplu expertul judiciar din cadrul Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare nu are competențe în domeniul medicinei legale, și vice-versa). Evaluarea are scopul de a constata cunoștințele practice și nu cele de procedură legală care sunt verificate în timpul examenului de la calificare. În redacția propusă de autorul proiectului se va institui un formalism birocratic inutil. Mai mult, instituțiile publice, în cadrul procesului de acreditare, sunt evaluate anual de către MOLDAC, prin audit de supraveghere, la fel sunt reacreditate la fiecare 4 ani. În cadrul echipei de audit sunt incluși experți tehnici, inclusiv din afara țării, care verifică rapoartele de expertiză judiciară, dar și cunoștințele de specialitate ale expertului judiciar, prin metoda interviului. Subsecvent, în temeiul scopului expus în Nota de fundamentare a proiectului, și anume „unificarea în domeniul profesiilor conexe justiției”, și întrucât celelalte profesii juridice nu au mecanisme de evaluare periodică, decade necesitatea de a implementa acest instrument. Mecanismul propus derivă din practica pe domeniu a României, stat membru al Uniunii Europene (a se vedea Ordonanța nr. 75 din	mai sus reprezintă o abatere disciplinară a expertului judiciar. Nu se acceptă. Componența Comisiei de evaluare este diferită de cea a Comisiei de calificare și în modul în care este constituită va asigura o mai bună transparență în activitatea fiecărei instituții publice de expertiză judiciară, dar și cooperare între acestea. Excluderea alin. (5) și (6) din art. 55 nu este oportună, deoarece acestea reprezintă norme primare și garanții ale experților judiciari. Cu atât mai mult abrogarea art. 55 și art. 56 nu este oportună. Cu referire la art. 55 alin. (1) și art. 56 alin. (3) menționăm că proiectul face claritate în privința consecutivității și termenelor de evaluare
---	---	------------	---	---

evaluare constituite conform alin. (2) în funcție de specialitatea în care se evaluează. (5) În urma evaluării, expertului judiciar i se atribuie unul dintre următoarele calificative: „nesatisfăcător” „satisfăcător”, „bine”, „foarte bine”. (6) Rezultatele evaluării ordinare pot fi contestate în termen de 10 zile lucrătoare de la data la care acestea au fost făcute publice, cererea de contestație depunându-se la conducătorul instituției publice de expertiză judiciară.. (7) Expertul judiciar care a contestat rezultatele evaluării ordinare este supus evaluării extraordinare în termen de cel puțin 3 luni de la data desfășurării evaluării ordinare. (8) Expertul judiciar poate fi supus evaluării performanțelor în mod extraordinar, înainte de expirarea a 5 ani de la ultima evaluare, în următoarele cazuri: a) la angajarea într-o instituție publică de expertiză judiciară, dacă expertul a activat anterior în cadrul unui birou de expertiză judiciară și au trecut mai mult de 2 ani de la ultima evaluare; b) expertul a contestat rezultatul evaluării ordinare;		24 august 2000), unde nu există procedură de evaluare periodică. Însă, instituțiile publice își prevăd în regulamentele de activitate procesul de evaluare periodică (exemplul Institutului Național de Criminalistică). Un alt exemplu este cel al Franței, la fel stat membru al Uniunii Europene, în care dreptul de efectuare a expertizelor se oferă șefului de laborator/instituție, care este responsabil de instruirea, calificarea și evaluarea periodică a experților, în conformitate cu standardul ISO 17025. Totodată, legislația Franței prevede și statutul de expert judiciar, dar acesta este atribuit de către instanțe/tribunal/procuror persoanelor care practică independent această profesie și sunt achitați pentru servicii din contul participanților la procesul judiciar sau a ordonatorului. Mai mult de atât, statutul de expert judiciar poate fi obținut inclusiv de către experții care activează în cadrul instituțiilor publice, dar ei sunt remunerați ca experți judiciari independenți pentru expertizele judiciare efectuate. La pct. 31 (art. 55), redacția propusă la alin. (5)-(7) creează confuzii și duble interpretări, or alin. (11) prevede că Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari, precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare se stabilesc de Guvern. Astfel, se impune necesitatea excluderii alin. (5)-(7), întrucât aceste prevederi fac parte din „procedura și criteriile de evaluare”, care vor fi reglementate în alt act normativ. De asemenea, rolul unei Comisii de contestare, este de a se expune asupra rezultatelor evaluării, însă în redacția propusă la alin. (7) denotă faptul că expertul care nu este de acord cu rezultatele evaluării va fi evaluat extraordinar, ceea ce contravine practicilor și cadrului normativ în domeniul celorlalte profesii conexe justiției. Toate comisiile de contestație nu supun examinării/evaluării repetate precum în cazul experților judiciari.	în diferite specialități. Evaluarea urmează să se desfășoare concomitent în toate specialitățile, iar gradele de calificare superioare se oferă după deținerea calificativelor în aceeași specialitate de expertiză judiciară. La fel, prin proiect se face claritate în privința contestării rezultatelor evaluării ordinare, care nu poate echivala cu o evaluare extraordinară. Respectiv, la art. 55, alin.(7) și lit. b) de la alin.(8) au fost excluse.
--	--	---	--

c) expertul nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară; d) în cazul identificării unor încălcări în metodele și practicile de efectuare a expertizei judiciare. (9) Expertul judiciar care nu s-a prezentat motivat la evaluarea ordinară sau cel care contestă rezultatele evaluării ordinare la care a obținut calificativul „nesatisfăcător” nu poate efectua în mod individual expertize judiciare în perioada dintre evaluarea ordinară care a avut loc și evaluarea extraordinară ce urmează să aibă loc. (10) Expertul judiciar care a obținut calificativul „nesatisfăcător” la evaluarea ordinară sau la evaluarea extraordinară organizată în condițiile alin. (7) și (8) este supus unei noi evaluări extraordinare la expirarea unui an de la data evaluării ordinare. În această perioadă, persoana nu are dreptul de a semna rapoarte de expertiză. Dacă în urma acestei evaluări expertul judiciar obține de asemenea calificativul „nesatisfăcător”, acestuia i se retrage calitatea de expert judiciar în specialitatea respectivă. (11) Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari,		Astfel, în scopul uniformizării reglementărilor se propune instituirea unui mecanism unic de examinare a contestațiilor, atât în cazul calificării, cât și al evaluării, similar celorlalte profesii (exemplu notari). Subsidiar, se consideră judicios excluderea prevederilor de la alin. (8)-(10) din proiect, din motiv că aceste prevederi sunt proceduri incidente Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari, precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare care se va aproba prin hotărâre de Guvern. De asemenea, prevederile art. 56 alin. (2) și (3) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, creează confuzii cu privire la acordarea gradelor de calificare ale experților judiciari, or, aceștia pot deține mai multe specialități, pe care le obțin în diferite perioade de timp. Respectiv, perioada pentru care poate veni la evaluarea de 5 ani pentru o anumită specialitate nu corespunde cu perioada de evaluare pentru o altă specialitate. Astfel, atingerea termenului de 5 ani este diferit pentru diferite specialități, expertul fiind impus să vină la evaluare practic 1 dată în 2 ani dacă deține 2 specialități (marea majoritate a acestora) sau chiar fiecare an dacă deține mai mult de 3 specialități. Or, în caz contrar expertul pierde dreptul de efectuare a expertizelor pentru specialitatea în care nu a fost evaluat și pentru care a expirat termenul de 5 ani. Respectiv, având în vedere că prevederile art. 55 și 56 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, sunt tangențiale, se recomandă abrogarea acestora și reglementarea lor în Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari, precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare care se aprobă prin hotărâre de Guvern.	
---	--	--	--

precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare se stabilesc de Guvern. (12) Instituțiile publice de expertiză judiciară prezintă Ministerului Justiției lista experților judiciari evaluați, precum și hotărârile Comisiilor de evaluare.”.	Centrul de Medicină Legală	25.	Articolul 55 va avea următorul cuprins: (2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. În componența comisiei de evaluare se includ câte un expert judiciar, de categoria întâi ori superioară, desemnat de fiecare instituție publică de expertiză judiciară și un reprezentant al Ministerului Justiției. Mandatul membrilor Comisiei de evaluare este de 4 ani. Nu se acceptă Propunem de a constitui Comisia după același model cum calificarea, ori să fie Comisii comune de calificare și evaluare pe specialități, instituite de instituțiile de expertiză. Modelul propus pentru evaluare este viabil doar pentru calificare. - Acest model de evaluare este non-sens, așa cum această Comisie are capacitatea de a evalua doar procedura de expertiză, nu și competențele pe specialitate, or specialitatea nu contează. - Nu cred că un medic legist trebuie evaluat doar prin prisma procedurii de expertiză judiciară, fără a se ține cont de cunoștințele pe specialitate. - Prezența doar a unui membru per specialitate poate genera opinii imparțiale, incorecte. - Evaluarea trebuie să fie în comisie de specialiști, pentru fiecare din specialități, pentru a vedea performanțele pe specialitate.	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la punctul precedent.
Articolul 65: la alineatul (2), textul „operative sau” se exclude; se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Expertul judiciar care a obținut licența pentru exercitarea profesiei de	Ministerul Afacerilor Interne	26.	La pct. 37 (art. 65), se propune expunerea în redacție nouă a art. 65 alin. (3) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar cu următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciare sunt coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare.”. Se menționează că, această prevedere se regăsea în proiectul transmis spre avizare repetată la 7 noiembrie 2024 (demersul	Nu se acceptă. Coordonarea practicilor la nivel național, în domeniul expertizei judiciare, poate fi efectuată doar de către o singură

expert judiciar, în termen de 1 an de la eliberarea licenței, este obligat să înregistreze una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.”; alineatele (5) și (7) vor avea următorul cuprins: „(5) Expertul judiciar care și-a încetat activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau care a demisionat dintr-o instituție publică de expertiză judiciară poate în termen de 1 an, să solicite înregistrarea uneia dintre formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), sau să se reangajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.”; „(7) În perioada de după demisie din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară și până la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept, dar nu mai mult de 1 an.”.		Ministerului Justiției, nr.03/9959), iar în actualul proiectul, nu se regăsește. Mai mult, la pct. 39 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect este indicat că la art. 65 alin. (3) va avea următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară din subordinea Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Sănătății coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară.”. Prevederea propusă în proiect plasează Centrul Național de Expertize Judiciare în condiții privilegiate în comparație cu alte instituții publice de expertiză judiciară. Or, doar cooperarea pe poziție de egalitate juridică, cu respectarea principiilor de concurență loială și echitate socială în același domeniu de activitate, poate asigura dezvoltare progresivă a sectorului expertizei judiciare. Astfel, va fi exclus conflictul de interes care la moment există. Suplimentar la cele expuse, se constată că există specialități ale expertizei judiciare, în care Centrul Național de Expertize Judiciare nu are experți judiciari (de exemplu, expertiza genetică, expertiza medico-legală a cadavrelor și a părților de cadavre umane, expertiza medico-legală a persoanelor) sau nu dispune de capacități tehnice, bază tehnico-materială și nici resurse umane pentru a coordona și unifica practica de expertiză judiciară (de exemplu, expertiza mijloacelor și tehnologiilor informaționale, expertiza balistică, expertiza tehnico-explozivă). Prin urmare, coordonarea practicii în domeniul expertizei judiciare nu poate fi efectuată de o singură instituție, ceea ce a fost demonstrat pe parcursul perioadei 2016 – prezent.	autoritate/instituție. Or, coordonare prin definiție reprezintă o sistematizare a tuturor datelor și informațiilor. Această activitate își are rostul doar atunci când este efectuată centralizat, de o entitate care orientează într-o singură direcție practicile de efectuare a expertizelor judiciare. Nu este admisibilă coordonarea diferită a acelorași specialități de expertiză judiciară de către instituții coordonatoare diferite. Coordonarea unui domeniu presupune aceleași reguli pentru întreg sistemul, care nu pot fi făcute fragmentar și dispersat. Mai mult, în cadrul grupului de lucru au fost propuse mai multe versiuni ale reglementărilor care prevedeau crearea unei autorități autonome care să coordoneze sistemul expertizei judiciare,
---	--	---	--

				opțiune care a fost respinsă de instituțiile de expertiză judiciară. Prin urmare se consideră optim păstrarea redacției în vigoare de la art. 65 alin. (3) din Legea nr. 68/2016.
Articolul 71: la alineatul (1), cuvintele „autorizat și specializat” se exclud; la alineatul (6), cuvintele „certificat de înregistrare” se substituie cu cuvintele „extras din registru”.	Ministerul Afacerilor Interne	27.	La pct. 41 (art. 71) este o eroare de tipar. Modificările propuse urmează a fi efectuate la alin. (2), dar nu la alin. (1).	Se acceptă. Elementul de structură a fost modificat.
	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră	28.	La art. 71 alin. (1), modificarea propusă este eronat indicată ca fiind alin. (1) al art. 71, cuvintele ” <i>autorizat și specializat</i> ” se regăsesc în conținutul alin. (2) al art. 71.	Se acceptă. A se vedea pct. precedent.
Articolul 75 se completează cu alineatul (8¹) cu următorul cuprins: „(8¹) Bugetul instituției publice de expertize judiciare sau a ordonatorului expertizei judiciare, destinat efectuării expertizelor se planifică în baza statisticii pe perioada anterioară și prognozelor pe viitor. În cazul în care instituția publică de expertiză judiciară și ordonatorul expertizei judiciare sunt subdiviziuni din cadrul aceleiași persoane juridice, costurile pentru expertizele judiciare solicitate de ordonator se acoperă din bugetul de stat, prin estimarea cheltuielilor pentru acestea în bugetul anual al persoanei juridice.”.	Ministerul Afacerilor Interne	29.	La pct. 43 se relevă că, potrivit art. 75 alin. (3) din Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, ordonatorii expertizelor judiciare sunt impuși în situația de a analiza din punct de vedere financiar (raportat la bugetul preconizat pentru serviciile de expertiză judiciară) posibilitatea și oportunitatea dispunerii expertizelor judiciare în cadrul cauzelor penale, ca urmare norma dată restrânge dreptul la o justiție echitabilă. Subsecvent, sub efectul dependenței financiare, ordonatorii sunt puși în situația de a dispune expertiza judiciară doar în cadrul subdiviziunilor/instituțiilor de expertiză judiciară care se află în subordinea aceleiași persoane juridice ca și subdiviziunea ordonatoare. Sub acest aspect norma dată limitează ordonatorul în dreptul alegerii libere, relativ unor repere obiective (timp de efectuare a expertizelor, nivelul tehnologic, etc), care să efectueze expertiza. Aceasta în final generează dezechilibrul funcțional al instituțiilor de expertiză judiciară (suprîncărcarea unor instituții în raport cu altele), inclusiv diminuează dinamismul spre progres al instituțiilor sub efectul concurenței.	Nu se acceptă. Mecanismul existent de plată echilibrează volumul de activități de expertiză judiciară prin disciplinarea ordonatorului și corespunde într-un tot de principii de management organizațional eficient. O dată cu modificarea normei prevăzute la art. 75, alin. (3) în actuala redacție a crescut responsabilitatea ordonatorilor și a scăzut practica de dispunere

		Astfel, în scopul asigurării unui proces echitabil și echilibrat al justiției, se propune completarea proiectului cu modificarea alin. (3) în următoare redacție: „(3) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală, când plata pentru efectuarea expertizei judiciare se face de către partea care a solicitat dispunerea acestuia.”. Se atrage atenția, în mod imperativ, asupra faptului că organele de urmărire penală și organele de constatare sunt constituite în cadrul autorităților administrative și instituțiilor din subordinea ministerelor sau în cadrul altor autorități publice. Prin urmare, se denotă că în conformitate cu art. 35 din Legea nr. 98/2012 privind administrarea publică centrală de specialitate, finanțarea și asigurarea tehnico - materială a activității ministerelor și a altor autorități administrative centrale se efectuează din contul mijloacelor prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul corespunzător și al mijloacelor provenite din alte surse, conform legislației. Totodată, se subliniază că autoritățile administrative din subordinea ministerului (art. 14 din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate), cât și instituțiile publice de expertiză judiciară (art. 74 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar), sunt finanțate din bugetul de stat. Așadar, prin prisma art. 1 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar - fiscale nr. 181/2014, se concluzionează că atât ordonatorul expertizei judiciare, cât și instituțiile publice de expertiză judiciară reprezintă entități de drept public finanțate de la bugetele care sunt componente ale bugetului public național.	abuzivă a unor expertize judiciare nejustificate.
--	--	--	--

			În acest context, se consideră irelevant faptul că, autorităților administrative și instituțiilor din subordinea ministerelor sau altor instituții publice în cadrul cărora sunt create organe de urmărire penală sau organe de constatare să le fie alocate din bugetul de stat, surse financiare pentru achitarea expertizelor judiciare, atât timp cât sursele financiare respective se reîntorc în cadrul bugetului public național, or acesta, în asemenea caz, reprezintă aceeași sursă de finanțare pentru toți subiecții de drept interesați. Pe de altă parte, se estimează că redistribuirea surselor financiare direct în bugetul instituțiilor publice de expertiză judiciară ar contribui la o mai bună organizare financiară a acestora, în vederea înlăturării problematicei cu care se confruntă la moment privind numărul insuficient de experți, precum și neachitarea în termen de către ordonator a serviciilor privind efectuarea expertizelor judiciare din lipsa mijloacelor financiare. Or, dificultățile instituțiilor publice de expertiză judiciară în mod direct afectează activitatea Poliției, care la rândul său, este în imposibilitatea exercitării eficiente și prompte a atribuțiilor funcționale. Uneori din lipsa surselor financiare se refuză efectuarea expertizelor judiciare de către instituția publică de expertiză judiciară, astfel fiind prejudiciată activitatea procesuală a ofițerului de urmărire penală și agentului constatatator, inclusiv se atentează la drepturile procesuale ale omului prevăzute de legislația procesual penală și contravențională. Subsecvent, se remarcă că potrivit art. 229 din Codul de procedură penală nr. 122/2003, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Așadar, cheltuielile suportate de autoritatea publică din care face parte agentul constatatator sau ofițerul de urmărire penală nu se restituie înapoi la bugetul autorității respective, pentru a fi	
--	--	--	---	--

		reutilizate în același scop, dar sunt trecute direct în bugetul de stat. Astfel, la punctul 41 din proiect, se reiterează propunerea de a fi completat art. 75 cu alin. (41) și (42) cu următorul cuprins: „(41) Prin derogare de la alin. (3) și (4), în cazurile în care ordonatorii expertizei sunt organele de urmărire penală sau organele de constatare, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate în prealabil de instituția publică de expertiză judiciară din bugetul alocat în acest scop. (42) După finalizarea expertizei efectuate în temeiul prevederilor alin. (41), urmărirea cheltuielilor suportate de instituția publică de expertiză judiciară se realizează în conformitate cu art. 229 din Codul de procedură penală.”. În conformitate cu art. 75, expertiza judiciară se efectuează cu condiția că solicitantul achită în prealabil costurile acesteia, iar costurile expertizelor judiciare și extrajudiciare, efectuate de către instituțiile publice de expertiză judiciară, se stabilesc de Guvern. În termeni practici, pentru a putea dispune o expertiză judiciară este necesară încheierea unui contract. În cazul instituțiilor publice aceasta se face prin licitație publică, în condițiile Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice. De regulă la licitațiile publice instituțiile de expertiză judiciară nu aplică. Ulterior se trece la etapa negocierilor directe, însă negocieri propriu-zise nu pot avea loc, or, tarifele sunt stabilite de Guvern. Astfel banii din bugetul unei instituții publice sunt transferați la bugetul altei instituții publice, iar acest proces impune eforturi pentru realizarea licitațiilor publice, semnarea contractelor, emiterea facturilor, semnarea actelor de primire-predare, transferul mijloacelor financiare, etc. Acest mecanism are un impact negativ asupra termenilor de efectuarea a expertizelor judiciare dispuse de o instituție publică (de exemplu, IGP sau Procuratura Generală) către o	
--	--	---	--

			instituție publică de expertiză judiciară (de exemplu, CNEJ sau CML). Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, expertizele judiciare erau efectuate din contul instituțiilor, ceea ce permitea finalizarea acestor în termeni mai restrânși. Totodată, mecanismul acesta nu solicită eforturile instituționale al ordonatorului și al instituției publice de expertiză judiciară, în sensul realizărilor procedurilor de achiziții și ulterior activități de contabilitate (emitere facturi, semnare acte de primire-predare). În atare circumstanțe, se consideră judicios includerea în proiect a amendamentelor privind completarea art. 17 din Legea nr. 713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope, cu alineatele (71) și (72) cu următorul cuprins: „(71) Prin derogare de la prevederile alin. (7), la cererea organelor de urmărire penală și organelor de constatare, examenul medical și întregul volum de servicii medicale se acordă cu titlu gratuit. (72) Plata cheltuielilor pentru serviciile acordate în temeiul prevederilor alin. (71) se efectuează în conformitate cu art. 229 din Codul de procedură penală.”. Adițional, se remarcă faptul că inițiativa respectivă este cunoscută și susținută de către Ministerul Finanțelor.	
	Centrul Național de Expertize Judiciare	30.	Articolul 75 se completează cu alineatul (8¹), Atât alineatul propus cât și textul actual al Legii (art.75) nu oferă claritate privind subiectul efectiv care suportă cheltuielile. Deja există precedente de adresări (inclusiv din partea Cancelariei de stat) privind incertitudinea din a cărui buget urmează să fie suportate cheltuielile pentru serviciile de expertiză judiciară, ori atât ordonatorul (instanța, OUP, procuratura, etc.), cât și IPEJ sunt finanțate din bugetul de stat.	Nu se acceptă. A se vedea poziția expusă mai sus.

			Propunem ajustarea articolului pentru a oferi claritate și a evita interpretările eronate.	
Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii (1) Prezenta lege intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția punctelor 23 și 31 ce prevăd modificarea art. 43 și art. 55, care vor intra în vigoare după 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi. (2) Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară vor prezenta Ministerului Justiției, în termen de 2 ani, informația privind implementarea sistemului de management al calității conform standardelor aplicabile. (3) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.	Ministerul Afacerilor Interne	31.	La Art. II, se propune o altă redacție pentru alin. (2), reieșind și din propunerile la art. 36 (pct. 16 din proiect), cu următorul cuprins: (2) Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară vor prezenta Ministerului Justiției, în termen de 2 ani, certificatul de acreditare, emis de Organismul național de acreditare, conform standardului SM EN ISO/IEC 17025.”.	Se acceptă parțial. Norma expusă în proiect este una generică, care include cele propuse.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	32.	Art. II. – Dispoziții finale și tranzitorii A fost omis art.36, alin.(1), ori trebuie acordat termen suficient IPEJ și BEJ pentru implementarea sistemului de management (nu toți au implementat), în caz contrar există riscul eminent ca Rapoartele de expertiză din instituțiile care nu dispun de SM implementat, să fie nevalabile Și nu este specificat care anume documente trebuie prezentate! Propunem ajustarea proiectului ținând cont de opinia CNEJ.	Se acceptă. Art. II alin. (2) prevede următoarele: „Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară vor prezenta Ministerului Justiției, în termen de 2 ani , actul care confirmă implementarea sistemului de management al calității conform standardelor aplicabile.”
	Ministerul Afacerilor Interne	33.	De asemenea, se accentuează necesitatea completării proiectului cu următoarele modificări: - completarea proiectului cu modificări la art. 39 alin. (4), (termenul de 25 de ani de păstrare a rapoartelor de expertiză pe suport de hârtie va putea fi redus la 15 ani, doar în cazul în care este asigurată ținerea arhivei în format electronic, în conformitate cu prevederile legale); - abrogarea alin. (2) – (4) din art. 71; - completarea articolului 18 cu litera d1) (prin care în obligațiile conducătorilor instituțiilor publice de expertiză	Se acceptă parțial. Nu este oportună reglementarea arhivei ținute în mod electronic, atâta timp cât la nivel de țară nu există un concept unic aprobat în privința acesteia.

			judiciară se pune asigurarea condițiilor necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari de către instituția condusă, la solicitare cel puțin de o dată pe an), în vederea asigurării concordanței cu Nota de fundamentare a proiectului.	Nu este clară necesitatea abrogării art. 71 alin. (2)-(4). Obligația conducătorului instituției publice de expertiză judiciară de a organiza examene de calificare a fost reglementată la art. 43 alin. (8).
Articolul 29. Expertiza repetată (1) Expertiza repetată este expertiza care se efectuează cu privire la aceleași obiecte, fapte, circumstanțe și care soluționează aceleași întrebări formulate la efectuarea expertizei primare și/sau suplimentare. (2) Expertiza repetată se dispune în cazul în care concluziile expertizei primare și/sau suplimentare au fost apreciate de ordonatorul expertizei ca fiind neîntemeiate sau în privința cărora există îndoieli referitoare la veridicitatea acestora, iar deficiențele nu pot fi înlăturate prin audierea expertului judiciar care a efectuat expertiza. La efectuarea expertizei repetate, toate chestiunile examinate în cadrul expertizei anterioare se examinează din nou. (3) Expertiza repetată se dispune în cazurile în care:	Petiționar G.P.	34.	[...] Din condițiile de drept naționale și internaționale se atestă că art. - 29 alin. (5): „<i>Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.</i>”- constituie o prevedere neconstitucională, iar faptul că nu există un mecanism legal clar și cert de anulare a rapoartelor de expertiză precum în modelul de drept European - dovedește insuficiența calității legii 68/2016 și nearmonizarea acesteia la legislația europeană, Ministerul Justiției avînd în acest sens obligațiunea pozitivă de a armoniza legislația națională în conformitate cu angajamentele asumate de Republica Moldova prin Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora. [...]	Nu se acceptă. Art. 29 alin. (5) din Legea 68/2016, respectă principiul procesual penal prevăzut la art. 27 alin. (2) din CPP, conform căruia: „<i>Nici o probă nu are putere probantă dinainte stabilită.</i>”. Astfel, art. 29 alin. (5) urmează coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normei juridice, conform art. 3 alin. (1) lit. d) din Legea 100/2017. Prin urmare, atât raportul de expertiză rezultat al expertizei inițial efectuate, cât și cel rezultat al expertizei

a) concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau dacă există îndoieli în privința acestora; b) ordonatorul expertizei sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze ori și-a depășit competența; c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei; d) s-au constatat încălcări ale metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei; e) concluziile expertului nu au fost corelate cu datele de fapt, puse la dispoziția lui; f) concluziile intră în contradicție cu datele de fapt ce figurează în procesul judiciar; g) există contradicții esențiale între opiniile experților participanți la efectuarea unei expertize în comisie. (4) În toate cazurile, efectuarea expertizei repetate se pune în sarcina unui alt expert sau a unei alte comisii de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza primară pot asista la efectuarea expertizei repetate pentru a da explicații pe marginea concluziilor formulate în urma expertizei primare, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la finalizarea concluziilor. (5) Rezultatele expertizei repetate au aceeași valoare probantă ca și				repetate au aceeași valoare probantă. Iar conform principiului consfințit la art. 27 alin. (1) din CPP: „Judecătorul și persoana care efectuează urmărirea penală apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate.”, principiu dezvoltat la art. 101 CPP. Concluzionăm că art. 29 alin. (5) din Legea nr. 68/2016 reprezintă o continuare și aduce un plus de claritate în ceea ce privește aprecierea rapoartelor de expertiză judiciară. Aceleași principii sunt consfințite și în Codul de Procedură Civilă, la art. 130.
---	--	--	--	--

rezultatele expertizei anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe. [...]				
EXPERTIZA ANTICORUPȚIE (Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO25/10386 din 05.03.2025)				
16. Articolul 36: [...] la alineatul (2), literele a) și b) vor avea următorul cuprins: „a) instituția publică de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară au implementat în activitate sistemul de management al calității conform standardelor aplicabile;”		35.	Obiecții: Norma citată impune ca laboratoarele să implementeze în activitate sistemul de management al calității (una din condiționalități pentru ca un raport de expertiză judiciară să fie recunoscut valabil). Această condiție va genera cheltuieli financiare suplimentare instituțiilor care nu s-au acreditat. Sub acest aspect, se impune ca laboratoarele să fie standardizate în conformitate cu Directiva UE, însă proiectul de lege nu este omologat, transpus și aliniat la normele juridice al UE, ceea ce va genera, în viitor, cheltuieli financiare suplimentare. De asemenea, birourile de expertiză judiciară vor fi obligate să implementeze un astfel de sistem, ceea ce ar genera costuri semnificative în raport cu activitatea propriu-zisă a unui birou de expertiză judiciară. Această situație ar putea favoriza monopolizarea statală a activității de expertiză judiciară, având ca efect o creștere a duratei necesare pentru efectuarea rapoartelor de expertiză judiciară în cadrul unui proces penal, civil sau administrativ. Recomandări: Recomandăm completarea cuvintelor ”conform standardelor aplicabile” cu cuvintele „sau sunt autorizate și actul de autorizare este valabil”.	Nu se acceptă. Acreditarea instituțiilor publice de expertiză judiciară și birourilor de expertiză judiciară este necesară pentru a asigura nivelul calității serviciilor de expertiză prestate de către acestea și corespunderea la standardele europene deja obligatorii. Astfel, potrivit art. 4 din <i>Decizia-Cadru</i> 2009/905/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009 privind acreditarea furnizorilor de servicii de expertiză criminalistică, care efectuează activități de laborator „...furnizorii de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator sunt acreditați de un organism național de acreditare în

				conformitate cu EN ISO/IEC 17025.” A se vedea mai sus poziția instituțiilor de expertiză judiciară, care mai mult chiar, propun stabilirea expresă în Legea nr. 68/2016 a standardului SM EN ISO/IEC 17025, ca condiție obligatorie pe care trebuie să o întrunească instituțiile publice și birourile de expertiză judiciară.
Articolul 37: [...] la alineatul (3): [...] litera h) va avea următorul cuprins: „h) expunerea succintă a cercetărilor și argumentarea concluziilor fiecărui expert participant la efectuarea expertizei;”.		36.	Obiecții: Ca urmare, analizând norma citată, aceasta va genera confuzie în aplicarea sa, în ceea ce privește partea discriptivă a raportului de expertiză judiciară. În acest context, în scopul menținerii „concluziilor prelabile” în partea descriptivă a raportului respectiv, or acestea sunt larg răspândite în practica de expertiză judiciară, dar și reieșind din faptul că unele concluzii finale pot avea la bază rezultatele formulate în mai multe concluzii prelabile, este esențial să se includă aceste concluzii, nu doar argumentarea acestora, în partea descriptivă a raportului. Recomandări: Recomandăm următorul cuprins pentru art.37 alin.(3) lit.h) potrivit proiectului: ”h) expunerea succintă a cercetărilor, concluziile prelabile și argumentarea acestora de fiecare expert participant la efectuarea expertizei;”.	Se acceptă parțial. Pentru claritate și evitarea confuziilor, inclusiv între „concluzii prelabile” și „concluzii finale” se propune următoarea redacție a lit. h) de la alin. (3): „h) sinteza rezultatelor examinărilor și argumentarea concluziilor;” Nu este oportună sintagma „expunerea succintă a cercetărilor”, deoarece se regăsește ca sens, la art. 37 alin. (3) lit. b.

Articolul 43 va avea următorul cuprins: „Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar [...]		37. Obiecții: Analizînd reglementările citate supra, acestea sunt formulate confuz cu referire la atribuțiile directe ale conducătorului instituției de expertiză judiciară. Or, atribuțiile conducătorului instituției de expertiză judiciară trebuie să fie stabilite expres și exhaustiv. Recomandări: Se recomandă completarea proiectului cu norme care stabilesc atribuțiile conducătorului instituției de expertiză judiciară.	Nu se acceptă. Propunerea excede domeniul de reglementare al art. 43. Or, atribuțiile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară se regăsesc în regulamentele de activitate a fiecăreia dintre acestea, dar și se desprind și din alte acte normative.
Articolul 55 va avea următorul cuprins: „Articolul 55. Evaluarea performanțelor experților judiciari [...] (2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. În componența comisiei de evaluare se includ câte un expert judiciar, de categoria întâi ori superioară, desemnat de fiecare instituție publică de expertiză judiciară și un reprezentant al Ministerului Justiției. Mandatul membrilor Comisiei de evaluare este de 4 ani.”		38. Obiecții: În formula expusă, norma nu asigură un rezultat care să contribuie la calitatea expertizelor judiciare, având în vedere că membrii în aceste comisii nu dețin competențe practice pentru toate specialitățile (spre exemplu, expertul judiciar din cadrul Centrului Național Anticorupție nu are competențe în medicină legală, și viceversa). Evaluarea are scopul de a constata cunoștințele practice și nu cele de procedură legală care sunt verificate în timpul examenului de la calificare. Recomandări: Recomandăm următorul cuprins pentru art. 55 alin. (2): „(2) Evaluarea ordinară a performanțelor se face o dată la 5 ani de către Comisia de evaluare, constituită în fiecare instituție publică de expertiză judiciară din 5 membri, pentru un mandat de 4 ani, dintre care un membru desemnat de Ministerul Justiției.”	Nu se acceptă. O asemenea componentă a Comisiei de evaluare va asigura o practică uniformă la evaluarea tuturor specialităților de expertiză judiciară și va contribui la cooperarea interinstituțională. Pe de altă parte se consideră că fiecare instituție de expertiză judiciară va desemna persoana cea mai competentă de a asigura evaluarea experților judiciari dintr-o altă instituție publică de expertiză judiciară.

Articolul 65 din Legea 68/2016.		39. Obiecții: Analizând redacția proiectului respectiv, remis repetat pentru efectuarea expertizei anticorupție, se observă că autorul a exclus modificările propuse în varianta inițială a proiectului pentru alin. (3) al art. 65. Această modificare era una oportună, deoarece textul în vigoare al Legii nr.68/2016 plasează Centrul Național de Expertize Judiciare într-o situație privilegiată față de alte instituții publice de expertiză judiciară. Or, doar cooperarea bazată pe egalitate juridică, respectând principiile de concurență corectă și echității sociale în același domeniu de activitate, asigură o dezvoltare continuă a domeniului expertizei judiciare. Suplimentar, există specialități ale expertizei judiciare în care Centrul Național de Expertize Judiciare nu are experți judiciari (spre exemplu, expertiza genetică, expertiza medico-legală a cadavrelor și a părților de cadavre umane, expertiza medico-legală a persoanelor) sau nu dispune de capacități tehnice, bază tehnico-materială și nici resurse umane pentru a coordona și unifica practica de expertiză judiciară (spre exemplu, expertiza mijloacelor și tehnologiilor informaționale, expertiza balistică, expertiza tehnico-explozivă). Prin urmare, coordonarea practicii în domeniul expertizei judiciare nu poate fi efectuată de o singură instituție. Recomandări: Recomandăm completarea pct. 37 cu textul: ”alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară sunt coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare.”	Se acceptă parțial. Referitor la aspectul coordonării se va vedea argumentele de la pct. 26 din sinteza la propunerea similară a MAI. Totodată, se propune completarea alin.(3) al art. cu o propoziție cu următorul cuprins: „Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară contribuie la unificarea practicilor în domeniul expertizei judiciare.”
--	--	---	---

SINTEZA
la proiectul legii pentru modificarea
Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar
(număr unic 505/MJ/2024)

Conținutul articolelor/ punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică				
I. Obiecții și propuneri de ordin general				
	Ministerul Afacerilor Interne	1.	Considerăm oportun modificarea denumirii „Articolului unic” în „Articolul I.”, cu introducerea unui nou articol – „Articolul II.”, care să conțină prevederile cu privire la data intrării în vigoare a legii (dispozițiile finale), cât și termenul de aducere în concordanță ale actelor normative cu prezenta lege (dispozițiile tranzitorii).	Se acceptă. Proiectul legii se completează cu următoarele: „Art. II. – (1) Prezenta lege intră în vigoare peste o lună de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor de modificare a art. 43 și art. 73, care vor intra în vigoare după 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

				(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta.”
		2.	În Nota informativă la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, se constată lipsa compartimentului cu nr. 3 (Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene), condiție statuată în art. 30 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative, structura Notei informative fiind stabilită în Anexa nr. 1 din legea prenotată, chiar dacă proiectul de lege nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene. În conformitate cu cele statuate în Anexa nr. 1 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, constatăm lipsa listei actelor normative ce urmează a fi modificate sau abrogate, care urmau a fi indicate la compartimentul „Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare” din Nota informativă. Totodată, Nota informativă urmează a fi completată cu argumentări referitor la propunerile de modificare care au fost înaintate și urmează a fi operate în Legea nr. 68/2016.	Se acceptă. Se completează nota informativă cu descrierea privind gradul de compatibilitate a proiectului cu legislația UE.
	Ministerul Sănătății	3.	În tot textul proiectului cuvintele „Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale” se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătății” la forma gramaticală corespunzătoare.	Se acceptă. Proiectul se completează la pct. 1 cu următoarele: 1. Pe tot parcursul legii:

				sintagma „Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale” se substituie cu sintagma „Ministerului Sănătății”.
		4.	Propunere de completare a proiectului legii: Suplimentar la articolul 23, alin (1) cuvintele „de staționar” se substituie cu cuvintele „legale privind internarea în staționarul psihiatric”; - Condițiile internării voluntare și involuntare în staționarul psihiatric sunt prevăzute în Legea privind sănătatea și bunăstarea mintală nr. 114/2024.	Se acceptă. Proiectul se completează cu următoarele: „14. La articolul 23 alineatul (1) cuvintele „condiții de staționar” se substituie cu cuvintele „condiții legale privind internarea în staționarul psihiatric”;” Respectiv, punctele din proiect se renumerează.
II. Obiecții și propuneri la articolele/punctele din proiect				
2. Articolul 1 va avea următorul cuprins: „Prezenta lege stabilește principiile activității de expertiză judiciară și extrajudiciară, modul de realizare a expertizelor judiciare și extrajudiciare, procedura de admitere în profesia de expert judiciar, statutul expertului judiciar, formele de organizare a activității de expertiză judiciară.”	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	5.	Expunerea art. 1 al Legii nr. 68/2016 în redacție nouă are ca efect excluderea numerotării și titlului acestuia.	Se acceptă. Modificare cu referire la art. 1 se completează cu sintagma: „Articolul 1. Domeniul reglementării”

3. Articolul 2: la noțiunea „act de dispunere a expertizei judiciare” se exclude sintagma: „sau, după caz, cererea de efectuare a expertizei judiciare depusă de către părți din inițiativă proprie și pe cont propriu”; noțiunea „birou de expertiză judiciară” va avea următorul cuprins: „birou de expertiză judiciară – tip de organizare a activității expertului judiciar sub forma de birou individual de expertiză judiciară sau birou asociat de expertiză judiciară;” la noțiunea „laborator de expertiză judiciară” cuvintele „local sau încăpere a unei instituții” se substituie cu cuvântul „încăpere”;	Ministerul Afacerilor Interne	6. Pct. 3 din proiect (art.2): 1) pentru a exclude orice echivoc, noțiunea „birou de expertiză judiciară” se propune de a fi expusă cu următorul cuprins: „birou de expertiză judiciară – tip de organizare a activității expertului judiciar sub forma de birou individual de expertiză judiciară sau birou asociat de expertiză judiciară, care este subiect de drept privat, cu statut de unitate de drept autorizată în domeniu, în condițiile legislației;”; 2) în aceeași ordine de idei, se propune noțiunea de laborator de expertiză judiciară, după cum urmează: „laborator de expertiză judiciară” - încăpere în care se efectuează expertiza judiciară și care este prevăzută cu instalații speciale, aparate și instrumente pentru realizarea cercetărilor sau este amenajată într-un alt mod, conform specialității de expertiză judiciară corespunzătoare și este acreditat;”; 2) în sensul expus la subpct. 1), se optează și pentru expunerea în redacție nouă a noțiunii „instituție publică de expertiză judiciară”, cu următorul cuprins: „instituție publică de expertiză judiciară – autoritate/instituție publică sau subdiviziune specializată în cadrul acesteia, care este subiect de drept public, cu statut de persoană juridică acreditată în domeniu, în condițiile legislației, parte componentă a sistemului instituțiilor publice de expertiză judiciară, finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege;”; 3) suplimentar, se consideră oportun completarea proiectului cu noțiunile „acreditare”, „autorizare” și „certificat de calificare” cu următorul cuprins: „acreditare – atestare de către organismul național de acreditare a faptului că o autoritate/instituție publică sau birou de	Se acceptă parțial. Completarea propusă la noțiunea de „birou de expertiză judiciară” va avea drept consecință redundanța cadrului normativ, dar și confuzie, deoarece autorizarea se efectuează nu asupra birourilor de expertiză, dar privind laboratoarele de expertiză judiciară, reglementări ce se regăsesc la art. 71 și 73 din Legea 68/2016. De asemenea, nu se consideră oportună completarea noțiunii „laborator” sau potrivit proiectului, laboratorul poate fi nu doar acreditat, dar și autorizat. Se acceptă propunerea de modificare a noțiunii „instituție publică de expertiză judiciară” care va avea următorul cuprins: <i>„instituție publică de expertiză judiciară</i> - persoană juridică de drept public din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale, care
--	---	--	--

			expertiză judiciară îndeplinește cerințele stabilite prin standardele de referință și, după caz, orice alte cerințe suplimentare, inclusiv cele prevăzute în schemele de acreditare specifice relevante, pentru realizarea activităților specifice de efectuare a expertizelor judiciare; autorizare – atestare de către autoritatea națională de autorizare în domeniul expertizelor judiciare a faptului că o unitate de drept îndeplinește cumulativ cerințele stabilite pentru realizarea activităților specifice de efectuare a expertizelor judiciare în cadrul unui birou de expertiză judiciară;”	se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică pentru a efectua expertiza judiciară și care este finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege;” Se acceptă propunerea de completare a proiectului cu noțiunea de „autorizare” „<i>autorizație</i> – document ce atestă întrunirea condițiilor normative de către un laborator de expertiză judiciară, pentru efectuarea expertizelor în specialitățile respective.”.
	Procuratura Generală	7.	Propunem ca art. 2 al Legii menționate supra să fie completat cu noțiunea de laborator mobil de expertiză judiciară - ce ar presupune un mijloc de transport dotat și omologat cu instalații speciale, aparte și instrumente pentru realizarea cercetărilor, conform specialității de expertiză judiciară corespunzătoare, în care se efectuează o anumită expertiză judiciară. Necesitatea reglementării și dotării Centrelor de expertiză cu laboratoare mobile vor asigura efectuarea urmăririi penale în termeni restrânși și a investigațiilor eficiente prin emiterea unor rapoarte de constatare și/sau rapoarte de expertiză la locul comiterii faptei infracționale. În acest sens, urmează a fi modificate și art. 14, 71, 73 al Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.	Se acceptă parțial Potrivit modificărilor aduse noțiunii „laborator de expertiză judiciară” cuvintele „local sau încăpere a unei instituții” se substituie cu cuvântul „încăpere”. Astfel, legislația este permisivă în acest scop de a utiliza un laborator dacă el va întruni condițiile prevăzute de lege.

	Avocatul Poporului	8.	Potrivit notei informative la proiectul de modificare al Legii nr. 68/2016 se urmărește soluționarea anumitor deficiențe, lacune legislative, diferențe de reglementare în raport cu celelalte profesii conexe sistemului justiției, dar și unele proceduri anevoioase, care conduc la destabilizarea domeniului, făcându-l vulnerabil în fața actualelor provocări. Cu toate acestea, în proiectul de hotărâre se regăsesc unele propuneri de modificări, care pe de o parte nu au fost reflectate în nota informativă la proiect prin prisma condițiilor ce au impus elaborarea proiectului, iar pe de altă parte nu este clar în ce mod vor contribui la fortificarea procesului de expertizare, inclusiv cum vor contribui la îmbunătățirea statutului experților judiciari. În acest sens, se atrage atenție la modificarea propusă în pct.3 din proiect care vine să modifice art. 2 din Lege: „la noțiunea „act de dispunere a expertizei judiciare” se exclude sintagma: „sau, după caz, cererea de efectuare a expertizei judiciare depusă de către părți din inițiativă proprie și pe cont propriu”; Avocatul Poporului observă că în nota informativă nu sunt reflectate circumstanțele ce au impus modificarea în cauză – retragerea dreptului părților de a depune cerere de efectuare a expertizelor judiciare din inițiativă proprie și pe cont propriu și restrângerea accesului la expertiză doar prin intermediul instanței de judecată sau organului de urmărire penală (OUP). Considerăm că această modificare necesită a fi exclusă or, aceasta vine să îngreuească drepturile persoanelor de a beneficia de serviciile de expertiză din cont propriu. Cu privire la dreptul acestor persoane de a se adresa cu cerere direct expertului sau instituției specializate pentru efectuarea expertizei statul lasă o marjă decizională instanței și OUP, iar în caz de dezacord cu deciziile acestora	Se acceptă. Modificarea cu privire la noțiunea de „act de dispunere a expertizei judiciare” se exclude din proiect.

			privind dispunerea unei expertize, părțile urmează să urmeze procedura de contestare, drept rezultat, direct sau indirect se restrânge dreptul părților la un proces echitabil prin prisma accesibilității și a examinării în termen restrâns a cauzei aflate în examinarea instanței sau a OUP. Menționăm că Avocatul Poporului a avut în examinare situații când, persoanele (părțile) au deplâns deciziile și inacțiunile OUP la etapa de urmărire penală. De exemplu, într-un caz concret o parte a solicitat OUP să dispună expertiza psihologică a copilului-victimă a infracțiunii, însă reprezentanții OUP au refuzat, motivând că aceasta va fi risipă nejustificată a banului public în condițiile în care învinuitul era și el minor, fapt pentru care nu avea să ispășească pedeapsa penală.	
4. La articolul 6 alineatul (3) cuvintele „sau ale instituției publice de expertiză judiciară” se exclud.	Ministerul Afacerilor Interne	9.	Pct. 4 din proiect (art. 6 alin.(3)) – nu susține excluderea sintagmei „sau ale instituției publice de expertiză judiciară”, deoarece instituția de expertiză judiciară este un subiect aparte, care este reprezentată de șeful acestei instituții în relațiile cu persoanele fizice și juridice.	Se acceptă. Pct. 4 va avea următorul cuprins: „La articolul 6 alineatul (3) după cuvintele „sau ale instituției publice de expertiză judiciară” se completează cu textul „/biroului de expertiză judiciară”.”
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	10.	La art. 6 alin. (3) excluderea cuvintelor „sau ale instituției publice de expertiză judiciară” nu este suficient argumentată, or nu este exclus ca anume acțiunile sau omisiunile instituției publice de expertiză judiciară (de exemplu, de a desemna un expert, de a pune la dispoziție resursele necesare, de a forma comisia de expertiză, etc.) să cauzeze încălcarea drepturilor persoanei.	Se acceptă. A se vedea argumentarea de la punctul precedent de mai sus.

			În orice caz, amendamentul dat nu este în măsură să excludă răspunderea instituției publice de expertiză judiciară pentru acțiunile sau omisiunile sale și nici nu vor putea împiedica persoana lezată în drepturile sale să se adreseze cu cerere instanței de judecată care a ordonat expertiza sau să inițieze o procedură judiciară separată pentru apărarea drepturilor sale.	
5. La articolul 11 alineatul (1) după cuvintele „în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc” se completează cu textul „de către ordonatorul expertizei judiciare,”;	Procuratura Generală	11.	La pct. 5 al proiectului considerăm inoportună modificarea art. 11 alin. (1) al Legii după cuvintele „în calitate de expert judiciar poate fi recunoscut ad-hoc” cu textul „de către ordonatorul expertizei judiciare”, pe motiv că ordonatorul (organul de urmărire penală sau procurorul) la dispunerea expertizei respective, nu cunoaște care sunt experții de specializarea necesară sau care nu pot fi numiți din motive de incompatibilitate.	Nu se acceptă. Doar ordonatorul este în măsură să recunoască o persoană în calitate de expert judiciar, atunci când în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate. În aceste cazuri acordul ca o altă persoană să efectueze expertiza este indispensabil, având în vedere că ordonatorul a solicitat efectuarea expertizei judiciare și a înaintat anumite întrebări expertului.
6. La articolul 13 alineatul (1) cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea”;	Ministerul Afacerilor Interne	12.	Pct. 6 din proiect (art. 13 alin. (1)) - apare o imprecizie cu privire la substituirea cuvântului „genul” cu cuvântul „specialitatea” în anumite articole selectate ale Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul	Nu se acceptă Potrivit Nomenclatorului expertizelor judiciare aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.195

			expertului judiciar or, la pct. 7 și 19 din proiect autorul proiectului utilizează ambele cuvinte în mod cumulativ. În această ordine de idei, pentru a oferi claritate și în scopul neadmiterii unei interpretări eronate între noțiunile de „gen de expertiză” și „specialitatea expertizei”, se impune necesitatea revizuirii întregului text al Legii nr. 68/2016 referitor la utilizarea textului „genul expertizei”, fie prin definirea acestuia sau excluderea din utilizare. De asemenea, se recomandă ca modificarea să cuprindă nu doar cuvântul „specialitatea”, ci și „tipul”, în corelare cu conținutul Secțiunii a 4-a, Capitolul 2 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.	din 24 martie 2017, specialitățile de expertiză judiciară sunt grupate în genuri și domenii, potrivit obiectului de cercetare. Respectiv, cuvântul „gen” de la art. 13 alin. (1) este utilizat corect reflectând o categorie de specialități înrudite. Secțiunea a 4-a, din Capitolul 2 al Legii nr. 68/2016 se referă la clasificarea expertizelor potrivit altor criterii - consecutivitatea efectuării expertizelor; - volumul cercetărilor; - numărul de experți care au participat la efectuarea cercetărilor; - numărul de domenii științifice aplicate la efectuarea expertizei. Respectiv, uniformizarea terminologiei în acest caz va crea confuzie cu privire la obiectul de cercetare a expertizei.
		13.	2) se completează cu un amendament nou cu următorul cuprins: „se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:	Nu se acceptă. O asemenea reglementare va aduce confuzie la calcularea termenului de efectuare a

			„(1¹) Termenul de efectuare a expertizei judiciare reprezintă timpul efectiv de activitate al expertului judiciar de la momentul începerii examinării și până la finisarea raportului de expertiză.”.	expertizei judiciare, sau în procesul de efectuare a unei expertize survin diverse incidente care implică suspendarea examinărilor și reluarea acestora după o anumită perioadă, cel mai elocvent exemplu ar fi începerea examinărilor în vederea efectuării unei alte expertize judiciare. Conform prevederilor art. 13 din Legea 68/2016 termenul de efectuare a expertizei judiciare se stabilește ținând cont de genul acesteia, gradul ei de complexitate, normativele de muncă aprobate și termenul solicitat de ordonatorul expertizei. La solicitarea motivată a expertului judiciar, termenul de efectuare a expertizei poate fi prelungit.
	Procuratura Generală	14.	- Urmează a fi operate completări la art. 13 al Legii menționate supra, or potrivit normei indicate termenul efectuării expertizei este stabilit la discreția expertului sau conducătorului instituției, deci acesta depinde de buna credință a expertului judiciar sau a conducătorului instituției. În unele cazuri când sunt persoane arestate sau termenul de prescripție de tragere la răspundere penală este destul de mic și urmărirea penală urmează a fi efectuată în	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. de mai sus. Stabilirea unor termene este imposibilă ținând cont de specificul examinărilor și incidentelor care survin în activitatea expertului

			termeni restrânși, considerăm că la art. 13 urmează a fi instituite unele criterii clare de stabilire a termenului efectuării expertizei, cu posibilitatea instituirii ordonatorului expertizei de a verifica temeinicia stabilirii termenului efectuării expertizei.	judiciar, dar și efectivul de personal al instituțiilor de expertiză judiciară.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	15.	La pct. 6 din proiectul de lege, ce ține de modificarea art. 13, alin. (1) din Legea nr. 68/2016, cuvântul „genul”, rămâne nemodificat în scopul asigurării clarității normei.	Nu se acceptă. Conform Nomenclatorului expertizelor judiciare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 195/2017, genul expertizei judiciare cuprinde mai multe specialități ale acesteia, termen necesar de a fi utilizat și în Legea 68/2016.
7. La articolul 14 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Cercetările și investigațiile din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare de expertiză judiciară, în corespundere cu genul și specialitatea de expertiză efectuată.”	Ministerul Afacerilor Interne	16.	La pct. 7 din proiect (art.14) - se propune completarea definiției după sintagma „în laboratoare de expertiză judiciară” cu cuvântul „acreditate”, astfel oferind claritate asupra statutului acestora.	Nu se acceptă. Acreditarea laboratoarelor se propune prin proiect de a fi reglementată la art. 73.
		17.	În vederea excluderii unui eventual factor de influență necorespunzătoare sau corupție, se relevă necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou cu următorul cuprins: „la alineatul (2), textul „sau solicitantul acesteia” se exclude.”.	Nu se acceptă. Art. 2 din Legea 68/2016 prevede: „ordonator al expertizei judiciare – organul de urmărire penală, instanța de judecată sau un alt participant al unui proces derulat conform legislației de procedură civilă, penală sau contravențională

				(denumită în continuare legislație de procedură), care are dreptul de a dispune sau de a solicita în mod independent efectuarea unei expertize judiciare.” Iar <i>act de dispunere a expertizei judiciare</i> poate fi inclusiv cererea de efectuare a expertizei judiciare depusă de către părți din inițiativă proprie și pe cont propriu.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	18.	Nu este clar sensul, trebuie completat cu „autorizate sau acreditate” La articolul 14 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Cercetările și investigațiile din cadrul expertizei judiciare se efectuează în laboratoare de expertiză judiciară autorizate sau acreditate, în corespundere cu specialitatea de expertiză efectuată.”	Nu se acceptă. A se vedea mențiunea de la pct. 14 din prezenta sinteză.
8. Articolul 15 va avea următorul cuprins: „ Articolul 15. Comunicarea rezultatelor expertizei judiciare 3 Raportul de expertiză, obiectele și materialele transmise pentru efectuarea expertizei se predă ordonatorului în conformitate cu legislația.”	Ministerul Finanțelor	19.	La art. 15 se propune ca sintagma „se predă ordonatorului” să se substituie cu sintagma „se predau ordonatorului”.	Se acceptă. Se rectifică greșeala gramaticală.
9. Articolul 17: la litera a) cuvintele „specializați în domeniu” se substituie cu	Ministerul Afacerilor Interne	20.	Pct. 9 din proiect (art. 17) – completarea prevederilor articolului cu textul litera e ¹⁾ este neclară. Considerăm că indiferent de numărul de obiecte parvenite la cercetare în	Se acceptă parțial.

cuvintele „calificați în specialitatea respectivă”; se completează cu litera e¹⁾ cu următorul cuprins: „e¹⁾ în cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, să informeze ordonatorul expertizei judiciare despre întocmirea a câte un raport de expertiză pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare;”			baza unui act de dispunere a expertizei judiciare va fi întocmit un raport de expertiză judiciară, în special dacă acesta se referă la aceleași circumstanțe examinate. Pentru a exclude situații de interpretare eronată a acestor prevederi, propunem specificarea în care cazuri concrete conducătorul instituției publice de expertiză judiciară ar fi în drept să informeze ordonatorul expertizei judiciare despre întocmirea a câte un raport de expertiză judiciară pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, și totodată, analiza oportunității reglementării acestui aspect la art. 18 din legea prenotată, fiind formulată drept o obligație a conducătorului instituției publice de expertiză judiciară.	Se clarifică norma propusă pentru lit. e¹⁾, art. 17 și va avea următorul cuprins: „e¹⁾ să dispună eliberarea a câte un raport de expertiză judiciară pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, în cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, ce necesită cunoștințe în o singură specialitate, cu acordul și informarea ordonatorului expertizei judiciare, dacă acest fapt contribuie la reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecată;”.
		21.	La fel, reieșind din faptul că art. 17 lit. d) vine în contradicție cu confidențialitatea urmăririi penale și totodată se încalcă principiul independenței expertului judiciar, propunem excluderea acestei reglementări.	Nu se acceptă. Obligația de a asigura confidențialitatea urmăririi penale și a raportului de expertiză judiciară o au toți experții judiciari, precum și conducătorul instituției publice de expertiză judiciară. Dintr-o altă perspectivă, expertul judiciar nu

				activează independent, dar în cadrul instituției publice de expertiză judiciară, iar răspunderea la care este tras expertul judiciar, poate fi și o răspundere a instituției publice de expertiză. Prin urmare se justifică dreptul conducătorului instituției de expertiză de a restitui expertului judiciar raportul de expertiză prezentat, spre a fi completat, în cazul în care acesta nu este complet.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	22.	Este lipsit de sens, complică lucrurile. Propunem renunțarea la completarea art. dat cu litera e ¹⁾	Se acceptă parțial. Se clarifică norma propusă pentru lit. e ¹⁾), art. 17 și va avea următorul cuprins: „e ¹⁾ să dispună eliberarea a câte un raport de expertiză judiciară pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, în cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, ce necesită cunoștințe în o singură specialitate, cu acordul și informarea ordonatorului expertizei judiciare, dacă acest fapt contribuie la

				reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecată;”.
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	23.	Cu referire la completarea art. 17 cu lit. e ¹) menționăm că, aceasta normă juridică nu reprezintă un drept al conducătorului instituției publice de expertiză judiciară, ci reprezintă în esență o reglementare a condițiilor efectuării și prezentării concluziilor expertizei judiciare în situația prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare, caz în care este necesară întocmirea a câte un raport de expertiză pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare. Prin urmare, propunem reglementarea acestei noi reguli în cadrul secțiunii a 5-a, capitolul II a legii.	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. de mai sus. Atragem atenția că aceasta normă va fi un drept al conducătorului instituției nu și o obligație sau procedura obișnuită de efectuare a expertizei. Mail mult, aceasta va fi aplicată drept excepție și nu de regulă.
10. La articolul 18 litera d) cuvintele „și proceduri” se exclude.	Ministerul Afacerilor Interne	24.	La pct.10 din proiect (art.18 lit. d)), nu se acceptă de a fi exclus textul „și proceduri” din dispoziția de la lit. d), întrucât acest fapt va aduce atingere sistemului de calitate și de acreditare a instituțiilor publice de expertiză judiciară.	Se acceptă În vederea clarificării termenilor utilizați la litera d), art. 18 cuvântul metodici se substituie cu cuvântul metode Având în vedere poziția unanimă a MAI și CNEJ, se păstrează cuvintele „și proceduri” de la lit. d) a art. 18 din proiect.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	25.	Este necesar să păstrăm redacția actuală, având în vedere faptul că atât CNEJ, cât și alte IPEJ aprobă proceduri (de exemplu: de recepție, eliberare, etc., etc...), excluderea va	Se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. de mai sus.

			conduce la impedimente majore în activitate. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	
	Ministerul Sănătății	26.	Nu se acceptă Propunem transferarea lit.d) în întregime la art. 17, Drepturile conducătorului... - Excluderea „procedurilor” nu este justificată, așa cum majoritatea instituțiilor de expertiză dețin sisteme de management al calității, care e bazat pe proceduri; - aprobarea regulamentelor, instrucțiunilor, metodicilor și procedurilor, privind organizarea efectuării expertizelor permite conducătorului să aprobe actele normative nominalizate, în corespundere cu cerințele legislative, nu obligă să le aprobe pe cele „inventate” sau „presupuse” de beneficiari, părți, avocați;	Se acceptă parțial. A se vedea argumentarea de la pct. 24 de mai sus. Se consideră că aprobarea regulamentelor, instrucțiunilor, metodicilor și procedurilor privind organizarea efectuării expertizelor este o obligație a conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și nu un drept al acestuia. Sau de aprobarea acestora depinde asigurarea sistemului de calitate și de acreditare a instituțiilor publice de expertiză judiciară. Prin urmare prevederea de la art. 18 lit. d) nu poate fi transferată la art. 17.
11. Articolul 19: la alineatul (2) cuvintele „potrivit actului de dispunere a expertizei judiciare” se exclud; la alineatul (3) după cuvintele „procedee tehnico-științifice” se completează cu cuvintele	Ministerul Afacerilor Interne	27.	La pct. 11 din Articolul unic al proiectului de lege, propunem reformularea în următoarea variantă a modificării operate la art. 19 alin. (5) din Legea nr. 68/2016, și anume: „la alineatul (5), cuvântul „Expertiza” se substituie cu textul „Raportul de expertiză”.	Se acceptă. Alin. (5) va avea următorul cuprins: „(5) Raportul de expertiză extrajudiciară servește drept material pe care se întemeiază o cerere,

„echivalente celor aplicate în cadrul expertizelor judiciare”; la alineatul (5) la începutul normei se completează cu cuvintele „Raportul de”.				plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară.”
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	28.	La art. 19 alin. (5), propunem a se revedea integral această normă juridică, or considerăm că aceasta nu asigură dreptul persoanelor de a utiliza rezultatele expertizei extrajudiciare la întemeierea unor cereri, plângeri, decizii, hotărâri judecătorești sau pentru orice alte acte și acțiuni, dacă concluziile raportului dat de expertiză sunt pertinente și concludente pentru acestea.	Se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. de mai sus.
12. La articolul 24 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) La efectuarea expertizei judiciare este permisă prelevarea de probe și mostre de la persoana examinată, necesare pentru efectuarea cercetărilor. Probele și mostrele sunt prelevate de către expertul judiciar, un medic sau un alt specialist în prezența medicului. Obținerea probelor și mostrelor se consemnează în raportul de expertiză judiciară.”	Ministerul Afacerilor Interne	29.	La pct. 12 din proiect - considerăm inoportună modificarea art. 24 alin. (2) din Legea nr. 68/2016 prin includerea cuvântului „probe”, astfel cum, la efectuarea expertizei judiciare sunt prelevate doar mostre de la persoana examinată și acest termen este suficient pentru perceperea exhaustivă a dispoziției normative. La fel, ținem să menționăm că, acesta nu se încadrează în corelare cu prevederile art. 93 din Codul de procedură penală, și totodată, prelevarea mostrelor de comparație poate fi efectuată de către un specialist, respectându-se prevederile art. 154 - 156 din Codul de procedură penală. Astfel, în cazul prelevării mostrelor de comparație de către expertul judiciar, situația creată cade sub incidența art. 89 alin. (1) pct. 5 din Codul de procedură penală, adică recuzarea lui. Excepție sunt cazurile de participare a medicului legist la examinarea exterioară a cadavrului și a cazurilor de participare a specialiștilor în materie la cercetarea exploziilor și la demontarea dispozitivelor explozive.	Se acceptă parțial. Punctul 12 din proiect va avea următorul cuprins: Articolul 24 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) La efectuarea expertizei judiciare este permisă prelevarea de mostre de la persoana examinată, necesare pentru efectuarea cercetărilor. Mostrele se prelevează de către expertul judiciar, un medic, medic legist sau un alt specialist în prezența ordonatorului. Obținerea mostrelor se consemnează în procesul-verbal de colectare a mostrelor și în raportul de expertiză judiciară.”

				Or, participarea medicului legist la prelevarea mostrelor este indispensabilă în anumite cazuri, de exemplu la examinarea unui raport sexual neconsimțit. Cât privește participarea specialistului la cercetarea exploziilor și la demontarea dispozitivelor explozive, aceasta este permisă conform art. 154 alin. (4) CPP.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	30.	De menținut textul actual al legii. Altfel, există riscul încălcării principiului imparțialității expertului judiciar, din care cauză deja există precedente în care CtEDO a amendat statul R. Moldova. Mai mult, cum va fi posibil de realizat acest lucru, când materialul de cercetat va fi prelevat de un oarecare specialist, medic, doar aceștia nu au acces la raportul de expertiză?	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. de mai sus.
	Procuratura Generală	31.	- De asemenea, considerăm oportună modificarea art. 24 din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, pentru a asigura o mai bună corespundere cu prevederile Codului de procedură penală, în partea ce se referă la procedura de prelevare a mostrelor biologice fără acordul persoanei. Astfel, se impune modificarea art. 24 alin. (3) din Lege după cum urmează: „Prelevarea forțată a probelor și mostrelor de la persoanele supuse expertizei se poate efectua doar cu autorizarea judecătorului, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală.” Modificările propuse sunt	Se acceptă. Proiectul se completează cu următoarele, cu referire la art. 24: „alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Prelevarea mostrelor fără acordul persoanei poate fi efectuată doar cu autorizarea judecătorului de instrucție, în condițiile

			dictate de necesitatea de a asigura coerența legislativă între Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar și art. 60, art. 64, art .66, art. 154 din Codul de procedură penală, protejând astfel drepturile fundamentale ale persoanelor supuse expertizei judiciare și evitând ambiguitățile legislative.	stabilite de legislația procedurală penală.” Suplimentar, în scop de uniformizare (cu art. 26 din lege) se redenumeste articolul 24, având următorul titlu: „Articolul 24. Examinarea și colectarea mostrelor de la persoanele supuse expertizei judiciare”.
		32.	Noțiunea de „probe” este prevăzută și în conținutul art. 26 din Lege, precum și în Codul de procedură penală, care conține noțiunea de probe, însă în alt sens. Pentru a nu crea confuzii, se propune definirea acesteia la art. 2 al Legii nr. 68/2016 - Noțiuni.	Se acceptă parțial. Pentru a elimina confuziile de interpretare și aplicare a normelor, proiectul se completează cu următoarele: „16. La articolul 26, în denumire și la alineatele (1) și (5) cuvântul „probelor” se substituie cu cuvântul „mostrelor”;”
13. Articolele 27, 28, 30, 32 și 34 se abrogă.	Ministerul Afacerilor Interne	33.	La pct.13: 1) nu se acceptă de a fi exclus art. 27, dar se optează imperativ pentru menținerea acestuia în redacția actuală cu operarea modificărilor după cum urmează: a) la alineatul (1) litera b) se exclude; b) la alineatul (2) cuvântul „primare” se substituie cu „cuvântul „suplimentare”;	Nu se acceptă. Clasificarea teoretică a expertizelor judiciare urmează să se regăsească în doctrină, întrucât nu prezintă valoare procesuală și nu produce efecte asupra

			c) alineatul (3) se exclude;	conduitei participanților implicați în ordonarea sau efectuarea expertizei judiciare.
		34.	2) nu se acceptă de a fi exclus art. 28, dar se optează imperativ pentru menținerea acestuia în redacția actuală, în special și prin faptul că legislația procesual penală operează cu această sintagmă.	Se acceptă. Se exclude din proiect abrogarea art. 28, păstrându-se în Legea 68/2016 noțiunea de „expertiză primară”.
	Procuratura Generală	35.	- La pct. 13-15 din inițiativa legislativă se propune operarea unor modificări a căror esență este excluderea din conținutul Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar a noțiunilor de: expertiză primară, expertiză de bază, expertiză mono specializată și substituirea lor cu cuvintele expertiză anterioară. Precizăm că noțiunile de expertiză primară, expertiză de bază și expertiză mono specializată sunt prezente și în Codul de procedură penală, în special la art. 6 la pct. 123, 124, 125, art.147 alin. (11), art. 148 alin. (2) și (5) din Codul de procedură penală. Nu este clară necesitatea operării acestor modificări, dat fiind faptul că nu poate exista expertiză repetată și expertiza suplimentară fără expertiza primară sau cea de bază. În cazul în care totuși se insistă pe aceste modificări, este necesară definirea noțiunii de expertiză anterioară, precum și efectuarea modificărilor simultan și la articolele menționate din Codul de procedură penală.	Nu se acceptă. A se vedea argumentele de la pozițiile anterioare.
14. Articolul 29: la alineatele (1) și (2) textul „expertizei primare și/sau	Ministerul Muncii și	36.	La pct. 14 din proiect, cu referire la modificarea art. 29 din Legea nr. 68/2016:	Se acceptă. A se vedea punctele de mai sus.

suplimentare” se substituie cu cuvintele „expertizei anterioare”; la alineatul (3) litera d) cuvântul „metodelor ” se substituie cu cuvântul „metodicilor”; la alineatele (4) și (6) cuvintele „expertiza primară”, „expertizei primare” se substituie cu cuvintele „expertiza anterioară”, la cazul gramatical corespunzător.	Protecției Sociale		- în alin. (1) și (2) textul „expertizei primare și/sau suplimentare” rămâne nemodificat pentru a asigura claritatea normei și a permite diferențierea expertizei primare (inițială) de expertizele ulterioare (suplimentare);	
		37.	- la alin. (3), lit. d) cuvântul „metodelor” rămâne nemodificat, deoarece cuvântul „metodicilor” nu se încadrează în sensul dispoziției legale potrivit normelor lingvistice, or termenul „metodic” se definește adverbial drept ceea ce „se conformează unei metode, făcut după un plan organizat, sistematic”, iar definiția termenului „metodică” reprezintă „parte a didacticii generale care studiază principiile, metodele și formele de predare adaptate specificului fiecărui obiect de învățământ”;	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea privind art. 29 alin. (3) lit. d).
		38.	- la alin. (4) și (6) cuvintele „expertiza primară” și „expertizei primare” rămân nemodificate pentru a asigura claritatea normelor și a permite distincția dintre expertiza inițială (primară) și expertizele ulterioare (suplimentare), care în cazul definirii drept „expertize anterioare” ar crea confuzie pentru ordonatorul expertizei judiciare.	Se acceptă. A se vedea punctele de mai sus.
15. Articolul 31: la alineatele (3) și (4) cuvintele „de bază” se substituie cu cuvântul „anterioară”, la cazul gramatical corespunzător. la alineatul (5) cuvintele „expertizei primare” se substituie cu cuvintele „expertizei anterioare”.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	39.	La pct. 15 din proiectul de lege, cu referire la modificarea art. 31, alin. (5), cuvintele „expertizei primare” rămân nemodificate în scopul asigurării clarității normei.	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea privind alin. (5) al art. 31.

16. Articolul 33: la alineatul (1) cuvintele „din același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare” se substituie cu cuvintele „de aceeași specialitate de expertiză judiciară”; la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un caracter multiplu”; alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia majorității experților judiciari, precum și examinările și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei.”	Ministerul Afacerilor Interne	40.	La pct.16 din proiect (art.33 alin.(2)) - amendamentul care se referă la modificarea alineatului (2) se propune de a fi expus cu următorul cuprins: „la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un caracter complicat;”.	Nu se acceptă la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un grad sporit de complexitate”;
	Centrul Național de Expertize Judiciare	41.	De reformulat: ”toate concluziile....”, deoarece se încalcă principiul independenței expertului judiciar. alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă examinările și concluziile tuturor experților judiciari din cadrul comisiei.”	Nu se acceptă. Regula de bază este existența unei concluzii comune, unanim acceptată. În caz contrar, fie există concluzia majorității experților judiciari, precum și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei, sau nu există concluzia majorității experților, ci doar concluzii independente ale fiecărui expert din cadrul comisiei. Pentru claritate se completează alin. (5) cu sintagma „după caz”.
	Curtea de Apel Chișinău	42.	- cu privire la art. 16 din proiectul legii, în partea ce se referă la modificarea art. 33 al. 5) a Legii 68/2016, Curtea consideră că, opiniile divergente ale experților urmează a fi expuse în concluzii separate, semnate separat, care se anexează la raportul de expertiză și se prezintă obligatoriu ordonatorului expertizei or, în cadrul examinării cauzei acestea urmează a fi apreciate în cumul cu toate probele anexate la dosar;	Nu se acceptă. Atât examinările cât și concluziile tuturor experților judiciari urmează a se prezenta sub semnătură în raportul de expertiză judiciară.

	Ministerul Sănătății	43.	la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un grad sporit de complexitate”; - multiplu nu transpune complexitatea; - formularea „au un grad sporit de complexitate” este la fel cu cea din norma legală (art.146 CPP).	Se acceptă. la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un grad sporit de complexitate”;
17. Articolul 35: la alineatul (1) după cuvintele „sunt necesare concomitent cunoștințe din mai multe” se completează cu textul „specialități de expertiză judiciară.”;	Ministerul Sănătății	44.	la alineatul (1) cuvintele „domenii ale științei, tehnicii sau din alte domenii ale activității umane.” se substituie cu cuvintele „specialități de expertiză judiciară.”; - în proiect nu s-a ținut cont de substituie – o greșeală tehnică	Nu se acceptă. Nu este o substituie, ci o completare.
18. Articolul 36: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) După efectuarea expertizei judiciare, cercetările, constatările, elucidările, evaluările și concluziile se includ în raportul de expertiză.”	Ministerul Afacerilor Interne	45.	La pct.18 și 31 din proiect (art.36 alin.(2), art. 53 alin.(1)) - nu se acceptă amendamentele propuse din considerentele că cuvântul „metodici” nu există în DEX. Considerăm mai potrivit utilizarea termenului „metode”. De asemenea, nu se acceptă de a fi exclus textul „și proceduri”, întrucât acest fapt va aduce atingere sistemului de calitate și de acreditare a instituțiilor publice de expertiză judiciară.	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea privind art. 36 alin. (2) lit. c) și art. 53 alin. (1) lit. d).
la alineatul (2): litera a) va avea următorul cuprins: „a) laboratorul în care a fost efectuată expertiza judiciară este autorizat sau acreditat și actul de autorizare, respectiv acreditare este valabil;” la litera c) cuvintele „metode și proceduri” se substituie cu cuvântul „metodici”;	Centrul Național de Expertize Judiciare	46.	La alin. (1) de ajustat logica consecutivității acțiunilor expertului judiciar. Or, efectuarea expertizei prezumă toate activitățile, inclusiv de întocmire a raportului de expertiză. Articolul 36: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) După efectuarea cercetărilor expertul expune mersul investigațiilor și rezultatele acestora într-un raport de expertiză.	Se acceptă. Articolul 36: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) După efectuarea cercetărilor, expertul judiciar expune examinările și concluziile într-un raport de expertiză judiciară (denumit în continuare - raport de expertiză).”

alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Raportul de expertiză se întocmește într-un număr de exemplare egal cu numărul ordonatorilor plus un exemplar care se arhivează de către instituția publică de expertiză judiciară, după caz, biroul de expertiză judiciară.”; alineatul (6) se abrogă.				
		47.	La alin. (4) formularea este incorectă, nu pot exista mai mulți ordonatori. Propunerea nu dă plus valoare, din contra creează confuzii. alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Raportul de expertiză se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se arhivează în conformitate cu legea.”;	Se acceptă. alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Raportul de expertiză se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se arhivează în conformitate cu legea.”; Prin formula „cel puțin” redacția este una permisivă în sensul în care numărul de participanți la efectuarea expertizei vor solicita eliberarea unui original. Mai mult, exemplarul nr. 2 poate fi multiplicat ori de câte ori poate apărea necesitatea în acest sens. De asemenea soluția propusă este una optimă din punct de vedere al ținerii arhivei, or, păstrarea a câte un exemplar în fiecare laborator, impune păstrarea unui număr imens de originale care nu justifică cheltuielile de ținere a acestora.
		48.	La alin. (6) trebuie păstrat textul actual, altfel vom fi în imposibilitate de a face expertize în instanță. Or, unele	Se acceptă.

			tipuri de expertize pot fi efectuate în fața ordonatorului prin ce se reduce termenul de examinare a dosarelor în instanță. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Se exclude din proiect abrogarea alin. (6) de la art. 36.
		49.	La pct.18, privind modificarea art.36, alin.(1),lit. c) din Legea nr.68/2016, textul „metode și proceduri” rămân nemodificate, pentru a menține sensul și a asigura claritatea prevederilor legale, deoarece cuvântul „metodici” nu se încadrează în sensul dispoziției legale potrivit definiției și normelor lingvistice menționate supra.	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea privind art. 36 alin. (1) lit. c).
	Ministerul Sănătății	50.	„(4) Raportul de expertiză se întocmește într-un număr de exemplare egal cu numărul de laboratoare implicate, plus un exemplar ordonatorului.” - Ordonatorul este în toate cazurile unu; - Mai multe pot fi laboratoare (instituții, birouri, etc.)	Nu se acceptă Conform propunerii de la pct. 47. din acest tabel a fost propusă următoarea redacție pentru alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) Raportul de expertiză se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se arhivează în conformitate cu legea.”; Prin formula „cel puțin” redacția este una permisivă în sensul în care numărul de participanți la efectuarea expertizei vor solicita eliberarea unui original. Mai mult, exemplarul nr.2 poate fi multiplicat ori de câte ori poate apărea necesitatea în acest sens.

				De asemenea soluția propusă este una optimă din punct de vedere al ținerii arhivei, or, păstrarea de către fiecare laborator impune păstrarea unui număr imens de originale care nu justifică cheltuielile de ținere a acestora.
19. Articolul 37: la alineatul (2): litera d) se abrogă; litera f) va avea următorul cuprins: „f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul și genul/specialitatea expertizei;” la litera l) cuvintele „în cazul expertizei suplimentare sau al celei repetate, datele expertizei primare” se substituie cu cuvintele „în cazul efectuării unei noi expertize, datele expertizelor anterioare”; la alineatul (3): în dispozitivul normei, cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea”; litera c) și j) se abrogă; la litera h) după cuvintele „concluziile prealabile” se completează cu cuvintele „ale fiecărui expert participant la	Ministerul Afacerilor Interne	51.	La pct.19 din proiect (art.37 alin.(2)) - nu este clară propunerea autorului privind substituirea cuvintelor „în cazul expertizei suplimentare sau al celei repetate, datele expertizei primare” cu cuvintele „în cazul efectuării unei noi expertize, datele expertizelor anterioare” or, legislația națională nu reglementează care sunt categoriile de expertize noi, și dacă expertiza suplimentară sau cea repetată intră în această categorie. Este de menționat că, Codul de procedură penală al Republicii Moldova la art. 148 reglementează expertiza suplimentară și repetată, fără a le include în categoria unor anumite expertize.	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea de la lit. l) de la art. 37 alin. (2).
		52.	În contextul propunerilor din pct. 6 a proiectului se reliefează necesitatea de a fi completat articolul vizat cu un amendament nou cu următorul cuprins: „la litera g), textul „specializarea în care este calificat” se substituie cu textul „specialitatea în care este licențiat”, iar textul „specialitatea deținută” se exclude;”.	Se acceptă. Se completează proiectul cu propunerea respectivă.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	53.	Alin . (3) litera c) și j) se abrogă; Trebuie de lăsat în lege, altfel cum vom expune în raport, cum argumentăm acțiunile noastre, contravine metodicii generale. Va fi întrerupt firul logic al expunerii acțiunilor	Se acceptă. Abrogarea literelor c) și j) de la art. 37 alin. (3) se exclude din proiect.

efectuarea expertizei în comisie sau celei complexe”; la alineatul (5) cuvintele „conform competențelor” se exclud.			expertului și se va pierde din calitatea probei, fapt ce nu se acceptă în nici un stat! Propunerea contravene cerințelor de argumentare a concluziilor, or fiecare probă trebuie obținută transparent, trasabil, convingător. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	
	54.	Alin. (3) la litera h) nu este corectă logica expunerii, trebuie de lăsat, deoarece contravine cu art.art. 7,9, 33 și 35 L68. Litera h) va avea următorul cuprins: ”sinteza și argumentarea concluziilor”	Se acceptă. litera h) va avea următorul cuprins: „h)) sinteza cercetărilor și argumentarea concluziilor ale fiecărui expert participant la efectuarea expertizei în comisie sau celei complexe;”	
	55.	Alin. (5) trebuie de lăsat, contravine cu art. 35, alin (5), 33, alin (5), și cu principiile independenței și obiectivității și plenitudinii (art. 7,9,L68), art. 88 CPP, alin (3), p.2), art. 154 alin (1) CPC, etc. Convenția, art 6. Expertul răspunde doar de examinările proprii și concluziile formulate în baza acestora, în cazul propus, va semna toate examinările și concluziile, inclusiv ale altor experți, cu alte competențe, fapt inadmisibil. De păstrat textul actual al Legii.	Se acceptă parțial La alineatul (5) cuvintele „conform competențelor” se substituie cu cuvintele „corespunzător specialității”. Formularea actuală din lege este confuză și permite interpretarea conform căreia <u>întocmirea</u> raportului de expertiză este conform competențelor și nu <u>semnarea</u> acestuia, după cum se dorește a fi înțeleasă norma. Prin urmare, se propune reglementarea de mai sus.	

	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	56.	Cu referire la abrogarea lit. d) alin. (2) art. 37, considerăm nejustificată o astfel de soluție, în măsura în care laboratoarele de expertiză judiciară sunt autorizate sau acreditate și există termen de valabilitate a acestora, iar excluderea din raportul de expertiză a denumirii și adresei juridice a laboratorului în care a fost efectuată expertiza judiciară va diminua garanțiile părților și a ordonatorului de a verifica întrunirea cerințelor legale impuse față de laborator.	Se acceptă Denumirea și adresa juridică a laboratorului în care a fost efectuată expertiza judiciară nu totdeauna poate să corespundă cu denumirea și adresa juridică a instituției publice de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară, care se indică în partea introductivă a raportului de expertiză, conform art. 37 alin. (2) lit. a). Respectiv, se exclude din proiect norma de abrogare a literei d), alin. (2) art. 37:
		57.	Considerăm nejustificată abrogarea lit. c) și j) art. 37, care se referă la elementele de conținut ale părții descriptive a raportului de expertiză juridică: „c) scopurile, condițiile și rezultatele experimentelor (dacă acestea au fost efectuate) și obținerii unor modele de comparație; [...] j) caracteristica succintă a dispozitivelor și materialelor utilizate, regimul procesului de fixare și imprimare. Pentru mijloacele tehnice și programele soft, se indică tipul, modelul, producătorul, denumirea și versiunea programului soft utilizat, programul de obținere și imprimare a imaginilor.”. Prezența acestor informații în raport pot oferi claritate cu privire la fundamentul concluziilor, metodicilor și necesității unui expertize repetate sau corectarea greșelilor.	Se acceptă. Abrogarea literelor c) și j) de la art. 37 alin. (3) se exclude din proiect.

	Ministerul Sănătății	58.	la litera h) cuvintele „concluziile prealabile” a se înlocui cu „sinteza” la litera h) după cuvântul „sinteza” se completează cu cuvintele „ale fiecărui expert participant la efectuarea expertizei complexe sau celei în comisie - în cazul opiniilor separate”; - Concluzie prealabilă creează confuzie asupra concluziei propriu-zise, care trebuie să fie argumentată, definitivă, fără interpretări... - „Sinteza” este cuvântul potrivit, așa cum aceasta reprezintă o metodă științifică de cercetare a fenomenelor, bazată pe îmbinare a două sau a mai multor elemente care pot forma un tot (concluzie), adică corelate cu datele de fapt, puse la dispoziția expertului, literatura de specialitate, etc. - expertiza în comisie, așa cum presupune formularea unei concluzii comune, presupune și formularea unei sinteze comune. Pot fi sinteze separate în cazul când și concluziile sunt separate.	Se acceptă. A se vedea pct. 54 din prezenta sinteză.
20. Articolul 38: la alineatul (2) cuvintele „în două exemplare” se substituie cu cuvintele „într-un număr de exemplare egal cu numărul exemplarelor raportului de expertiză judiciară”;	Centrul Național de Expertize Judiciare	59.	Alin. (3) de reformulat, deoarece trebuie anexat la toate exemplarele. Alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost predat raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala.”.	Se acceptă. Alineatul (3) va avea cuprinsul conform propunerii.
alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost predat raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv un exemplar se	Procuratura Generală	60.	- Urmează a fi operate modificări și la art. 38 din Legea menționată supra, dat fiind faptul că partea descriptivă a articolului nu are o prevedere clară a noțiunii de „greșeală tehnică care ar putea schimba concluzia expertului sau care ar putea crea erori de conținut”, astfel, textul legislativ nu corespunde prevederilor legale ce se referă la corectarea erorilor admise într-un proces penal sau civil, astfel încât Codul de procedură penală și cel de procedură civilă expres	Se acceptă. Proiectul se completează cu următoarele: „la alineatul (1) textul „ , care ar putea schimba concluzia expertului sau care ar putea crea erori de conținut” se substituie cu

anexează la raportul de expertiză arhivat.”			prevăd care erori pot fi înlăturate și anume cele care nu schimbă conținutul actului întocmit. Reieșind din cele expuse, se impune necesitatea modificării prevederilor art. 38 alin. (1) din lege pentru ajustare la cadrul normativ existent, cu expunerea clară a noțiunii de eroare care poate fi înlăturată printr-un act de corectare întocmit de expert.	textul „sau omisiuni, care creează erori materiale și de conținut”; Prin urmare, ajustările aliniază textul legii la prevederilor art. 248-250 CPP și art. 249 CPC, conform cărora eroarea este de natură materială, care nu schimbă concluzia actului procedural, dar este în măsură să schimbe sensul frazei în care se găsește. Alta este situația în cazul unei erori grave de fapt sau erori judiciare, procedurale, situații în care intervine, după caz, recursul sau anularea actului.
	Ministerul Sănătății	61.	Articolul 38: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit ordonatorului și fiecărui laborator implicat, pentru arhivare.”. - În același context cu propunerea la art. 36.	Nu se acceptă. Pentru alineatul (3) s-a propus următoarea redacție care va acoperi și situația reflectată de autorul propunerii: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost predat raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv un exemplar se anexează la

				raportul de expertiză arhivat.”
21. Articolul 39: la alineatul (2) cuvintele „exemplarul al doilea al raportului de expertiză, dacă este cazul, exemplarul al doilea al actului de corectare a greșelilor” se substituie cu cuvintele „un exemplar al raportului de expertiză, după caz, un exemplar al actului de corectare a greșelilor”; alineatul (3) se abrogă; alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Termenul de păstrare în arhivă a rapoartelor de expertiză întocmite pe suport de hârtie este de 15 ani, iar în cazul expertizelor psihiatrico-legale – 75 de ani.” la alineatul (5) textul „ , cu păstrarea conținutului inițial intact al documentelor și asigurarea condițiilor de protecție împotriva modificării acestuia” se substituie cu cuvintele „în conformitate cu legislația”. alineatele (6) și (7) vor avea următorul cuprins: „(6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar	Ministerul Afacerilor Interne	62.	La pct. 21 din Articolul unic al proiectului de lege, nu este clară, respectiv nu a fost argumentată în Nota informativă modificarea operată la art. 39 alin. (4) din Legea nr. 68/2016 prin reducerea termenului de păstrare pe suport de hârtie a raportului de expertiză, or, urmărirea penală poate fi reluată și după un termen de 15 ani, iar în cazul apariției necesității ridicării copiei raportului de expertiză, organul de urmărire penală se va afla în imposibilitate, în ipoteza modificării termenului de păstrare în arhivă a raportului de expertiză. Prin urmare, nu se susține revizuirea termenului de 15 ani pentru păstrarea în arhivă a rapoartelor de expertiză întocmite pe suport de hârtie în special din considerentul că art. 60 din Codul penal al Republicii Moldova prevede termenul de prescripție pentru infracțiunile deosebit de grave și excepțional de grave, de 20 de ani și respectiv, 25 de ani, fapt pentru care termenul actual prevăzut în alin. (4) al art. 39 este tocmai potrivit. Se atrage atenție la amendamentul ce vizează alin. (5) al art. 39 din Legea nr. 68/2016, care prevede că arhiva rapoartelor de expertiză este ținută suplimentar și în format electronic, însă nu este prevăzut locul și termenul de păstrare a rapoartelor de expertiză emise în format electronic, fapt ce provoacă anumite neclarități, iar prezumția păstrării acestora în unitatea de stocare a tehnicii de lucru a expertului judiciar reprezintă un risc, în cazul defecțiunii acesteia sau schimbării din cauza uzării. Astfel, se consideră de cuviință revizuirea prevederilor alin. (5) al art. 39 și stabilirea expresă a unui termen pentru păstrarea în arhivă a rapoartelor de expertiză în format electronic.	Se acceptă parțial. Se exclud prevederile proiectului cu privire la art. 39 alin. (4). În schimb, alin. (5) va avea următorul cuprins: „(5) Arhiva rapoartelor de expertiză este ținută în format electronic și pe suport de hârtie. Termenul de 25 de ani de păstrare a rapoartelor de expertiză pe suport de hârtie poate fi redus la 15 ani, doar în cazul în care este asigurată ținerea arhivei în format electronic, în conformitate cu prevederile legale.”

care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și este exclus din Registrul de stat al experților judiciari se păstrează în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se transmite prin ordin al Ministrului Justiției spre păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de Stat al experților judiciari. (7) În cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei judiciare, pot fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei. Se interzice ridicarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.” alineatul (8) se abrogă.		63.	Cât privește textul propus pentru art. 39 alin. (6) și (7), considerăm că acesta pe alocuri este ambiguu și poate crea dificultăți în aplicarea în practică. De altfel, folosirea sintagmei „după caz” în alin. (6) creează incertitudini care sunt aceste cazuri, când arhiva se păstrează la biroul de expertiză judiciară și când aceasta se transmite Ministerului Justiției. Astfel, se propune expunerea alin. (6) într-o altă redacție cu următorul cuprins: „(6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și este exclus din Registrul de stat al experților judiciari se transmite prin ordin al ministrului justiției spre păstrare Centrului Național de Expertize Judiciare.	Nu se acceptă. Sintagma „după caz” include oricare din situațiile în care ministrul justiției consideră oportună transmiterea prin ordin a arhivei rapoartelor de expertiză. Și fiecare emitere de ordin a ministrului este precedată de coordonarea cu instituțiile vizate. Totodată, se consideră oportun ca toate instituțiile de expertiză judiciară sau birou de expertiză judiciară să poată prelua și păstra arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și este exclus din Registrul de stat al experților judiciari. Or, această preluare se bazează pe specialitatea de expertiză judiciară comună expertului radiat și instituția/biroul care preia arhiva și va facilita identificarea locului păstrării raportului de expertiză reieșind din directoriul – specialitatea deținută.
--	--	-----	--	---

		64.	La fel, stipularea în alineatul (7) a faptului că copiile autentificate pot fi eliberate la solicitarea „ordonatorului expertizei” va crea mari dificultăți în practică din considerentul că cauzele penale pot fi transmise pentru efectuarea urmăririi penale altui ofițer de urmărire penală/procuror, transmise conform competenței altui organ de urmărire penală/procuratură, pot fi preluate în gestiunea procuraturii, ofițerul de urmărire penală/procurorul să fie concediat, transferat etc. respectiv, organul/instanța care examinează cauza trebuie să beneficieze de dreptul de a solicita eliberarea copiei raportului de expertiză judiciară. Astfel, se propune expunerea alin. (7) într-o altă redacție cu următorul cuprins: „(7) În cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei judiciare, pot fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei sau, după caz, la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza judiciară. Se interzice ridicarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.”.	Se acceptă. Se completează alin. (7) cu următoarea sintagmă: „sau, după caz, la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza”.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	65.	Referitor la alin. (3). Rămâne fără acoperire arhivarea rapoartelor de expertiză judiciară efectuate în condițiile art. 11 din L68, experții atrași ad-hoc nu vor avea unde să arhiveze, având în vedere, că ei sunt implicați ocazional, doar pe anumite dosare. De păstrat textul actual al Legii.	Se acceptă. În scopul soluționării situației reflectate de autorul propunerii se completează art. 39 cu alin. (8) cu următorul cuprins: (8) Raportul de expertiză judiciară efectuat în condițiile art. 11 alin. (1) se transmite prin act de

				predare-primire a ordonatorului expertizei judiciare spre păstrare unui birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cei mai mulți experți judiciari calificați în genul de expertiză în care se include specialitatea respectivă.
		66.	Referitor la alin. (4). Care este motivul? Contravine cu termenul de păstrare a dosarelor penale/civile, etc. Trebuie de păstrat 25 ani, la fel ca dosarele pe marginea cărora se efectuează expertiza. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Se acceptă. A se vedea pct. 62 din prezenta sinteză.
		67.	Referitor la alin. (7). Nu putem include, contravine cu CPP, dacă este fals tehnic se va ridica prin ordonanță ori încheiere. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. A se vedea pct. 64 din prezenta sinteză.
		68.	Referitor la alin. (8). Trebuie păstrat, deoarece sunt situații de restabilire a dosarelor, etc...în lipsa celor care au ordonat, etc. etc,.. și nu aduce plusvaloare, dar scade din valoarea legii. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Se acceptă. Abrogarea alin. (8) se exclude din proiect.
	Procuratura Generală	69.	- La pct. 21 din proiect considerăm că ultima propoziție de la alin. (7) al art. 39 „se interzice ridicarea exemplarului raportului de expertiză arhivat”, urmează a fi exclusă, deoarece este contrară principiilor legislației procesual penale.	Nu se acceptă. Pentru claritate cuvântul „ridicarea” se substituie cu cuvântul „eliberarea”, pentru a nu crea confuzie cu acțiunea procesuală de ridicare a obiectelor sau documentelor.

	Curtea de Apel Comrat	70.	Totodată, judecătorii sunt de acord cu modificările privind eliberarea copiei autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei în cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei judiciare, precum și interzicerea ridicării exemplarului raportului de expertiză arhivat.	–
22. La articolul 40 alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Sunt scutite de efectuarea stagiului profesional: a) persoanele care au absolvit instituții de învățământ superior la specialitatea expertizei judiciare respective, sau cursuri în specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare și nu a trecut mai mult de 1 an de la absolvire; b) persoanele care anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 ani.”	Ministerul Afacerilor Interne	71.	La pct. 22 din proiect (art.40) - în vederea evitării unei eventuale crize majore de personal calificat în unele specialități de expertiză judiciară din cadrul atât a birourilor de expertiză judiciară, cât și a instituțiilor publice de expertiză judiciară, se remarcă imperativ necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou cu următorul cuprins: „la alineatul (1): litera d) va avea următorul cuprins: „are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia în specialitatea pentru care solicită calitatea de expert judiciar, sau diplomă de master și certificat de absolvire a cursurilor de instruire, ambele la specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare. Pentru obținerea calității de expert judiciar în instituții subordonate Ministerului Sănătății– diploma de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master;”; litera f) va avea următorul cuprins: „a efectuat un stagiul profesional/specializare în genul/specialitatea de expertiză pentru care solicită calificarea de expert judiciar;”; litera g), se completează cu textul „ , cu excepția funcționarilor publici cu statut special angajați în cadrul	Nu se acceptă. Aici apare următoarea întrebare, dacă anumite specialități de expertiză judiciară nu se reflectă nici într-unele din curriculele universităților naționale, aceasta presupune implicit și programele de masterat? Nu poate fi acceptată admiterea experților pregătiți în anumite specialități de a profesa și în altele în care nu au studiile necesare, sau, doar urmarea programelor de master și a unor cursuri este insuficientă și nu cuprinde minimul necesar de credite (300), cu atât mai mult că vorbim de experți judiciari, rezultatul cercetărilor cărora servesc drept probă și țin loc de adevăr în cauzele judiciare. Mai mult, toate informațiile

			Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție;”.	cu privire la calificările profesionale naționale și furnizorii de programe de educație și formare profesională acreditate sunt incluse în Registrul Național al Calificărilor , în modul corespunzător Cadrului Național al Calificărilor al Republicii Moldova. Nu poate fi acceptată nici completarea propusă la lit. g) a art. 40 alin. (1), ori toți candidații la calificarea în calitate de experți judiciari trebuie să fie apti din punct de vedere medical pentru exercitarea atribuțiilor.
		72.	Adițional, se propune completarea art.40 cu alin.(5 ¹) cu următorul cuprins: „(5) Lista specialităților de studii superioare/masterat, precum și a domeniilor de formare profesională, pentru fiecare specialitate de expert judiciar sau, după caz, gen, de expertiză judiciară, se aprobă prin ordin al ministrului justiției (sau de Guvern).”. Argumentarea celor propuse reiese din faptul că condițiilor actuale impuse de Legea nr.68/2016 la art. 40 litera d), limitează și face anevoios procesul de accedare a candidaților cu calificare într-un anumit gen de expertiză judiciară care solicită specializarea și în alte genuri de expertiză judiciară. Acest fapt aprofundează criza de personal calificat în domeniul efectuării expertizelor judiciare.	Se acceptă. În vederea fortificării domeniului expertizei judiciare și facilitarea obținerii licenței de către experții judiciari care profesază în specialitățile de expertiză judiciară conexe, se propune completarea art. 40 cu alin. (6) cu următorul cuprins: „(6) Lista specialităților de expertiză judiciară conform domeniilor de formare profesională, se aprobă prin

		Cu titlu de exemplu, se menționează că pentru genul „expertiza judiciară genetică” în Nomenclatorul expertizelor judiciare sunt prevăzute multe specialități specifice genurilor de expertiză judiciară, dar pentru care nu există corespondent de formare profesională în învățământul superior. În această situație, candidaților li s-ar putea cere, cel mult, pentru acest gen de expertiză judiciară, diplomă de licență în specialitatea corespunzătoare din Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților, și anume: biologie moleculară, biologie-chimie, chimie, chimie biofarmaceutică, farmacie, biochimie, tehnologia produselor cosmetice și medicinale etc. Cu atât mai mult că, un candidat, de exemplu chimist, având cunoștințe în domeniul chimiei, poate dobândi calitatea de expert judiciar în mai multe specialități ale expertizei judiciare aferente genului „expertiza materialelor și a substanțelor”, după o pregătire de specialitate și practică, în calitate de angajat într-o instituție de expertiză judiciară. Alt exemplu elocvent este faptul că genul expertizelor de examinare a mijloacelor și tehnologiilor informaționale nu se reflectă nici într-una din curriculele universităților naționale, astfel, personalul este instruit fie în laboratoarele instituțiilor de expertiză judiciară, fie în baza cursurilor de formare continuu organizate peste hotarele țării. Mai mult, în instituțiile publice de expertiză judiciară sunt persoane foarte bine calificate în specialitate dar sunt private prin această normă de posibilitatea de a obține statutul de expert judiciar fără să fie obligat să efectueze studii de licență care durează mai mult de 3 ani. În opinia noastră studiile de masterat în specialitate sunt suficiente pentru a admite persoana în profesia de expert judiciar, completată cu un curs de instruire în specialitatea de expertiză.	ordin al ministrului justiției. Lista va servi și la atragerea ad-hoc a persoanelor de către ordonatorul expertizei judiciare în condițiile art. 11 alin. (1).”
--	--	---	--

	Ministerul Sănătății	73.	Suplimentar la alin (1), lit. d) după cuvintele „postuniversitare de rezidențiat” se exclude textul „/de master”. La alin (4), lit.b) după cuvintele „de 2 ani” se completează cu cuvintele „sau de 3 ani în expertizele medico-legale și psihiatrică legale” Experții medicinei legiști și psihiatri judiciari sunt formați prin absolvirea studiilor superioare medicale integrate (Ciclul I licență și Ciclul II master) și studiilor postuniversitare prin rezidențiat la specialitatea medicină legală și psihiatrie respectiv. De menționat, că curricula pentru studii rezidențiale la specialitatea psihiatrie, include 288 ore de studii pentru psihiatria legală (judiciară). În domeniul medical se permite reluarea activității profesionale după o perioadă mai mult de 3 ani, după urmarea unui curs de formare profesională continuă.	Se acceptă. În proiect se inserează modificările propuse la art. 40 alin. (1) lit. d) și la alin. (4) lit. b).
23. Articolul 41: la alineatul (1) cuvintele „Înainte de a se înscrie la examenul de calificare,” se exclude; la alineatul (2) după cuvintele „Stagiul profesional se efectuează” se completează cu cuvintele „conform planului individual stabilit,”; se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) La sfârșitul stagiului profesional se susține examenul de calificare în profesia de expert judiciar, în termen de cel mult 1	Ministerul Afacerilor Interne	74.	La pct. 23 din proiect (art.41) - se propune expunerea art. 41 alin. (2) în redacția cu următorul cuprins: „(2) Stagiul profesional se efectuează conform planului individual stabilit, în acest timp persoana având calitatea de expert stagiar până la dobândirea calității de expert judiciar în specialitatea de expertiză judiciară respectivă.”.	Nu se acceptă. Excluderea termenului minim de 3 luni de efectuare a stagiului nu se consideră oportună, la fel și menținerea statutului de expert stagiar pe o perioadă nedeterminată, până la dobândirea calității de expert judiciar poate duce la tergiversarea obținerii licenței de expert judiciar. Având în vedere că stagiul se desfășoară conform planului individual stabilit nu este rațională păstrarea statutului

an. După expirarea termenului, persoana poate participa la examenul de calificare doar cu condiția efectuării repetate a stagiului profesional.” alineatul (3) se completează la final cu textul „ , atunci când expertul stagiar nu este angajat al acestora”; alineatul (5) la final se completează cu textul „ , sau un expert judiciar cu experiență de cel puțin 5 ani în această specialitate”; la alineatul (9) textul „La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare. Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional.” se substituie cu textul „Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional, cu condiția urmării cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară. La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare, dar nu mai târziu de 1 an de la finisarea acesteia. După expirarea termenului persoana poate participa la examenul de calificare doar cu condiția efectuării stagiului profesional pentru specialitatea de expertiză judiciară solicitată.”;	Ministerul Sănătății			de expert stagiar după îndeplinirea acestuia.
		75.	La alin. (2¹): Înlocuirea „în profesia de expert judiciar” cu în „specialitatea de expertiză judiciară” - poate fi calificarea primară, când persoana obține pentru prima dată calificativul de expert (atunci putem vorbi de profesie), însă poate fi și extinderea la o specialitatea suplimentară, având deja calificativul de expert. - „specialitatea de expertiză judiciară” nu exclude ambele situații	Se acceptă. La alin. (2¹) se substituie cuvintele „în profesia de expert judiciar” cu cuvintele „în specialitatea de expertiză judiciară”.
		76.	A abroga integral alineatul (9) - În redacția propusă la articolul 40 alineatul (4) nu este necesar alineatul (9) din art. 41, special formulat pentru CML, așa cum cuvintele din art.40, alin (4) „au absolvit instituții de învățământ superior la specialitatea expertizei judiciare respective” subînțelege „specializările postuniversitare”, cum ar fi rezidențiatul la specialitățile medicina legală și psihiatria.	Nu se acceptă. Alineatul (9) nu poate fi abrogat integral deoarece conține reglementări specifice domeniului expertizei medicale, însă se exclude textul „ , dar nu mai târziu de 1 an de la finisarea acesteia. După expirarea termenului persoana poate participa la examenul de calificare doar cu condiția efectuării stagiului profesional pentru specialitatea de expertiză judiciară solicitată”, deoarece doar acesta reprezintă o dublare a prevederii de la art. 40 alin. (4) lit. a).

la alineatul (10) textul „ , în cazurile și condițiile stabilite de Guvern” se exclude.				
24. Articolul 42: la alineatul (1) sintagma „g)-j)” se substituie cu sintagma „g)-i)”; la alineatul (4): litera a) se completează cu textul „ , inclusiv cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției”;	Ministerul Afacerilor Interne	77.	La pct. 24 din proiect (art. 42) - în vederea eficientizării procesului de stagiare și creșterii responsabilității stagiatarului, se relevă necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou cu următorul cuprins: „alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Expertul stagiatar întocmește proiecte de rapoarte de expertiză judiciară sub îndrumarea conducătorului de stagiou care semnează aceste rapoarte. Expertul stagiatar nu poartă răspundere pentru calitatea raportului de expertiză judiciară la întocmirea căruia a participat, dar poartă răspundere conform art. 315 din Codul penal, fapt pentru care semnează în acest raport.”.	Nu se acceptă. Conform art. 42 alin. (3) expertul stagiatar poate să întocmească proiecte de rapoarte de expertiză judiciară, pe care evident că nu semnează fiindcă sunt „proiecte”. Rapoartele finale le semnează întotdeauna expertul judiciar. Iar la alin. (4) al aceluiași articol sunt prevăzute obligațiile expertului stagiatar. Mai mult, expertul stagiatar desfășoară stagiul conform unui plan individual stabilit, în care se va indica toate sarcinile, drepturile și obligațiile acestuia.
		78.	În partea ce se referă la modificarea art. 42 alin. (4) lit. a), se optează pentru excluderea sintagmei „inclusiv cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției” din considerentul că conform prevederilor Legii nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției, institutul este o instituție publică ce realizează formarea inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror, formarea continuă a judecătorilor în funcție și a procurorilor în funcție, a grefierilor, a asistenților judicari, a șefilor secretariatelor instanțelor judecătorești, a consultanților procurorului, a consilierilor de probațiune, a	Nu se acceptă. Art. 2 al Legii 152/2006 prevede la alin. (1) că „Institutul Național al Justiției (denumit în continuare - <i>Institut</i>) este o instituție publică ce realizează [...] formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiției , în cazurile

			avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat, precum și formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiției, în cazurile prevăzute de legislație. Această instituție este focalizată în formarea inițială și continuă pe alte categorii de persoane altele decât experții judiciari. Astfel, se propune următorul conținut pentru art. 42 alineat (4) lit. a) „să urmeze cursuri de formare inițială în cadrul unei instituții de învățământ superior care are programe acreditate la formarea inițială și continuă a experților judiciari în specialitatea respectivă”.	prevăzute de legislație. Respectiv, experții stagiați vor putea urma cursuri la INJ. Pregătirea experților judiciari la INJ va aduce plus valoare în procesul de formare a acestora și va unifica studiile deținute de experții judiciari în ceea ce privește procedurile de efectuare a expertizei, indiferent de instituția/biroul în care va activa acesta.
	Centrul Național Anticorupție	79.	Conform modificărilor propuse de proiect pentru art. 42 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 68/2016, se stabilește competența exclusivă a Institutului Național al Justiției de a organiza cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară pentru persoanele care solicită eliberarea licenței de expert judiciar. În formula propusă, proiectul exclude competența altor instituții publice/instituții de învățământ de a oferi astfel de cursuri, ceea ce limitează dreptul expertului stagiar de a selecta instituția conform propriilor preferințe. În acest sens, nota informativă nu oferă o justificare din care să rezulte că doar Institutul va avea capacitatea de a desfășura astfel de cursuri. Or, nu s-a luat în considerare faptul că, spre exemplu, Academia ”Ștefan cel Mare” a MAI are în componența sa o subdiviziune care asigură organizarea și desfășurarea programelor de formare inițială și continuă, de tip integrat, specializat, inclusiv la nivel național, în beneficiul instituțiilor de aplicare a legii - Direcția ”Centrul integrat de pregătire pentru aplicarea legii”.	Nu se acceptă. Obligativitatea efectuării cursurilor la Institutul Național al Justiției (INJ) vine din considerentul că INJ este instituția ce asigură formarea actorilor implicați în procesul de efectuare a justiției. Respectiv experții judiciari reprezintă o profesie cheie în acest proces, or, raportul de expertiză servește drept probă în instanța de judecată acordând astfel suport judecătorilor la luarea deciziilor. Respectiv, eventuale cursuri în comun în vederea

			Prin urmare, recomandăm reexaminarea modificărilor propuse pentru a permite tuturor instituțiilor publice cu competențe în domeniu să organizeze și desfășoare cursuri cu privire la procedurile privind expertiza judiciară pentru persoanele care solicită eliberarea licenței de expert judiciar, iar pentru a asigura uniformitatea formării experților judiciari, se propune ca acest curs să fie realizat conform unui curriculum disciplinar, aprobat de către Institutul Național al Justiției.	stabilirii unor practici în formularea întrebărilor ce urmează a fi puse în fața experților, aspecte privind posibilitățile acestora de efectuare a expertizelor în baza materialelor transmise spre expertizare, modul de pregătire și trimitere a cauzelor spre expertiză. Mai mult, modificarea propusă va asigura formarea profesională uniformă a experților judiciari, astfel încât aceștia să obțină cunoștințe în domeniul dreptului, necesare în procesul de efectuare a expertizelor judiciare și întocmire a raportului de expertiză.
	Ministerul Sănătății	80.	la alineatul (4): Nu se acceptă „inclusiv nu mai puțin de 25 ore didactice privind bazele procesuale ale expertizei judiciare, în cadrul unei instituții de învățământ” și în textul ulterior Art. 43, alin. (9) - fiecare beneficiar are dreptul să aleagă instituția în care poate obține cunoștințele necesare; - orice instituție poate oferi instruire, în conformitate cu curriculum aprobat; - se încalcă și drepturile altor instituții de învățământ, așa ca USMF „Nicolae Testemițanu”;	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea de la pct. 78-79.

			- rezidențiatul în medicina legală are deja inclusă în curriculum această pregătire (36 ore).	
25. Articolul 43: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „ (1) Calitatea de expert judiciar se dobîndește de către persoana care a promovat examenul de calificare în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și căreia i-a fost eliberată licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar de către Ministerul Justiției.” se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Examenul de calificare se susține la Comisia de calificare a experților judiciari (denumită în continuare Comisie de calificare), care se formează în fiecare instituție de expertiză judiciară.” la alineatul (2) litera e) se abrogă; alineatele (3)-(5) vor avea următorul cuprins: „(3) Persoana care intenționează să-și desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se admite la examenul de calificare după depunerea actelor indicate la alin. (2) la una din instituțiile publice de expertiză judiciară și după	Ministerul Afacerilor Interne	81.	Pct. 25 din proiect – textul amendamentului din proiect, care se referă la completarea art. 43 cu alin. (4) după cuvintele „conducătorului instituției publice de expertiză judiciară” se necesită a fi completat cu textul „,după caz, a subdiviziunii specializate din cadrul autorităților publice în care acestea sunt create, ”.	Se acceptă parțial. A se vedea redacția propusă pentru instituție publică de expertiză judiciară.
		82.	În partea amendamentului care se referă la expunerea în redacție nouă a art. 43 alin. (9) pentru a remedia o greșală de tipar, textul „, (3) Persoana” se necesită de a fi substituit cu textul „, (9) Persoana”.	Se acceptă. Cifra „3” se substituie cu cifra „9”.
		83.	Reieșind din specificul de activitate a angajaților cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, prin care le sunt atribuite anumite exigențe și criterii atât la angajare, promovare sau menținerea acestora în funcția publică, care acoperă inclusiv certificatul medical și cazierul judiciar propunem de completat art. 43 alin. (2) cu litera i), cu următorul cuprins: „i) angajații Ministerului Afacerilor Interne sunt scutiți de prezentarea cazierului judiciar și certificatului medical.”. Astfel, prezentarea actelor menționate de către angajații Ministerului Afacerilor Interne, la examenul de calificare a experților judiciari, considerăm a fi excedent.	Nu se acceptă. Prezentarea actelor menționate nu constituie un careva impediment de accedea într-o nouă calificare. În schimb, dacă persoana a trecut controlul medical conform obligațiilor funcției și deține certificat medical, nu îi rămâne decât să îl prezinte Comisiei de calificare, la fel și cazierul judiciar, obligații pe care le au toți experții judiciari la admiterea într-o nouă specialitate.
	Centrul Național de	84.	Nu susținem, deoarece dispersarea comisiilor va conduce la inechitate, etc.	Nu se acceptă.

achitarea la contul bancar al acesteia a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale. (4) Comisia de calificare se formează prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și se compune din 5 membri cu durata mandatului de 5 ani, dintre care cel puțin un reprezentant al Ministerului Justiției și un secretar desemnat din cadrul instituției publice de expertiză judiciară. Membrii Comisiei de calificare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției, respectiv instituției publice de expertiză judiciară din bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună. (5) Membrii Comisiei de calificare și ai Comisiei de contestare se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism.”	Expertize Judiciare	1.În practica profesiilor juridice nu există mai multe comisii pentru aceeași profesie. 2.Argumentele, precum că în alte state sunt comisii la fiecare instituție, nu ține, deoarece actele de admitere în profesie (licența în condițiile RM) se eliberează de fiecare instituție, care constituie comisia. Or, în RM, licența este eliberată de către MJ, respectiv comisia la fel trebuie să fie a MJ, sau cel puțin, o singură comisie. 3.Eficiența comisiei actuale se demnstrează nu prin vorbe, după cum susțin unii colegi, dar prin Feedback-urile anonime ale tuturor celor care au trecut prin evaluări și calificări ale acestei comisii (se anexează). 4. Mai multe comisii vor conduce ca absența unificării practicii de expertiză judiciară în țară. 5. Practica propusă a existat în perioada 1991-2016 și s-a dovedit a fi ineficientă (studiul de fezabilitate din 2013), fapt ce a condus la unificarea comisiei și a condițiilor de accedere în profesie. 6. În raportul realizat de Deloit, privitor la analiza funcțională a instituțiilor de expertiză judiciară din 2023, nu este susținută dispersarea comisiilor de calificare a experților judiciari. 7. Persistă riscul de a rămâne fără acoperire sectorul privat al experților judiciari, din motivul conflictului de interese. Notă: În actele subnormative se va modifica mecanismul de formare a comisiei, după modelul interpreților și vor fi lichidate suspiciunile de conflict de interese, lipsa proporționalității membrilor, etc.	1. Celelalte profesii juridice nu sunt împărțite în structuri organizatorice subordonate diferitor ministere, precum în cazul experților judiciari. 2. MJ eliberează licența, după verificarea dacă candidatul întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1). Totodată, ministerul dispune de posibilitatea de a suspenda eliberarea licenței sau de a refuza eliberarea acesteia, conform art. 44 alin. (3), or, aceste reglementări sunt în redacția legii recente nr. 138 din 06.06.24, MO278-281/02.07.24 art.411; în vigoare 01.09.24. În același timp în cadrul fiecărei Comisii de calificare va fi un reprezentant al MJ. 3. Este de apreciat feedback-ul oferit de candidații la comisia de calificare, dar este necesar și consensul tuturor instituțiilor de expertiză judiciară, or la moment acesta nu există în privința modalității actuale de calificare a experților judiciari.
---	---------------------------------------	---	--

se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Rezultatele examenului de calificare se contestă la Comisia de contestare care se formează prin ordinul Ministrului Justiției, din reprezentanții fiecărei instituții publice de expertiză judiciară și reprezentantul Ministerului Justiției, pentru un mandat de 4 ani. Regulamentul Comisiei de contestare și procedura de examinare a contestațiilor se aprobă prin ordin al ministrului justiției.”; la alineatele (6) și (7) cuvintele „și evaluare” se exclud; alineatul (8) se abrogă; se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins: „(3) Persoana care întrunește condițiile de la art. 40 și care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate este în drept să solicite la Ministerul Justiției recunoașterea calității de expert judiciar, conform art. 44 și după urmarea cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției.”				4. Unificarea practicii de expertiză judiciară nu ține de procesul de calificare a experților judiciari, dar de activitatea nemijlocită a acestora. Pe de altă parte, conform art. 43 alin. (6) cu modificările din proiect: „Condițiile de desfășurare și promovare a examenului, precum și Regulamentul privind activitatea Comisiei de calificare se aprobă de Guvern.” Deci, va fi același cadru normativ la calificarea tuturor experților judiciari. 5.-7. Modul de organizare a examenului de calificare a fost pus în discuție în cadrul ședințelor grupului de lucru cu privire la modificarea Legii 68/2016 și reglementările expuse în proiect sunt rezultatul consensului din cadrul ședințelor. Or schimbarea permanentă a poziției instituției de expertiză judiciară este inacceptabilă.
		85.	Referitor la alin. (1). Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. Argumentele au fost expuse la pct. de mai sus.

		86.	Referitor la alin. (1 ¹). Nu susținem completarea cu alineatul propus.	Nu se acceptă. Argumentele au fost expuse la pct. de mai sus.
		87.	Referitor la alin. (4). Alin (4) va avea următorul cuprins: ”Comisia de calificare și evaluare se formează prin ordinul Ministerului Justiției și se compune din 7 membri cu durata mandatului de 5 ani și un secretar. Membrii comisiei vor fi din cadrul ordonatorilor și câte un reprezentant din instituțiile publice de expertiză judiciară. Pentru fiecare specialitate de expertiză judiciară, de către comisie vor fi atrași experți judiciari de categoria întâi ori superioară, calificați în specialitatea pentru care se desfășoară examenul de calificare sau specialiști în domeniul respectiv, care se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de calificare. Membrii Comisiei de calificare și evaluare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici și persoanele atrase de către comisie pentru fiecare specialitate de expertiză judiciară beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună.”	Nu se acceptă. Argumentele au fost expuse mai sus.
		88.	Referitor la alin. (3) și (5). Alin. (3) și (5) rămân în redacția actuală a legii.	Nu se acceptă. Argumentele au fost expuse mai sus.
		89.	Referitor la alin. (6) și (7). Este de prisos crearea a două comisii pentru activitățile de calificare și evaluare, a se vedea comentariile imediat supra Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. Argumentele au fost expuse mai sus.

	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	90.	La art. 43 alin. (1), propunem substituirea cuvintelor „se dobîndește de către” cu cuvintele „o are”, deoarece expune în mod clar cine are calitatea de expert judiciar și se evită expunerea în privința necesității parcurgerii unei proceduri de dobîndire a calității date.	Nu se acceptă. Cuvintele din proiect urmează linia trasată de titlul art. 43: „Obținerea calității de expert judiciar”, care este un proces.
		91.	La alin. (5) art. 43, propunem substituirea cuvintelor „se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism” cu cuvintele „trebuie să dispună de reputație ireproșabilă și un nivel înalt de profesionalism”.	Se acceptă. Art. 43 alin. (5) va avea următorul cuprins: „(5) Membrii Comisiei de calificare și ai Comisiei de contestare se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism.”
		92.	Cu referire la modul de constituire a comisiei de contestare, propunem revizuirea acesteia or, oferirea unui mandat de 4 ani acestei comisii reprezintă un risc de corupție. Propunem, crearea ad-hoc a comisiei de soluționare a contestațiilor pentru examinarea contestațiilor, după exemplul altor profesii juridice conexe sistemului justiției.	Se acceptă. Art. 43 alin. (4 ¹) va avea următorul cuprins: „(4 ¹) Rezultatele examenului de calificare se contestă la Comisia de contestare în termen de 5 zile lucrătoare de la comunicarea rezultatelor examenului. Regulamentul Comisiei de contestare și procedura de examinare a contestațiilor se aprobă prin ordin al ministrului justiției.”;

		93.	În contextul în care prin Legea nr. 138/2024 pentru modificarea unor acte normative (unele aspecte privind profesiile juridice conexe), trimisă spre promulgare, se instituie un termen limită de 30 de zile de la emiterea hotărârii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat pentru depunerea cererii de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat, nu este clar raționamentul autorului prin care, contrar soluției enunțate mai sus, se abrogă alin. (8) art. 43 al Legii nr.68/2016 care în mod similar reglementează un termen limită de un an de la rezultatele examenului de calificare pentru solicitarea eliberării licenței pentru exercitarea activității de expert judiciar. Considerăm că aceste prevederi trebuie să fie aplicate în coroborare cu cele de la alin. (4 ¹) art. 65 din proiect.	Nu se acceptă. Art. 43 alin. (8) este în neconcordanță cu recenta redacție a art. 44 alin. (2) din Legea 68/2016, care prevede că licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se eliberează la cererea solicitantului, depusă la Ministerul Justiției în cel mult 30 de zile de la emiterea hotărârii Comisiei de calificare și evaluare. Prin urmare, termenul de 1 an prevăzut la art. 43 alin. (8) își pierde relevanța și necesită de a fi abrogat.
	Curtea de Apel Chișinău	94.	- referitor la art. 25 din proiectul legii, privind modificarea art. 43 al. 4) a Legii 68/2016, considerăm că includerea unui reprezentant al Ministerului Justiției în Comisia de calificare depășește competențele Ministerului Justiției în acest domeniu or, Ministerul coordonează și promovează politici în domeniul expertizei judiciare, dar nu atestă, evaluează, precum și nu eliberează licențe în acest domeniu;	Nu se acceptă. Ministerul eliberează licența expertului judiciar. A se vedea suplimentar nota informativă aferentă proiectului.
	Ministerul Sănătății	95.	la alineatul (1 ¹) se propune după cuvântul „instituție” a se adăuga cuvântul „publică” - În sensul art. 65, alin. (1) din Legea nr. 68/2016 activitatea de expertiză se desfășoară în instituții publice de expertiză judiciară.	Se acceptă. Se operează modificarea de rigoare.

26. Articolul 45: la alineatul (1) litera b) se abrogă; la alineatul (3) după cuvântul „licenței” se completează cu cuvintele „și a anexei la licență”. 27. La articolul 46 alineatul (1) în dispozitivul normei, după cuvintele „expert judiciar” se completează cu cuvintele „și/sau anexele la aceasta”.	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	96.	Cu referire la amendamentele propuse la art. 45 și 46 din lege, ce vizează evidența licențelor și a specialităților deținute de experții judiciari, considerăm inefficiente soluțiile propuse de autor de a emite anexe la licențe pentru fiecare specialitate, care va genera mai multe probleme legate de licențele deja eliberate conform modelului existent și transparența și accesul la informațiile date și retragerea acestor anexe la licență. Propunem revizuirea soluției date prin utilizarea registrului unic al profesiilor juridice sau alt instrument al tehnologiei informației care va asigura evidența continuă și eficientă a specialităților experților judiciari, a licențelor eliberate și retrase și transparența acestei informații pentru public și ordonatorii expertizelor judiciare. Retragerea fizică a anexei sau licenței devină inutilă și inefficientă, nu asigură securitatea raporturilor juridice, or pot interveni eventuale piedici în acest proces. Pe de altă parte, consemnarea în registrul electronic, conform art. 49 din lege, a informației despre licențe și specialități, valabilitatea retragerea acestora va asigura implementarea eficientă a scopurilor urmărite de autor.	Nu se acceptă. Situția experților judiciari nu este similară avocaților, aceștia fiind în drept să efectueze expertize în baza calificării reflectate în anexă la licență.
28. Articolul 47: titlul articolului va avea următorul cuprins: „Articolul 47. Ștampila expertului judiciar” alineatele (1) și (2) se abrogă; alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară emise pe suport de hârtie, expertul judiciar aplică ștampila	Centrul Național de Expertize Judiciare	97.	Nu susținem, deoarece se exclude uniformizarea și rămân fără acoperire experții din sectorul privat. Nu vor avea posibilitate să se autentifice în cazuri de cercetări ale obiectelor de expertizat, etc. etc... Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Se acceptă. Se păstrează prevederile legale cu referire la autentificarea expertului judiciar prin legitimație, amendamentele respective excluzându-se din proiect.
„(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară emise pe suport de hârtie, expertul judiciar aplică ștampila	Procuratura Generală	98.	- La pct.28 din proiect se propune excluderea legitimației de serviciu, considerăm neîntemeiată și neargumentată această propunere, deoarece legitimația de serviciu este documentul oficial care atestă calitatea de expert în	Se acceptă. A se vedea poziția de la pct. anterior.

proprie, sau semnătura electronică pentru cele emise în format electronic.”; la alineatele (4) și (5) cuvintele „legitimației și al” se exclud.			activitate și va fi folosită în exercitarea atribuțiilor de serviciu, subsidiar menționăm că de legitimație de serviciu beneficiază toți funcționarii publici, procurorii, judecătorii, polițiștii ș.a. persoane ce activează în sectorul justiției.	
30. La articolul 51 alineatul (1) se completează cu litera (d ¹) cu următorul cuprins: „(d ¹) să preia mostre a obiectelor de cercetare ce urmează a fi examinate în cadrul expertizei judiciare, la fața locului sau la locul aflării obiectului, cu permisiunea scrisă a organului de constatare, organului de urmărire penală, procurorului, instanței de judecată sau unui alt participant al procesului judiciar, derulat conform legislației de procedură civilă sau contravențională;”	Centrul Național de Expertize Judiciare	99.	Nu putem așa, cum rămâne cu permisiunea scrisă, adică organul scrie și expertul se duce și ia ce vrea, cum vrea - se încalcă principiul imparțialității, în lumea întreagă două condiții principale sunt pentru a putea fi expert în cauze: 1. Cunoștințe și 2. Neinteresat de caz, dar noi ce facem?...așa ceva e inadmisibil!!!! Toate dosarele vor fi pierdute, inclusiv la CEDO, deja există în practică. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Se acceptă. Se clarifică norma propusă pentru litera (d ¹) și va avea următorul cuprins: „(d ¹) să preia mostre ce urmează a fi examinate în cadrul expertizei judiciare, de la fața locului sau de la locul aflării obiectului, cu permisiunea scrisă și în prezența ordonatorului expertizei judiciare, care întocmește procesul-verbal de preluare a mostrelor.”.
32. Articolul 54 se completează cu alineatul (1 ¹) cu următorul cuprins: „(1 ¹) Expertul judiciar care a avut activitatea de expertiză judiciară suspendată sau încetată, la reluarea acesteia urmează un curs de formare profesională continuă, dacă de la ultima evaluare a trecut o perioadă mai mare de 2 ani.”	Centrul Național de Expertize Judiciare	100.	Lipsit de sens. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. Se consideră necesar urmarea unui curs de formare profesională continuă, atunci când expertul judiciar a avut suspendată sau încetată activitatea de expertiză judiciară pe un termen de 2 ani sau 3 ani în cazul expertizelor medico-legale și psihiatrico- legale.

alin. (3) se completează la final cu cuvintele „prin intermediul raportului anual de activitate”.	Ministerul Sănătății	101.	La alin (1 ¹) după cuvintele „de 2 ani” se completează cu cuvintele „sau de 3 ani în expertizele medico-legale și psihiatrică legale” A se vedea argumentarea la pct. 22, articolul 40, alin (4), lit b).	Se acceptă. Alineatul (1 ¹) se completează la sfârșit cu cuvintele „sau de 3 ani în expertizele medico-legale și psihiatrico- legale” .
		102.	La alin. (3) - Nu se acceptă - Sintagma propusă spre completarea normei nu se pliază pe textul alineatului; - Este non-sens ca expertul să elaboreze rapoarte anuale de activitate; - Volumul de ore de formare continuă se prezintă la evaluare/calificare.	Se acceptă. Se exclude din proiect modificarea de la alin. (3).
33. Articolul 55: [...] se completează cu alineatul (2 ¹) cu următorul cuprins: „ (2 ¹) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către Comisia de evaluare din cadrul Centrului Național de Expertiză Judiciară.” [...] alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Expertul judiciar care a contestat rezultatele evaluării ordinare, în baza hotărârii	Ministerul Afacerilor Interne	103.	Pct. 33 din proiect (art.55) – din dispoziția alineatului (5) textul „înainte de expirarea a 5 ani de la ultima evaluare” se propune de a fi exclus.	Nu se acceptă. Nu este clară propunerea de excludere a textului legal care, de altfel, reprezintă o concretizare a perioadei în care poate fi evaluat extraordinar expertul judiciar.
		104.	De asemenea, amendamentul care se referă la modificarea alin. (5) lit. d) se propune de a fi revizuit atât prin prisma obiecțiilor expuse la pct. 12 din aviz cât și din faptul că cuvântul „sistematic” are un sens interpretabil, nefiind clar definit numărul de încălcări care s-ar încadra în această categorie.	Se acceptă. Se exclude din proiect noul cuprins al lit. d) de la alin. (5) art. 55.

Comisiei de Contestare, este supus evaluării extraordinare în termen de cel mult 3 luni de la data desfășurării evaluării ordinare.” la alineatul (5): litera d) va avea următorul cuprins: „d) în cazul identificării unor încălcări sistematice a metodicilor și practicilor de efectuare a expertizelor judiciare;” se completează cu literale e) și f) cu următorul cuprins: „e) la reluarea activității de expertiză judiciară după suspendarea sau încetarea acesteia, dacă de la ultima evaluare a trecut o perioadă mai mare de 2 ani. În acest caz, evaluarea extraordinară se face în termen de până la 6 luni de la reluarea activității de expertiză judiciară; f) la solicitarea expertului judiciar, dar o singură dată în timp de 5 ani de la evaluarea ordinară.”; [...]	Centrul Național de Expertize Judiciare	105.	Referitor la alin. (2 ¹), (3), (8). Nu susținem, comisia trebuie să fie una, a se vedea argumente de la p. 17-21 din prezentul tabel. Propunem păstrarea textului actual al Legii.	Nu se acceptă. A se vedea argumentele de la punctul 84 din prezenta sinteză.
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	106.	Alin. (4) art. 55 poate genera o reticență în contestarea rezultatelor evaluării ordinare. Evaluarea impactului acestei norme și eficiența acestei soluții nu este descrisă în nota informativă.	Nu se acceptă. Reglementarea din proiect de la alin. (4) a art. 55 păstrează în mare parte versiunea în vigoare din Legea 68/2016 și vine doar cu unele îmbunătățiri ce privește temeiul și termenul desfășurării evaluării extraordinare.
	Ministerul Sănătății	107.	La alin. (2 ¹) - Nu se acceptă. - Competența CNEJ nu acoperă toate specialitățile, în special domeniile medico-legal și psihiatrico-legal; - Știind experiențele anterioare, această prevedere o să descurajeze mult formarea și activitatea BIEJ sau BAEJ; - Apare un risc de corupere și abuz de influență.	Se acceptă. Alin. (2 ¹) va avea următorul cuprins: „(2 ¹) Expertii judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către Comisia de evaluare din cadrul Centrului Național de Expertiză Judiciară sau altei instituții publice de expertiză judiciară în cazul lipsei specialității de expertiză judiciară în cadrul primei instituții.”

39. Articolul 65: se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Expertul judiciar care a promovat examenul de calificare are dreptul, în termen de un an de la emiterea hotărârii Comisiei de calificare privind rezultatele examenului de calificare, să 10 solicite înregistrarea uneia dintre formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.” alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Expertul judiciar care și-a încetat activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau care a demisionat dintr-o instituție publică de expertiză judiciară poate în termen de un an, să solicite înregistrarea uneia dintre formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), sau să se reangajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.” alineatul (7) va avea următorul cuprins: „(7) În perioada de după demisie din instituția publică de expertiză	Ministerul Afacerilor Interne	108.	Pct. 39 din proiect (art.65) - se atestă imperativ necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament care se va referi la art. 65 alin. (3) cu următorul cuprins: „alineatul (3) se abrogă;” Această modificare se impune din considerentul că, prin dispoziția acestui alineat, Centrul Național de Expertize Judiciare este privilegiat în raport cu alte instituții publice de expertiză judiciară. Or, doar cooperarea pe poziție de egalitate juridică, cu respectarea principiilor de concurență loială și echitate socială în același domeniu de activitate, poate asigura dezvoltare progresivă a sectorului expertizei judiciare, întrucât se reliefează evident situația în care este necesar de exclus orice influență a Centrului Național de Expertize Judiciare asupra celorlalte instituții publice de expertiză judiciară. Astfel, va fi exclus conflictul de interes care la moment există. O soluție optimală și viabilă ar fi ca toate atribuțiile Centrului Național de Expertize Judiciare în raport cu alte instituții publice de expertiză judiciară, inclusiv și cea de instituție coordonatoare a practicii în domeniul expertizei judiciare, să fie trecute în competența Institutul Național al Justiției, pentru a exclude conflictul de interese, deoarece Centrul Național de Expertize Judiciare exercită și atribuții de efectuare a expertizelor judiciare ca și alte instituții publice de expertiză judiciară sau se va interzice Centrul Național de Expertize Judiciare să efectueze expertize judiciare, pentru că această atribuție să revină doar birourilor de expertiză judiciară și instituțiilor publice de expertiză judiciară. Pe această cale se va exclude conflictul de interese și se vor crea condiții optimale pentru cooperarea și dezvoltarea birourilor de expertiză judiciară și instituțiilor publice de expertiză judiciară, iar Centrul Național de Expertize Judiciare va contribui esențial la	Se acceptă parțial. Dispoziția de la art. 65 alin. (3) va avea următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară din subordinea Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Sănătății coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară.”.
--	---	-------------	--	---

judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară și pînă la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept, dar nu mai mult de 1 an.”			dezvoltare acestora prin suport metodic și măsurile de coordonare a activității acestora.	
42. La articolul 71 alineatul (3) textul „10 zile lucrătoare” se substituie cu textul „30 de zile”;	Procuratura Generală	109.	- La pct. 42 (art.71 alin. (3) al Legii cu privire la expertiză), considerăm că pentru o claritate și previzibilitate a normelor urmează a fi specificat termenul de 30 zile dacă sunt lucrătoare sau calendaristice (termenul în care se înregistrează birourile de expertiză).	Nu se acceptă. Atunci când norma nu specifică expres că zilele sunt lucrătoare, este clar că acestea sunt calendaristice.
43. Articolul 73: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Laboratoarele de expertiză judiciară private pot fi acreditate sau autorizate. Autorizarea laboratoarelor de expertize judiciare pentru experții judiciari care desfășoară activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau intenționează să înregistreze o formă de organizare a activității, se efectuează potrivit regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.”; alineatul (3) se abrogă.	Ministerul Afacerilor Interne	110.	La pct. 43 din proiect (art.73) - indiferent de tipul de proprietate, laboratorul de expertiză necesită a fi acreditat. În Politica în Domeniul Calității și în manualul Calității trebuie documentat că laboratorul efectuează activitățile sale de încercare și de etalonare astfel încât să îndeplinească cerințele standardului internațional SM SR EN ISO/CEI 17025:2006. Redacția propusă este una vagă deoarece nu sunt incluse laboratoarele de expertiză judiciară publice. Totodată, laboratorul este spațiul deținut de un birou de expertiză care trebuie să întrunească cumulativ cerințele stabilite pentru genul expertizelor efectuate, care corespund cerințelor de autorizare sau, după caz, cerințelor de acreditare. Prin urmare, se propune expunerea art. 73 alin. (1) cu următorul cuprins: „(1) Birourile de expertiză judiciară sunt autorizate sau acreditate, și anume:	Nu se acceptă. Totuși, pentru mai multă claritate alin. (1) se completează și va avea următorul cuprins: „(1) Laboratoarele de expertiză judiciară <u>publice trebuie acreditate, cele private necesită a fi acreditate sau autorizate.</u> Autorizarea laboratoarelor de expertize judiciare pentru experții judiciari care desfășoară activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau intenționează să înregistreze o formă de organizare a activității, se efectuează

			a) autorizarea birourilor de expertiză judiciară se efectuează potrivit regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției; b) acreditarea birourilor de expertiză judiciară se efectuează de către organismul național de acreditare, conform cerințelor stabilite.”. Această propunere este în concordanță cu regulile de acreditare și cu faptul că laboratorul de expertiză judiciară este în sine un spațiu fizic în care sunt efectuate expertizele. Avem Directiva pe ADN	potrivit regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.”;
44. Articolul 75: titlul se completează cu cuvintele „și expertizei extrajudiciare”; alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, când plata pentru efectuarea expertizei judiciare se face de către partea care a solicitat dispunerea acesteia.” se completează cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins:	Ministerul Afacerilor Interne	111.	Pct. 44 din proiect - referitor la modificarea art. 75 alin. (8) constatăm că, în Nota informativă nu s-a argumentat necesitatea micșorării procentului de reducere aplicabil unor anumite categorii de persoane sau situații concrete. Ne exprimăm dezacordul cu propunerea înaintată privind micșorarea procentului de reducere a taxei pentru expertiza judiciară, de la 50% la 20%. Astfel, opinăm pentru menținerea redacției actuale a normei, deoarece unele cercetări multidisciplinare pot atinge prețul de 24 000 lei, fapt ce creează barieră economică pentru cetățeni cu venituri mici de a beneficia de aceste servicii.	Se acceptă. Modificarea propusă pentru alin. (8) al art. 75 se exclude din proiect.
	Centrul Național de Expertize Judiciare	112.	Referitor la alin. (8). Nu susținem, nu permite bugetul IPEJ, fapt ce va crea impedimente majore în activitatea acestora. Luînd în considerație procentajul impunător al solicitanților expertizelor ce fac parte din categoria persoanelor specificate în art.75, alin. (8) al Legii nr. 68 din 14.04.2016, IPEJ sunt în imposibilitate de a oferi reduceri tuturor persoanelor în cauză. Totodată, reieșind din faptul că	Se acceptă. A se vedea pct. 111 și 115 din prezenta sinteză.

„(5¹) Costurile expertizelor judiciare efectuate în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare sunt suportate din bugetul de stat.” se completează cu alineatul (7¹) cu următorul cuprins: „(7¹) În cazul în care instituția publică de expertiză judiciară și ordonatorul expertizei judiciare sunt subdiviziuni din cadrul aceleiași persoane juridice, costurile pentru expertizele 11 judiciare solicitate de ordonator se acoperă din bugetul de stat, prin prevederea estimativă a cheltuielilor pentru acestea în bugetul anual al persoanei juridice.”; la alineatul (8), textul „pot fi reduse cu până la 50%” se substituie cu textul „se reduc cu 20%”; se introduce alineatul (8¹) cu următorul cuprins: „(8¹) Bugetul instituției publice de expertize judiciare sau a ordonatorului expertizei judiciare, destinat efectuării expertizelor se planifică în baza statisticii pe perioada anterioară și prognozelor pe viitor.”			potrivit prevederilor art.90 CPC RM, cheltuielile legate de efectuarea expertizei constituie cheltuieli de judecată, în cazul în care solicitantul reducerii are câștig de cauză, acesta are posibilitatea să recupereze suma achitată pentru efectuarea expertizei în conformitate cu art.94 alin.(1) CPC (în acest caz, în ultimă instanță, reducerea este „acordată” părții adverse, chiar dacă aceasta nu face parte din categoria persoanelor specificate mai sus), în timp ce IPEJ nu au posibilitatea de a recupera sumele „pierdute” în urma acordării reducerilor. Decizia de a acorda sau nu reducere, precum și decizia privind cuantumul acesteia urmează a fi lăsată la discreția conducătorului IPEJ. Articolul 75: la alineatul (8), textul „pot fi reduse cu până la 50%” se substituie cu textul „pot fi reduse cu până la 20%”.	
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	113.	Completarea art. 75 cu alin. (5¹) nu mai este necesară, deoarece legea a fost deja completată cu o astfel de normă cu același conținut prin Legea nr. 188/2022, în vigoare 26.08.2022.	Se acceptă. Norma prevăzută la alin. (5 ¹) se exclude din proiect.
	Procuratura Generală	114.	- Pct. 44 al proiectului propune completarea art. 75 cu alin. (5¹) cu următorul cuprins: „Costurile expertizelor judiciare efectuate în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare sunt suportate din bugetul de stat”, această propunere urmează a fi exclusă, deoarece deja a fost introdusă prin LP 188 din 07.07.22, în vigoare 26.08.22.	Se acceptă. A se vedea pct. 113 din prezenta sinteză.
	Avocatul Poporului	115.	O altă modificare propusă, care la fel nu a fost reflectată în nota informativă la proiect și care nu oferă claritate modului în care se va contribui la fortificarea instituției și proceselor reglementate de Legea vizată, se regăsește în pct.44 din proiect care vine să modifice art. 75 alin. 8 din Lege și	Se acceptă. Modificarea propusă pentru alin. (8) al art. 75 se exclude din proiect.

		anume „la alineatul (8), textul „pot fi reduse cu până la 50 %” se substituie cu textul „se reduc cu 20 %”; Menționăm că, anumite scutiri sunt acordate diferitor categorii de persoane vulnerabile în scopul de a contribui la minimalizarea sau înlăturarea consecințelor negative ale riscurilor sociale, eliminarea oricăror forme de discriminare și asigurarea egalității în șanse pentru toate persoanele. Or, egalitatea de șanse are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală. Reținem că, art.6 CtEDO prevede clar modul în care urmează să fie reglementate aspectele privind asigurarea dreptului la un proces echitabil, care stabilește și garanțiile, care sunt obligatorii și de care urmează să beneficieze părțile. Atragem atenție că Abordarea bazată pe drepturile omului (ABDO) stabilește caracterul progresiv de asigurare al drepturilor omului, însă prin modificarea propusă se stabilește că are loc o restrângere/regres, contrar ABDO, a dreptului persoanelor care au o situație materială precară (persoane cu dizabilități, beneficiari de pensie pentru limită de vârstă sau cu venituri mici) să beneficieze de reducere, ca excepție la stabilirea taxei pentru expertiza judiciară. Mai menționăm că aceste modificări afectează și dreptul la un proces echitabil, unde una dintre garanții se referă la principiul contradictorialității în combinație cu asigurarea egalității armelor părților în cadrul unui proces, care în lumina art.6 din Convenție, prevede că orice acuzat are, mai ales, dreptul „să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale”. Trebuie să existe garanții procedurale adecvate potrivite cu natura cauzei și potrivite cu miza pusă în joc de părțile litigante. Acestea pot include oportunități de a:	
--	--	--	--

			a) prezenta probe, b) contesta probele incriminatoare și c) prezenta argumentele cu privire la aspectele cauzei (H. c. Belgiei, §§49-55). Totodată, o cerință mai specifică pentru procedurile în „contradictoriu” într-un proces penal impune prezentarea de dovezi care dovedesc nevinovăția sau încriminează învinuitul în fața apărării. În contextul celor expuse, considerăm necesară revizuirea proiectului vizat conform celor menționate întru asigurarea respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.	
	Curtea de Apel Chișinău	116.	- cu privire la art. 44 din proiectul legii privind completarea art. 75 cu aliniatul (5 ¹), precizăm că o astfel de normă a fost introdusă deja prin Legea nr. 188 din 07.07.2022, publicată în MO 235-236/26.07.2022, în vigoare din 26.08.2022.	Se acceptă. A se vedea pct. 113 din prezenta sinteză.
	Ministerul Finanțelor	117.	La art.75 alineatul (51) din proiect urmează a fi exclus, deoarece prevederea respectivă a fost deja inclusă prin Legea nr.188/2022 pentru modificarea unor acte normative.	Se acceptă. A se vedea pct. 113 din prezenta sinteză.
	Curtea de Apel Comrat	118.	Judecătorii susțin modificările propuse în art. 75 alin. (3) Legea nr. 68/2016 „(3) În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sînt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, când plata pentru efectuarea expertizei judiciare se face de către partea care a solicitat dispunerea acesteia.”.	Precizare. Modificarea alin. (3) de la art. 75 se exclude din proiect din motivele expuse mai jos la pct. 119.
	Ministerul Sănătății	119.	La alin. (3) - Nu se acceptă. - În practica țărilor UE ordonatorul asigură plata pentru expertizele judiciare;	Se acceptă.

			- Plata pentru efectuarea expertizelor judiciare nu limitează nicidecum dreptul la justiție, urmărire penală, așa cum ordonatorul este la fel o instituție publică; - Mecanismul existent de plată echilibrează volumul de activități de expertiză judiciară prin disciplinarea ordonatorului și corespunde întru-totul principiilor de management organizațional eficient; - După apariția normei prevăzute la art. 75, alin. (3) în actuala redacție a crescut responsabilitatea ordonatorilor și a scăzut practica de dispunere abuzivă a unor expertize judiciare nejustificate; - Modificarea propusă va crește numărul de expertize judiciare pe care CML nu le va putea executa în termen, ceea ce va afecta considerabil termenii de efectuare a urmăririi penale în privința crimelor îndreptate împotriva integrității corporale, sănătății, inviolabilității sexuale și vieții populației.	Se exclude din proiect modificarea alin. (3) de la art. 75.
		120.	La alin. (5) - Nu se acceptă. Norma propusă se regăsește deja în textul legii la art. 75, modificare adoptată prin LP188 din 07.07.22, MO235-236/26.07.22 art. 458; în vigoare 26.08.22	Se acceptă. A se vedea pct. 113 din prezenta sinteză.

Avizare și consultare publică repetată

	Oficiul Avocatului Poporului	121.	Lipsa obiecțiilor din perspectiva respectării drepturilor omului.	
	Ministerul Educației și Cercetării	122.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Ministerul Sănătății	123.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	

	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	124.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Ministerul Finanțelor	125.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Consiliul Superior al Procurorilor	126.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Consiliul Superior al Magistraturii	127.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Curtea de Apel Bălți	128.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Curtea de Apel Cahul	129.	Susține promovarea proiectului.	
	Curtea de Apel Chișinău	130.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Curtea de Apel Comrat	131.	Susține promovarea proiectului.	
	Judecătoria Comrat	132.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	

	Judecătoria Strășeni	133.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor.	
	Judecătoria Chișinău	134.	Avizează pozitiv prezentul proiect.	
	Judecătoria Căușeni	135.	Lipsa propunerilor și obiecțiilor.	
Articolul 2: noțiunea „birou de expertiză judiciară” va avea următorul cuprins: „<i>birou de expertiză judiciară</i> – tip de organizare a activității expertului judiciar sub forma de birou individual de expertiză judiciară sau birou asociat de expertiză judiciară;” la noțiunea „<i>laborator de expertiză judiciară</i>” cuvintele „local sau încăpere a unei instituții” se substituie cu cuvântul „încăpere”; noțiunea „instituție publică de expertiză judiciară” va avea următorul cuprins: „instituție publică de expertiză judiciară - persoană juridică de drept public din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale, care se constituie în baza	Centrul Național de expertize judiciare	136.	Privind noțiunea „ <i>birou de expertiză judiciară</i> ” - în vederea coroborării cu art. 65 propunem substituirea cuvântului ”tip” cu ”formă”.	Se acceptă. noțiunea „birou de expertiză judiciară” va avea următorul cuprins: „<i>birou de expertiză judiciară</i> – formă de organizare a activității expertului judiciar în cadrul biroului individual de expertiză judiciară sau biroului asociat de expertiză judiciară;”
		137.	în vederea coroborării cu art. 73 alin (2) propunem următoarea redacție: ”autorizație – document ce atestă întrunirea criteriilor și cerințelor înaintate laboratoarelor de expertiză judiciară la autorizarea acestora” În vederea coroborării cu prevederile din proiect de la p. 42, propunem completarea cu noțiunea ”comisie de specialitate – un grup de lucru format din cel puțin 3 experți judiciari în aceeași specialitate de expertiză judiciară, investiți prin ordin comun al instituțiilor de expertiză judiciară și	Nu se acceptă. Prin prezentul proiect se exclude conceptul de „autorizație” și „autorizare a laboratoarelor de expertiză judiciară” din cuprinsul Legii nr. 68/2016. A se vedea argumentele din Nota de fundamentare în acest sens.

unui act emis de autoritatea publică pentru a efectua expertiza judiciară și care este finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege;” se completează cu noțiunea: „<i>autorizație</i> – document ce atestă întrunirea condițiilor normative de către un laborator de expertiză judiciară, pentru efectuarea expertizelor în specialitățile respective.”	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	138.	Ministerul Justiției pentru coordonarea activității științifico-metodice și practice în specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare.” Art. I pct. 3 reglementează următoarele: „noțiunea „<i>instituție publică de expertiză judiciară</i>” va avea următorul cuprins: „<i>instituție publică de expertiză judiciară - persoană juridică de drept public din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale, care se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică pentru a efectua expertiza judiciară și care este finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege;</i>”. Constatăm că această definiție stipulează forma juridică de organizare a instituțiilor de expertiză judiciară, limitându-se doar la forma de instituție publică. Totuși, definiția noțiunii date este inutilă în considerarea dispozițiilor art. 32 al Legii nr. 98/2012, care prevede că „(1) Pentru realizarea unor funcții de administrare, sociale, culturale, de învățământ și a altor funcții de interes public, de care este responsabil ministerul sau altă autoritate administrativă centrală, cu excepția celor de reglementare normativ-juridică, supraveghere și control de stat, precum și a altor funcții care implică exercitarea prerogativelor de putere publică, în sfera de competență a acestora pot fi constituite instituții publice.”. Totodată, se va ține cont de faptul că efectuarea expertizei judiciare implică exercitarea prerogativelor de putere publică, prin care se asigură punerea în aplicare a cadrului normativ, motiv pentru care sugerăm să evaluați oportunitatea menționării exprese a formei juridice de	Se acceptă parțial. Cuprinsul definiției „instituție publică de expertiză judiciară” se completează cu textul „sau subdiviziunea acesteia,”, după textul „autoritate publică (instituție)”.
---	--	-------------	--	--

			organizare anume de instituții publice pentru entitățile publice de expertiză judiciară.	
Articolul 13: la alineatul (1), cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea” și se completează în final cu textul „, precum și de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite.” se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) La stabilirea termenului de efectuare a expertizei judiciare, în cazul unui număr limitat de experți judiciari în specialitatea solicitată, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, după caz, expertul judiciar care desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, propune ordonatorilor expertizelor judiciare anterior planificate, modificarea termenelor de efectuare a expertizelor judiciare și a consecutivității programate.”.	Centrul Național de expertize judiciare	139.	Textul ”La stabilirea termenului” vine în contradicție cu restul textului, ori acesta din urmă se referă la revizuirea termenelor stabilite anterior. Totodată, din practică, sunt diverse situații care impun revizuirea termenului stabilit anterior. Respectiv, propunem reformularea articolului după cum urmează:” „(1¹) La necesitate, termenele de efectuare a expertizelor judiciare și consecutivitatea programată, pot fi modificate de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, după caz, expertul judiciar care desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, la propunerea motivată a acestuia acceptată de către toți ordonatorii expertizelor judiciare a căror termen se modifică.” Redacția de mai sus oferă claritate normei și reiese din activitatea practică de expertiză judiciară, asigurând respectarea principiului echității accesului la justiție pentru toți cetățenii.	Se acceptă. Art. 13 alin. (1¹) va avea următorul cuprins: „(1¹) Termenele de efectuare a expertizelor judiciare și consecutivitatea programată, pot fi modificate de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, după caz, expertul judiciar care desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, în cazurile prevăzute la art. 20 alin. (3) din Codul de procedură penală sau în cazul unui număr limitat de experți judiciari în specialitatea solicitată.”
	Ministerul Afacerilor Interne	140.	La pct. 7 textul prevăzut la art. 13 alin. (1¹) creează confuzii și nu soluționează problema. Or, în cazul unor specialități suprasolicitate (de exemplu: droguri) sunt înregistrate anterior sute de expertize. Astfel la modul practic este imposibil de propus tuturor ordonatorilor modificarea termenilor și consecutivității.	Se acceptă. A se vedea argumentarea de la punctul de mai sus.

			Respectiv, se propune reformularea textului în următoarea redacție: „(1¹) În cazul unui număr limitat de experți judiciari într-o specialitate solicitată, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, după caz, expertul judiciar care desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, poate stabili efectuarea consecutivității efectuării expertizei judiciare, în dependență de gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite.” Subsidiar, se precizează că art. 20 din Codul de procedură penală reglementează principiul desfășurării procesului penal în termen rezonabil, potrivit căruia, <i>„urmărirea penală și judecarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție, cele conexe actelor de corupție, a cauzelor penale în care sunt persoane aflate în arest, precum și minori se fac de urgență și în mod prioritar”</i>. În scopul asigurării respectării acestui principiu, se propune inclusiv revizuirea prevederilor art. 13 din Legea nr. 68/2016, în vederea reglementării cazurilor în care expertiza judiciară se efectuează în mod prioritar, ținându-se cont de prevederile procesual-penale. Or, practica demonstrează că în multe cazuri, urmărirea penală se efectuează în termeni îndelungați din cauza efectuării tardive a expertizei judiciare.	
La articolul 16: la alineatele (4) și (5) cuvintele „din afara instituției publice de expertiză judiciară” se exclud;	Centrul Național de expertize judiciare	141.	Se pierde sensul, creând confuzia că se permite atragerea unui expert judiciar sau a unui specialist doar din cadrul instituției vizate. Propunem completarea alin. (4) și (5) după cuvântul ”specialist” cuvintele: ” din cadrul sau ” Astfel, vom obține normă clară. Mai jos prezentăm conținutul integral, al alineatelor respective, conform propunerii:	Nu se acceptă. Excluderea cuvintelor „din afara instituției publice de expertiză judiciară” de la alin. (4) și (5) al art. 16 face posibilă atragerea unui expert/specialist atât din cadrul instituției publice de expertiză judiciară

			(4) În cazul în care, la efectuarea expertizei judiciare, este necesară implicarea unui expert judiciar sau a unui specialist <u>din cadrul sau din afara instituției publice de expertiză judiciară</u>, conducătorul acesteia informează ordonatorul expertizei judiciare, în termen de 2 zile lucrătoare de la recepționarea actului de dispunere a expertizei judiciare, despre implicarea expertului judiciar sau a specialistului respectiv, precum și despre necesitatea identificării subiectului care va suporta cheltuielile privind remunerarea acestuia. (5) Dacă, în termen de 3 zile lucrătoare, ordonatorul expertizei judiciare nu își prezintă dezacordul față de includerea unui expert judiciar ori a unui specialist <u>din cadrul sau din afara instituției publice de expertiză judiciară</u> sau față de persoana acestuia, acesta se consideră acceptat. Propunerea menționată supra, vine să asigure soluționarea deplină a obiectivelor înaintate de către ordonatori, în situațiile, când persoanele care posedă cunoștințele necesare pentru aceasta nu dețin calitatea de expert judiciar, ori, expertul judiciar nu este angajatul instituției. La moment astfel de situații sunt tot mai frecvent întâlnite, datorită complexității mereu crescând a obiectivelor înaintate experților. Ex. expertizele auto tehnice cu registratoare video, expertiza de autor, etc.	respectivă, cât și din afara acesteia. Or, ca urmare a modificării obținem norme permissive, clare și fără redundanță juridică.
Articolul 17: la litera a), cuvintele „specializați în domeniu” se substituie cu cuvintele „calificați în specialitatea respectivă”;	Centrul Național de expertize judiciare	142.	Norma propusă nu este clară și contravine prevederilor art. 36 alin (3) L68/2016, prin urmarea propunem următoarea redacție: „e¹) prin derogare de la prevederile art. 36 alin (3), să dispună după caz, în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, întocmirea rapoartelor de expertiză judiciară separat, pentru un obiectiv sau grup de obiective, cu acordul	Se acceptă parțial. Reglementarea de la lit. e¹) reprezintă în esență o reglementare a condițiilor efectuării și prezentării concluziilor expertizei judiciare în situația

la lit. b) după cuvântul „competente” se completează cu cuvintele „din cadrul sau” se completează cu litera e¹⁾ cu următorul cuprins: „e¹⁾ să dispună eliberarea a câte un raport de expertiză judiciară pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, în cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, ce necesită cunoștințe în o singură specialitate, cu acordul și informarea ordonatorului expertizei judiciare, dacă acest fapt contribuie la reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecată;”.			ordonatorului expertizei judiciare, dacă acest fapt contribuie la reducerea termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecată;”.	prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare, caz în care este necesară întocmirea a câte un raport de expertiză pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare. Prin urmare, se reglementează această nouă regulă în cadrul secțiunii a 5-a, capitolul II a legii. Astfel, art. 36 se completează cu alin. (3¹⁾ cu următorul cuprins: „ (3¹⁾ În cazul prezentării spre examinare a mai multor obiecte de cercetare în baza unui act de dispunere a expertizei judiciare, ce necesită cunoștințe în o singură specialitate, cu acordul ordonatorului expertizei judiciare, conducătorul instituției publice de expertiză judiciară poate să dispună întocmirea mai multor rapoarte de expertiză judiciară, pentru fiecare obiect sau grup de obiecte de cercetare, dacă acest fapt contribuie la reducerea
---	--	--	---	--

				termenelor procedurale la faza de urmărire penală sau de judecare a cauzei.”
Articolul 18: la litera d) cuvântul „metodici” se substituie cu cuvântul „metodologii”; se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins: „d¹) să asigure condițiile necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari de către instituția condusă, cel puțin de 2 ori pe an;”.	Centrul Național de expertize judiciare	143.	<i>se propune păstrarea textului actual</i>, deoarece, prin însăși esența activității sale conducătorul instituției are obligația să aprobe procedurile de lucru. Propunerea dată contravine cerințelor internaționale incluse în ISO 17025, 17020, aplicabile pentru activitatea de expertiză (de exemplu cerința 7.1 din ISO 17025 ” Laboratorul trebuie să aibă o procedură pentru analiza solicitărilor.....”. Sau cerința 7.4 ”laboratorul trebuie să aibă o procedură pentru transportul, recepția...” , sau cerința 7.7. Asigurarea validității rezultatelor ”7.7.1 laboratorul trebuie să aibă o procedură pentru monitorizarea validității rezultatelor sale...”, etc. Instituțiile de expertiză judiciară, acreditate la aceste standarde, vor avea neconformități majore și nu vor putea menține acreditările, până la aducerea în concordanță a legislației cu cerințele standardelor europene (cerințe EA), respectiv contravine și prevederilor Legii 229/2010 (a se vedea CIM per instituții). La fel, prin propunerea dată, se afectează compatibilitatea cu legislația UE, prin ce creează impedimente cursului european la care R. Moldova este aliniată. Mai mult: metodologii nu vor putea fi elaborate. În context, mai jos prezentăm cele mai simple definiții ale acestor cuvinte. În toată lumea în domeniul expertizei judiciare se operează cu metodici: - scheme de lucru cu indicarea metodelor utilizate și consecutivitatea aplicării lor.!!! metodologie – definiție și paradigmă https://dexonline.ro/definitie/metodologie	Se acceptă. Modificarea cu privire la lit. d) a art. 18 se exclude din proiect.

			1. Parte a filozofiei care se ocupă cu analiza teoretică a metodelor de cunoaștere. · MDA2 ; 2. Totalitatea metodelor de cercetare folosite într-o știință. · MDA2 ... metodic - definiție și paradigmă https://dexonline.ro/intrare/metodic/33864 METODIC, -Ă, metodici, -ce, adj. (Adesea adverbial) Care se conformează unei metode, făcut după un plan organizat; sistematic. · metodic, ~ă a [At: HELIADE, GR. METHODĀ, metode, s. f. 1. Mod (sistematic) de cercetare, de cunoaștere și de transformare a realității obiective. ◇ Loc. adv. Cu metodă = metodic, sistematic ...	
		144.	Cu privire la lit. d¹): ”cel puțin de 2 ori pe an” poate să nu fie necesar. Astfel, pentru coroborarea cu prevederile art. 41, 43 ale art. 43 (propunerile discutate la 14.11.2024) și 55 L68/2016, de mai jos (p.28, p. 36) și întru evitarea riscului de cheltuieli nejustificate a resurselor, asigurarea bunei activități în instituție propunem următoarea redacție: „d¹) să asigure condițiile necesare pentru promovarea stagiului de către experții stagiaari și evaluarea performanțelor experților judiciari din cadrul instituției conduse, de câte ori este necesar”.	Se acceptă parțial. Lit. d¹) se exclude din cuprinsul art. 18, or acesta reglementează obligațiile conducătorului instituției publice de expertiză judiciară la organizarea și efectuarea expertizei judiciare. Mai mult, se consideră că organizarea examenului de calificare a experților judiciari este în interesul instituției publice de expertiză judiciară, de a se asigura cu personal calificat și suficient numeric.
	Ministerul Afacerilor Interne	145.	La pct. 12 (art.18, lit.d)), propunem ca cuvântul „metodici” să fie substituit cu cuvântul „metode”; Cuvântul metodologie este unul mult mai vast de cât sensul necesar domeniului de expertiză (vezi dex.ro: 1. Parte a filozofiei care se ocupă cu analiza teoretică a metodelor de	Se acceptă. Modificarea cu privire la lit. d) a art. 18 se exclude din proiect.

			cunoaștere.; 2. Totalitatea metodelor de cercetare folosite într-o știință.). Pe când conform aceleași surse, cuvântul metodă (1. Mod (sistematic) de cercetare, de cunoaștere și de transformare a realității obiective.; 2. Procedeu sau ansamblu de procedee folosite în realizarea unui scop), este mult mai potrivit, ori criminalistica folosește o multitudine de metode de lucru, în dependență de domeniu, gen, specialitate și de obiectul supus examinării.	
Articolul 19: la alineatul (2) cuvintele „potrivit actului de dispunere a expertizei judiciare” se exclud; la alineatul (3) după cuvintele „procedee tehnico-științifice” se completează cu cuvintele „echivalente celor aplicate în cadrul expertizelor judiciare”; alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Raportul de expertiză extrajudiciară servește drept material pe care se întemeiază o cerere, plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară.”	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	146.	La art. 19 alin. (5), propunem a se revedea integral această normă juridică, or considerăm că aceasta nu asigură dreptul persoanelor de a utiliza rezultatele expertizei extrajudiciare la întemeierea unor cereri, plângeri, decizii, hotărâri judecătorești sau pentru orice alte acte și acțiuni, dacă concluziile raportului dat de expertiză sunt pertinente și concludente pentru acestea. Chiar și după definitivarea acestei norme juridice acest risc nu a fost exclus, deoarece textul „sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară.” limitează aplicarea acestei norme doar la acțiunile de natură extrajudiciară și exclude posibilitatea utilizării rezultatelor expertizei extrajudiciare la întemeierea unor cereri și acțiuni în procedurile judiciare sau la întemeierea deciziilor și hotărârilor judecătorești. În acest mod se limitează oportunitatea de a diminua litigiile judiciare sau de a accelera soluționarea acestora.	Se acceptă. alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Raportul de expertiză extrajudiciară servește drept material pe care se întemeiază o cerere, plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt raport litigios.”
Articolul 24:	Centrul Național de	147.	Propunem excluderea cuvintelor ”și în raportul de expertiză judiciară.” deoarece, în cazul când la prelevarea mostrelor	Se acceptă parțial.

titlul articolului va avea următorul cuprins: „Articolul 24. Examinarea și colectarea mostrelor de la persoanele supuse expertizei judiciare”. alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) La efectuarea expertizei judiciare este permisă prelevarea de mostre de la persoana examinată, necesare pentru efectuarea cercetărilor. Mostrele se prelevează de către expertul judiciar, un medic, medic legist sau un alt specialist în prezența ordonatorului. Obținerea mostrelor se consemnează în procesul-verbal de colectare a mostrelor și în raportul de expertiză judiciară.” alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Prelevarea mostrelor fără acordul persoanei poate fi efectuată doar cu autorizarea judecătorului de instrucție, în condițiile stabilite de legislația procedurală penală.”	expertize judiciare		se antrenează un medic, medic legist sau un alt specialist, care nu au statut de expert judiciar, activitatea dată nu va fi posibilă. Or, raportul de expertiză judiciară se întocmește de expertul judiciar medic-legist desemnat pentru efectuarea expertizei date. Mai mult, CPP prevede expres procedura de colectare a mostrelor și prezentare către expert pentru cercetare (secțiunea a 8-a din CPP). Prin urmare, există riscul de a colecta probe fără respectarea cerințelor legale, ce va conduce la nulitatea lor. În același timp, activitatea de preluare a mostrelor trebuie privită din două aspecte: 1. Când acestea se prelevă în cadrul efectuării expertizei de la obiectul indicat în actul de dispunere, în condițiile metodicii de expertiză; și 2. Când acestea se prelevă în cadrul procesual descris la secțiunea a 8-a din CPP, cu excepțiile art.89 CPP.	Modificarea cu privire la art. 24 va avea următorul cuprins: „La articolul 24, alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Prelevarea mostrelor fără acordul persoanei poate fi efectuată doar cu autorizarea judecătorului de instrucție, în condițiile stabilite de legislația procesual penală.”
17. Articolele 27, 30, 32 și 34 se abrogă.	Centrul Național de expertize judiciare	148.	Excluderea art. 27. va crea un vid legislativ, deoarece lipsește relația logică atât cu titlul secțiunii a 4-a, cât și cu articolele rămase: 28, 29,31,33,35. Se încalcă prevederile	Se acceptă.

			art. (3) L100/2017. Prin urmare propunem următoarea redacție a titlului secțiunii a 4-a: ” Principalele tipuri de expertize judiciare”, cât și a articolului 27: ”Articolul 27. Clasificarea procesuală a expertizelor judiciare (1) Expertizele judiciare se clasifică după criterii procesuale, după cum urmează: a) ordinea dispunerii: primară, repetată și în comisie; b) volumul cercetărilor: suplimentară și complexă;”	Clasificarea tipurilor de expertiză oferă posibilitate ordonatorilor de a stabili ce tip de expertiză este necesară. Mai mult, Codul de procedură penală operează cu toate tipurile de expertiză judiciară, oferind astfel posibilitate ordonatorilor de a desemna diferite tipuri de expertiză în situațiile când acestea sunt necesare. Respectiv, pct. 17 din proiect prin care se abrogă art. 27, 30, 32, 34, se exclude, punctele din proiect se renumerează. Pct. 18 (modificarea propusă la art. 31) se exclude, punctele din proiect se renumerează.
	Procuratura Generală	149.	Privitor la art. I, pct. 17 din Proiectul de Lege evocăm faptul că, anterior prin scrisoarea cu nr .4-Id/24-297 din 03.07.2024, Procuratura Generală a indicat că, excluderea noțiunilor: <i>expertiză primară, expertiză de bază, expertiză mono specializată</i> din conținutul Legii nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, urmează a fi revizuită, deoarece noțiunile de <i>expertiză primară, expertiză de bază și expertiză mono specializată</i>	Se acceptă. Pct. 17 din proiect prin care se abrogă art. 27, 30, 32, 34, se exclude, iar punctele din proiect se renumerează.

			sunt prezente și în Codul de procedură penală (art.6 pct.123, 124, 125, art. 147 alin. 11), art. 148 alin. (2) și (5) din Codul de procedură penală). Astfel, în cazul în care se insistă asupra modificărilor operate, considerăm că urmează a fi efectuate modificări simultan și la articolele menționate din Codul de procedură penală.	Pct. 18 (modificarea propusă la art. 31) se exclude.
--	--	--	---	---

Articolul 33: la alineatul (1) cuvintele „din același domeniu sau din domenii diferite ale expertizei judiciare” se substituie cu cuvintele „de aceeași specialitate de expertiză judiciară”; la alineatul (2) cuvintele „au un caracter complex” se substituie cu cuvintele „au un grad sporit de complexitate”; alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă, după caz, concluzia majorității experților judiciari precum și/sau examinările și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei.”	Ministerul Afacerilor Interne	150.	Potrivit pct. 19 din proiect, alin. (5) al articolului 33 din Legea 68/2016 va avea următorul cuprins: „(5) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă, după caz, concluzia majorității experților judiciari precum și/sau examinările și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei.” Norma propusă creează condiții pentru interpretări abuzive, întrucât sintagma „după caz” oferă posibilități de aplicare a normei în versiunea preferată, lăsând la discreție pentru a se decide în ce condiții se reflectă concluzia majorității experților judiciari în raportul de expertiză. Respectiv, se propune excluderea sintagmei „după caz” și reglementarea clară a condițiilor în care să rezulte cum se procedează în situația când nu există o concluzie comună a experților judiciari. La fel, se consideră judicios includerea în raport a tuturor concluziilor experților judiciari care au fost parte a comisiei.	Se acceptă. Cuvintele „după caz” se exclud de la art. 33 alin. (5).
Articolul 36: alineatul (1) va avea următorul cuprins:	Centrul Național de expertize judiciare	151.	Se solicită redactarea conform conceptului agreat la ședința din 14.11.2024.	Se acceptă. Articolul 36: la alineatul (2), literele a) și b) vor avea următorul cuprins:

„(1) După efectuarea cercetărilor, expertul judiciar expune examinările și concluziile într-un raport de expertiză judiciară (denumit în continuare - raport de expertiză).” <u>la alineatul (2):</u> <u>litera a) va avea următorul cuprins:</u> <u>„a) laboratorul în care a fost efectuată expertiza judiciară este autorizat sau acreditat și actul de autorizare, respectiv acreditare este valabil sau laboratorul este din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară;”</u> <u>litera b) se completează la final cu cuvintele „sau acreditat”;</u> <u>alineatul (4) va avea următorul cuprins:</u> <u>„(4) Raportul de expertiză se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se arhivează în conformitate cu legea.”;</u> <u>la alineatul (5) textul „ , precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților</u>				„a) instituția publică de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară au implementat în activitate sistemul de management al calității conform standardelor aplicabile; „b) cercetările au fost efectuate în specialitatea de expertiză judiciară în care expertul judiciar este calificat.”;
„(4) Raportul de expertiză se întocmește în cel puțin 2 exemplare, dintre care unul se transmite ordonatorului. Celelalte exemplare se arhivează în conformitate cu legea.”; la alineatul (5) textul „ , precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților	Ministerul Afacerilor Interne	152. 153.	La pct. 21 (art. 36), pentru a poziționa pe picior de egalitate toate instituțiile publice de expertiză judiciară și pentru a nu obstrucționa activitatea birourilor private, se propun următoarele modificări: la alineatul (2) litera a) va avea următorul cuprins: „a) instituția publică de expertiză judiciară are implementat în activitate sistemul de management al calității acreditat conform standardului SM EN ISO/IEC 17025; „b) cercetările au fost efectuate pentru specialitatea de expertiză judiciară în care expertul judiciar este licențiat; Potrivit proiectului, la alin. (5) art. 36 din Legea 68/2016 se propune excluderea textului „ , precum și, dacă este cazul, opiniile separate ale experților participanți la efectuarea expertizei”. Precizăm că nu se susține propunerea respectivă, or, opiniile separate ale experților care au participat la efectuarea expertizei trebuie să fie incluse în raportul de expertiză judiciară, fapt ce va asigura	Se acceptă. A se vedea pct. de mai sus din prezenta sinteză. Nu se acceptă. Nu este necesară formularea opiniilor separate atât timp cât proiectul prevede la art. 33 alin. (5) următoarele: „(5) În situația în care nu există o concluzie comună,

participanți la efectuarea expertizei” se exclude.			respectarea principiului independenței expertului prevăzut la art. 7 din Legea 68/2016.	unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia majorității experților judiciari precum și/sau examinările și concluziile celorlalți experți judiciari din cadrul comisiei.”
Articolul 37: la alineatul (2): litera f) va avea următorul cuprins: „f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul și specialitatea expertizei;” la litera g), cuvintele „specializarea în care este calificat” se substituie cu cuvintele „specialitatea în care este licențiat”, iar cuvintele „specialitatea deținută” se exclud; la alineatul (3): în dispozitivul normei, cuvântul „genul” se substituie cu cuvântul „specialitatea”; la litera b) cuvântul „metodicilor” se substituie cu cuvântul „metodologiilor”;	Centrul Național de expertize judiciare	154.	Propunem reformularea Articolul 37, alin. (2), lit. f) după cum urmează: „f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul, numărul exemplarului întocmit și specialitatea expertizei;”	Nu se acceptă. Pentru a nu se crea confuzie lit. f) va avea următorul cuprins: „f) data întocmirii raportului de expertiză, numărul , și specialitatea expertizei;”
		155.	De păstrat ”metodici”, A se vedea argumentele invocate supra (pct. 12 din proiect).	Se acceptă. Modificarea cu privire la lit. b) alin. (3) de la art. 37 se exclude din proiect.
		156.	În coroborare cu propunerea expusă pentru alin (2) lit. f), propunem completarea alin. (3) lit. j), după cuvântul „imprimare”, cu sintagma:” numărul total de exemplare imprimate ale raportului de expertiză judiciară”. Norma se impune din prevederile art. 39 L68/2016.	Nu se acceptă. La art. 37 alin. (3) lit. j) este reglementată informația pe care trebuie să o includă raportul de expertiză judiciară în partea descriptivă, și anume ceea ce ține de caracteristicile tehnicii de cercetare în

litera h) va avea următorul cuprins: „h) sinteza cercetărilor și argumentarea concluziilor ale fiecărui expert participant la efectuarea expertizei în comisie sau celei complexe;” la alineatul (5) cuvintele „conform competențelor” se substituie cu cuvintele „corespunzător specialității”.				cadrul procesului de efectuare a expertizei.
	Ministerul Afacerilor Interne	157.	La punctul 22 (articolul 37) se propune următoarele modificări: la alineatul (3): la litera b) cuvântul „metodicilor” se substituie cu cuvântul „metodelor”;	Se acceptă. Modificarea cu privire la lit. b) alin. (3) a art. 37 se exclude din proiect.
		158.	litera h) – a se păstra redacția veche.	Se acceptă parțial. În scopul menținerii unei forme de exprimare similare literei i) de la alin. (2) și a nu crea confuzii cu privire la tipul de act ce poate fi înțeles prin sinteză litera h) de la art. 37 va avea următorul cuprins: „h) expunerea succintă a cercetărilor și argumentarea concluziilor fiecărui expert participant la efectuarea expertizei;”
Articolul 38: alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost predat raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv un exemplar se	Centrul Național de expertize judiciare	159.	Se propune ”Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost predat raportul de expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv câte un exemplar se anexează la exemplarele raportului de expertiză arhivat.” Explicație cu referire la organizarea arhivei Deoarece nu s-a acceptat integral propunerea făcută în sinteza din nr.158/08 din 09.10.2024 a CNEJ, este necesar	Se acceptă. alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Exemplarele actului de corectare a greșelilor se transmit persoanelor cărora le-a fost transmis raportul de

anexează la raportul de expertiză arhivat.”			de făcut nr de exemplare egal cu nr exemplare arhivate, inclusiv pentru coroborare cu alin. 39 L68/2016.	expertiză în care a fost comisă greșeala, respectiv câte un exemplar se anexează la exemplarele rapoartelor de expertiză arhivate.”
Articolul 39: la alineatul (2) cuvintele „exemplarul al doilea al raportului de expertiză, dacă este cazul, exemplarul al doilea al actului de corectare a greșelilor” se substituie cu cuvintele „un exemplar al raportului de expertiză, după caz, un exemplar al actului de corectare a greșelilor”; alineatul (3) se abrogă; alineatele (5) – (8) vor avea următorul cuprins: „(5) Arhiva rapoartelor de expertiză este ținută în format electronic și pe suport de hârtie. Termenul de 25 de ani de păstrare a rapoartelor de expertiză pe suport de hârtie poate fi redus la 15 ani, doar în cazul în care este asigurată ținerea arhivei în format electronic, în conformitate cu prevederile legale. (6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar	Centrul Național de expertize judiciare	160.	Privind alin. (3) propunem păstrarea mecanismului actual instituit în acest sens, deoarece este necesară asigurarea integrității dosarelor de expertiză judiciară conform prevederilor legislației de gestionare a arhivelor.	Nu se acceptă. Cadrul normativ în vigoare obligă instituțiile publice de expertiză judiciară și experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară să țină arhiva rapoartelor de expertiză judiciară întocmite în cadrul acestora. Iar potrivit proiectului, alin. (6) va avea următorul cuprins: „(6) Arhiva rapoartelor de expertiză a expertului judiciar care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, dar este exclus din Registrul de stat al experților judiciari, se păstrează în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se transmite prin ordin al Ministrului Justiției spre

care a desfășurat activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară și este exclus din Registrul de stat al experților judiciari se păstrează în biroul în care acesta și-a desfășurat activitatea. După caz, se transmite prin ordin al Ministrului Justiției spre păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de Stat al experților judiciari. (7) În cazul pierderii sau distrugerii exemplarului raportului de expertiză păstrat în dosarul cauzei examinate în instanța de judecată, pot fi eliberate copii autentificate de pe exemplarul raportului de expertiză judiciară arhivat, la solicitarea ordonatorului expertizei sau, după caz, la solicitarea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care examinează cauza. Se interzice eliberarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.			161. <u>Privind alin. (6):</u> Transmiterea arhivei altor instituții/birouri de expertiză contravine principiilor de activitate în domeniul expertizei judiciare, afectând grav atât secretul urmăririi penale, cât și prezintă un risc de pierdere a integrității și autenticității dosarelor de expertiză judiciară, având în vedere, că acest birou/instituție poate fi desemnat de a executa expertiză repetată, ori în comisie, ori suplimentară, iar conținutul dosarului transmis nu este asigurat de o eventuală manipulare., etc. Mai mult, ideea dispersării arhivei birourilor după criteriul ”specialitate similară”, va conduce la instituirea unui haos total la acest capitol, în caz de necesitate fiind dificil de a identifica cărei instituții /birou a fost transmisă arhiva expertului vizat. Ori în cazul experților judiciari nu putem vorbi doar despre o singură specialitate (majoritatea experților dețin cel puțin 2 specialități), specialitățile regăsindu-se simultan în mai multe instituții /birouri (nu există un mecanism clar de selectare, proceduri de transmitere, păstrare, răspundere, etc.). Mai mult, competența laboratoarelor de expertiză este instabilă: fluctuația de cadre, etc.	păstrare unui alt birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cel puțin un expert calificat în cel puțin o specialitate similară deținută de expertul judiciar care a fost radiat din Registrul de Stat al experților judiciari.” Nu se acceptă. Norma de la alin. (6) vine cu soluții determinante cu privire la identificarea locului arhivării raportului de expertiză. Mai mult, experții judiciari au obligația generală de a păstra confidențialitatea datelor care le-au devenit cunoscute în procesul de lucru, cât și la respectarea regimului privind conflictul de interese și incompatibilități.
---	--	--	--	--

(8) Raportul de expertiză judiciară efectuat în condițiile art. 11 alin. (1) se transmite prin act de predare-primire a ordonatorului expertizei judiciare spre păstrare unui birou de expertiză judiciară sau unei instituții publice de expertiză judiciară, în care activează cei mai mulți experți judiciari calificați în genul de expertiză în care se include specialitatea respectivă.”		162.	La alin (7) propunem excluderea propoziției: ”Se interzice ridicarea exemplarului raportului de expertiză arhivat.”	Nu se acceptă. Propunerea nu este la norma concretă, or, proiectul prevede interdicția de eliberare a raportului de expertiză și nicidecum ridicarea, iar ridicarea raportului de expertiză presupune o procedură separată în cadrul unui proces penal/judiciar, în care trebuie să fie întrunite anumite condiții de ridicare a raportului.
		163.	Pentru alin. (8) propunem păstrarea textului actual: ”(8) Eliberarea copiilor de pe rapoartele de expertiză altor persoane se poate face doar cu acordul scris al ordonatorului expertizei sau al organului care examinează cauza.” Normele propuse în proiect vor crea impedimente în activitatea de urmărire penală. Contravin principiilor urmăririi penale, spre exemplu - dacă este vorba de fals tehnic?- Contravin art. 126 CPP RM Îngrădesc accesul la justiție!!! Art.19,20 CPP, L100/2017, art.3.	Se acceptă. Respectiv, rămâne în vigoare prevederea de la art. 39. alin. (8) din Legea 68/2016.
Articolul 40: la alineatul (1) litera d), se exclude textul „/de master”; alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Sunt scutite de efectuarea stagiului profesional:	Centrul Național de expertize judiciare	164.	Pentru coroborarea cu prevederile art. 43, (redacția propusă mai jos, la p. 28 propunem pentru alineatul (1) litera j) următorul cuprins: ” a promovat stagiul profesional în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și cursul de criminalistică și expertiză judiciară de la Institutul Național al Justiției”	Se acceptă parțial. Conform noii redacții a art. 43, cuprinsul literei j) nu se regăsește în proiect.

a) persoanele care au absolvit instituții de învățământ superior la specialitatea expertizei judiciare respective, sau cursuri în specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare, care cuprind minimum 900 ore și nu a trecut mai mult de 1 an de la absolvire; b) persoanele care anterior depunerii solicitării de atribuire a calității de expert judiciar, au activat în această calitate cel puțin 5 ani, iar de la momentul încetării activității nu au trecut mai mult de 2 ani, sau de 3 ani în cazul expertizelor medico-legale și psihiatrico-legale.” se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins: „(6) Lista specialităților de expertiză judiciară conform domeniilor de formare profesională, se aprobă prin ordin al ministrului justiției. Lista va servi și la atragerea ad-hoc a persoanelor de către ordonatorul expertizei judiciare în condițiile art. 11 alin. (1).”	Ministerul Afacerilor Interne	165.	6. La pct. 25 (art. 40), în vederea evitării unei eventuale crize majore de personal calificat în unele specialități de expertiză judiciară din cadrul atât a birourilor de expertiză judiciară, cât și a instituțiilor publice de expertiză judiciară, se remarcă imperativ necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou cu următorul cuprins: la alineatul (1): litera d) va avea următorul cuprins: „are diplomă de studii superioare de licență sau echivalentul acesteia în specialitatea pentru care solicită calitatea de expert judiciar, sau diplomă de master și certificat de absolvire a cursurilor de instruire, ambele la specialitatea de expertiză judiciară corespunzătoare. Pentru obținerea calității de expert judiciar în instituții subordonate Ministerului Sănătății – diploma de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat;”; litera g), se completează cu textul „ , cu excepția funcționarilor publici cu statut special din în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție;”. la aliniatul (6) textul „ordin al ministrului justiției” se substituie cu textul „ordin comun al Ministrului Justiției, Ministrului Afacerilor Interne și Ministrului Sănătății”, sau ordine ale Ministerelor vizate supra.	Nu se acceptă. A se vedea argumentele expuse la pct. 71 din prezenta sinteză. Nu se acceptă exceptarea funcționarilor publici cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție de la prezentarea certificatului medical la accederea în profesia de expert judiciar, pentru asigurarea principiului egalității (tratament similar în condiții similare).
Articolul 41: alineatul (5) la final se completează cu textul „, sau un expert judiciar cu experiență de	Centrul Național de expertize judiciare	166.	Se propune păstrarea redacției actuale a alin (5), care acoperă toate situațiile posibile, evitându-se riscurile imposibilității de instruire a experților stagiați și a dezvoltării specialităților noi.	Se acceptă parțial. Redacția actuală a art. 41 alin. (5) se păstrează, doar completându-se cu încă o condiție înaintată expertului

cel puțin 5 ani în această specialitate”; la alineatul (9) textul „La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare. Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional.” se substituie cu textul „Specializarea postuniversitară se consideră ca fiind stagiul profesional, cu condiția urmăririi cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară. La sfârșitul specializării se susține un examen de calificare.”;			Norma autorului contravine p. 42 din proiectul vizat, inclusiv, redacția autorului proiectului va conduce la imposibilitatea dezvoltării specialităților noi și la tergiversarea formării experților judiciari: trebuie de așteptat 5 ani, în cazul pensionării experților cu stagiul și activității doar a celor tineri, de ex. proaspăt format.	judiciar conducător al stagiului - necesitatea deținerii unei experiențe în domeniu de cel puțin 3 ani într-o specialitate nou instituită. Or se consideră că o experiență de 3 ani într-o anumită specialitate, poate fi echivalată cu gradul de calificare de categoria I sau de categorie superioară în specialitatea în care se efectuează stagiul, condiții înaintate unui expert judiciar conducător de stagiul.
		167.	La alin (9) Propunem ca sintagma: ”procedurile privind expertiza judiciară” să se substituie cu cuvintele ”criminalistica și expertiza judiciară.” și se completează cu propoziția: ” Curriculumul va fi elaborate de Institutul National al Justiției și coordonat de către ministerul justiției.” În cadrul lucrărilor științifice susținute la forumurile internaționale organizate de asociațiile academice , personalități notorii în instruirea juridică, a celor de criminaliști: ACR, ENFSI, sondajului de pe expert europol, baza formării experților judiciar este recunoscută știința criminalistică – cu compartimentul expertizei judiciare (inclusiv simpoziul de la Lion Conferința practicienilor și experților europeni pe tema „Proba științifică în materie penală” organizată de Ministerul de Justiție al Franței la Lyon, în perioada 15 -16 octombrie 2008, Rezultatele	Se acceptă. La alin (9) cuvintele „cu privire la procedurile privind expertiză judiciară” se substituie cu cuvintele „privind expertiza judiciară.”

			sondajului de opinie efectuat pe platforma Europol (epe.europol.europa.eu), a.2022.) Astfel, propunerea din proiect nu corespunde cerințelor internaționale și va afecta grav calitatea formării experților judiciari din țară, respectiv nu îndeplinește cerințele din art. 3. L100/2017.	
Articolul 42: la alineatul (4): litera a) se completează cu textul „ , inclusiv cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției”;	Centrul Național de expertize judiciare	168.	Propunem substituirea sintagmei: ”procedurile privind expertiza judiciară” cu cuvintele ”criminalistica și expertiza judiciară.”, precum și completarea cu propoziția: ”Curriculumul va fi elaborate de Institutul national al Justiției și coordonat de către ministerul justiției.” Argumentarea se prezintă la p. de mai sus.	Se acceptă parțial. Proiectul se completează cu următoarele: „Articolul 42: la alineatul (4): litera a) se completează cu textul „la o instituție de învățământ superior prevăzută la art. 54 alin. (2), din care cel puțin 40 ore cu privire la expertiza judiciară;” se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Cursurile de formare inițială cu privire la expertiza judiciară se efectuează în conformitate cu curriculum unic coordonat cu toate instituțiile publice de expertiză judiciară.”.”
	Ministerul Afacerilor Interne	169.	La pct.27 (art. 42), în vederea eficientizării procesului stagierii și creșterii responsabilității stagiarului, se reliefează necesitatea de a fi completat proiectul cu un amendament nou cu următorul cuprins: „alineatul (3) va avea următorul cuprins:	Se acceptă parțial. Conform art. 42 alin. (3) expertul stagiar poate să întocmească proiecte de rapoarte de expertiză

		(3) Expertul stagiar întocmește proiecte de rapoarte de expertiză judiciară sub îndrumarea conducătorului de stagiu care semnează aceste rapoarte. Expertul stagiar nu poartă răspundere pentru calitatea raportului de expertiză judiciară la întocmirea căruia a participat, dar poartă răspundere conform legislației în vigoare, fapt pentru care semnează în acest raport.”. Amendamentul din proiect, în partea ce se referă la modificarea art.42 alin.(4) lit. a), se optează pentru expunerea în următoarea redacție: „la alineatul 4, litera a) se completează cu textul „, inclusiv cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției sau Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, conform unui program de instruire.”. Propunerea expusă în proiect va implica în procesul de implementare unele riscuri, întrucât, spre deosebire de Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, Institutul Național al Justiției nu are la moment o curriculă în acest domeniu și nici sarcina de instruire a experților judiciari. În eventualitatea că se va crea o astfel de curriculă, această situație va duce la un impact financiar major pentru Ministerul Afacerilor Interne, deși pentru a asigura o concurență loială între instituțiile care organizează și desfășoară procese de studii, trebuie de oferit încredere inclusiv și Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, care dispune de potențial didactic necesar pentru realizarea calitativă a obiectivului vizat, cât și este unica instituție care pregătește experți criminaliști la specializarea expertiză judiciară și criminalistică, iar ulterior sunt angajați în funcții în subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne în special în cadrul CTCEJ al IGP al MAI. Or acceptarea petrecerii acestor instruirii doar în cadrul Institutul Național al Justiției	judiciară, pe care evident că nu semnează fiindcă sunt „proiecte”. Rapoartele finale le semnează întotdeauna expertul judiciar. Iar la alin. (4) al aceluiași articol sunt prevăzute obligațiile expertului stagiar. Mai mult, expertul stagiar desfășoară stagiul conform unui plan individual stabilit, în care se va indica toate sarcinile, drepturile și obligațiile acestuia. Obligativitatea efectuării cursurilor de expertiză judiciară la Institutul Național al Justiției (INJ) se exclude din proiect.
--	--	---	---

			crează impact financiar asupra Ministerului Afacerilor Interne și în cazul acceptării modificărilor conform proiectului propus spre avizare, aceste cheltuieli să fie suportate din bugetul de stat.	
Articolul 43: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Calitatea de expert judiciar se dobândește de către persoana care a promovat examenul de calificare în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și căreia i-a fost eliberată licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar de către Ministerul Justiției.” se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins: „(11) Examenul de calificare se susține la Comisia de calificare a experților judiciari (denumită în continuare Comisie de calificare), care se formează în fiecare instituție publică de expertiză judiciară. Comisiile de calificare vor asigura transparența desfășurării examenului de calificare, prin publicarea pe paginile oficiale a informației cu privire la desfășurarea examenului.” la alineatul (2), litera e) se abrogă;	Centrul Național de expertize judiciare	170.	Conceptul autorului de proiect cu privire la obținerea calificării în specialitățile de expertiză judiciară, eronat expune procedura de obținere a calității de expert judiciar,, deoarece de fapt, așa-numita ”comisie de calificare” nu acordă acces în profesie, ba nici nu realizează pe deplin procedura de instruire a candidaților pentru a accede în profesia de expert judiciar. Conform procesului descris în norma propusă de autor, comisia nu poate realiza de fapt, un ”examen de calificare”, având în vedere, că accesul în profesia de expert judiciar se oferă de către Ministerul Justiției candidatului, care întrunește , la rând cu alte condiții din lege inclusiv altele două: 1. efectuarea și promovarea stagiului profesional – în instituția de expertiză judiciară și 2. a cursului teoretic inițial de la INJ. Respectiv, astfel de comisie, nu va fi în drept să emită hotărâri, doar pe o parte a compartimentului de instruire. Astfel, această ”comisie de calificare” nu poate avea atribuții depline ale unei comisii de accedere în profesie, în sensul art.3, L 133/2016. Mai mult, argumentarea conceptului proiectului de către autor la capitolul dat, precum că va reduce cheltuielile pentru remunerarea membrilor Comisiei, în comparație cu situația actuală nu ține, deoarece nu corespunde realității. Mai jos prezentăm dovezile de rigoare. În proiect, pentru studiu s-a utilizat un eșantion total nereprezentativ, care nu acoperă aria reală a activităților CCEEJ, contrar cerințelor înaintate către astfel de cercetări,	Nu se acceptă. Scopul constituirii Comisiei de calificare care ar urma să evalueze cunoștințele candidaților ce acced în profesia de expert judiciar nu este de a realiza procedura de instruire a candidaților, dar pentru a evalua cunoștințele acestora și de a admite persoanele în profesie. Mai mult, în toate profesiile conexe justiției accederea în profesie se efectuează în baza hotărârii unei comisii constituite în acest sens.

alineatele (3)-(5) vor avea următorul cuprins: „(3) Persoana care intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară se admite la examenul de calificare după depunerea actelor indicate la alin. (2) la una din instituțiile publice de expertiză judiciară și după achitarea la contul bancar al acesteia a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale. (4) Comisia de calificare se formează prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și se compune din 5 membri cu durata mandatului de 4 ani, dintre care cel puțin un reprezentant al Ministerului Justiției și un secretar desemnat din cadrul instituției publice de expertiză judiciară. Membrii Comisiei de calificare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției,			respectiv prezentându-se un rezultat cu o marjă de eroare inadmisibil de mare. Autorul analizează doar o procedură de calificare a unui singur expert judiciar pe una zi, la o singură specialitate, fapt ce contravine situației reale. Conform statisticii activității CCEEJ pe parcursul a. 2017-2024, doar într-un caz: - pentru expertiza psihologică judiciară a fost convocată comisia, pentru un singur candidat, dar și acela la două specialități: în mod extraordinar (datorită necesităților procesului judiciar – a. 2024 august, se poate de verificat pe site-ul MJ). În restul cazurilor, numărul experților judiciari care se califica pe zi este mai mare de 3. Spre exemplu, pentru comisiile preconizate pentru trimestrul IV al a. 2024: Se formează $4+8=12$ comisii pentru 11 candidați + 25 experți judiciari =36 persoane din 4 instituții: 3 publice și una privată, pentru $38+10=48$ specialități de expertiză judiciară, implicând cheltuieli pentru $12 \times 9 = 108 \times 1370 = 147960$ lei (3082,5 lei per specialitate). (Suma de 1370 – conform proiectului). Conform prevederilor proiectului, se vor forma în loc de 12 comisii, cel puțin: $10 \times 3 + 1 = 31$, prin urmare, nr. de membri ai comisiilor de la 108 se va mări la 155. Respectiv și cheltuielile vor fi altele: $31 \times 5 = 155 \times 1370 = 212350$ lei (4423,9 lei per specialitate), Astfel proiectul impune cheltuieli mai mari cu 43,5%, față de situația actuală. În nota de la proiectul propus s-a luat doar un caz, foarte rar întâlnit în practică și doar pentru calificare, din care cauză s-a obținut rezultate total denaturate, care reflectă fals situația reală, aparent creând iluzia de reducere a cheltuielilor. De fapt, după cum am analizat situația reală pentru trimestrul IV al a.2024 (reprezentativă și pentru alte perioade), la formarea comisiilor în fiecare instituție de	
---	--	--	--	--

respectiv instituției publice de expertiză judiciară din bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună. (5) Membrii Comisiei de calificare și ai Comisiei de contestare se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism.” se completează cu alineatul (41) cu următorul cuprins: „(41) Rezultatele examenului de calificare se contestă la Comisia de contestare în termen de 5 zile lucrătoare de la comunicarea rezultatelor examenului. Regulamentul Comisiei de contestare și procedura de examinare a contestațiilor se aprobă prin ordin al ministrului justiției.”; la alineatele (6) și (7) cuvintele „și evaluare” se exclud; alineatul (8) se abrogă; se completează cu alineatele (9) și (10) cu următorul cuprins: „(9) Persoana care întrunește condițiile de la art. 40 și care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate este în drept			expertiză, chiar și cu 5 membri, pe lângă alte riscuri majore (imparțialitate, integritate, inechitate, etc.) inevitabil necesită sporirea cheltuielilor din bugetul de stat cu 43%. Respectiv, prin propunerea din proiect la acest aspect, nu numai că se diminuează valoarea normativă a legii, dar și se afectează grav principiul securității juridice (un principiu fundamental în statul de drept¹) și într-un final, se erodează securitatea persoanei față de eventualele riscuri pe care le generează însăși sistemul de drept al statului. Mai mult, practica propusă a existat în perioada 1991-2016 și s-a dovedit a fi inefficientă, fapt ce a condus la modificări în legislație care au impus modificări legislative în acest sens. • Prevederile legislative, inclusiv în sfera de reglementare a expertizei judiciare, trebuie să asigure accesul liber la actul de justiție și nu viceversa. Or, scopul oricăror modificări ale actelor normative apare drept urmare a identificării celor mai eficiente soluții în baza analizei problemelor din sistem. În cazul analizat, modificările propuse contravin analizelor din două perioade succesive, ceea ce nu poate fi admis. • Normele de drept trebuie să fie aduse în concordanță cu dispozițiile științifice și sociale. Acest lucru va servi la eliminarea posibilelor erori, atât din partea experților judiciari - prestatori, cât și din partea organelor de drept, la dispunerea expertizelor judiciare. Astfel, în situația expusă, este necesar de orientat modificarea cadrului legal în sensul coroborării aspectelor legale cu cele științifice, întru evitarea riscurilor conexe, care în final se vor răsfrânge negativ asupra justițiabililor.	
--	--	--	--	--

¹ Recomandăm să se studieze următoarele izvoare: Iacub I., Costachi Gh. Reflecții asupra securității juridice în statul de drept. În: Legea și Viața, 2015, nr. 5, pp. 4-9 Iacub I. Securitatea juridică – principiu fundamental în statul de drept. În: Revista Științifică Internațională „Supremația Dreptului”, 2016, nr. 3, p. 99-105

să solicite la Ministerul Justiției eliberarea licenței de expert judiciar, conform art. 44 după urmarea cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției. (10) Instituțiile publice de expertiză judiciară prezintă Ministerului Justiției lista persoanelor care au susținut examenul de calificare în profesia de expert judiciar, precum și hotărârile autentificate ale Comisiilor de calificare.”.		• Amintim că, reexaminarea actelor normative constă în analiza conținutului acestora pentru evaluarea compatibilității cu Constituția Republicii Moldova, cu alte acte normative în vigoare la momentul reexaminării, precum și cu reglementările legislației UE, în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova . Din această perspectivă, în procesul inițiat de reexaminare a legislației aferente activității de expertiză judiciară rămâne de aplicat acest principiu, astfel anticipând foarte multe probleme ulterioare implementării. Respectiv, norma propusă contravine art.3 L100/2017. În acest sens, propunem reformularea art.43, care în formula propusă mai jos, procedura nu implică cheltuieli financiare, ci din contra, aduce economii (4423,9 lei/per specialitate), după cum urmează: Articolul 43: alineatul (1) va avea următorul cuprins: ”(1) Calitatea de expert judiciar se dobândește de către persoana care a promovat stagiul profesional în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și cursul de criminalistică și expertiză judiciară de la Institutul Național al Justiției și căreia i s-a eliberat licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar de către Ministerul Justiției.” Se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins: ”(11) La finele stagiului profesional candidatul se evaluează de către instituția publică de expertiză judiciară/birou de expertiză judiciară, conform procedurilor interne. După promovarea stagiului profesional, instituția publică/biroul de expertiză judiciară eliberează candidatului certificatul de promovare a stagiului profesional. Instituțiile/birourile vor asigura transparența desfășurării stagiului profesional și evaluării cunoștințelor candidaților, prin publicarea pe paginile oficiale a	
---	--	--	--

			informației cu privire la promovarea stagiului profesional și vor informa Ministerului Justiției.” Alineatul (2) va avea următorul cuprins: ”Certificatul de promovare a stagiului se eliberează persoanei care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1) și care a depus, la instituția publică/biroul de expertiză judiciară corespunzătoare, următoarele acte: a) cererea privind eliberarea certificatului de promovare a stagiului profesional ; b) copia buletinului de identitate; c) după caz, potrivit prevederilor art. 40 alin. (1) lit. d), copia diplomei de studii superioare de licență în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar sau a unui act echivalent acesteia ori copia diplomei de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master, sau, respectiv, copia diplomei de studii superioare de licență ori a unui act echivalent acesteia și a certificatului de calificare în specializarea corespunzătoare; d) cazierul judiciar, după caz; e) certificatul medical, după caz; f) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă.” g) raportul candidatului privind stagiul profesional; h) referința conducătorului stagiului profesional, confirmată de conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau biroului de expertiză judiciară; i) cinci rapoarte de expertiză de expertiză judiciară, din care vor fi excluse sau radiate datele cu caracter personal ale persoanelor în privința cărora a fost realizată expertiza, pe specialitatea solicitată, sub supravegherea conducătorului stagiului. j) după caz, contractul încheiat între expertul stagiar și instituția publică de expertiză judiciară sau biroul de	
--	--	--	---	--

		expertiză judiciară sau actul eliberat în condițiile art. 41 alin. (9) din Legea nr.68 din 14 aprilie 2016. alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Persoana care promovează stagiul în instituția publică de expertiză judiciară și intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, după finalizarea stagiului va depune actele indicate la alin. (2) și va achita la contul bancar al acesteia a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale.” Alineatele (4) –(8) se abrogă se completează cu alineatul (9) cu următorul conținut „(9) Persoana care întrunește condițiile de la art. 40 și care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate este în drept să solicite la Ministerul Justiției eliberarea licenței de expert judiciar, conform art. 44 după promovarea cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției.” SAU REDACȚIE NOUĂ: <i>Articolul 43 va avea următorul cuprins:</i> ”Articolul 43. Obținerea calității de expert judiciar <i>(1) Calitatea de expert judiciar se dobândește de către persoana care a promovat stagiul profesional în specialitatea de expertiză judiciară respectivă și cursul de criminalistică și expertiză judiciară de la Institutul Național al Justiției și căreia i s-a eliberat licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar de către Ministerul Justiției.</i> <i>(2) La finele stagiului profesional candidatul se evaluează de către instituția publică de expertiză judiciară/birou de expertiză judiciară, conform procedurilor interne. După promovarea stagiului profesional, instituția publică/biroul de expertiză judiciară eliberează candidatului certificatul de promovare a stagiului profesional. Instituțiile/birourile vor asigura transparența desfășurării stagiului profesional</i>	
--	--	--	--

		și evaluării cunoștințelor candidaților, prin publicarea pe paginile oficiale a informației cu privire la promovarea stagiului profesional și vor informa Ministerului Justiției. (3) Certificatul de promovare a stagiului se eliberează persoanei care întrunește condițiile prevăzute la art. 40 alin. (1) și care a depus, la instituția publică/biroul de expertiză judiciară corespunzătoare, următoarele acte: a) cererea privind eliberarea certificatului de promovare a stagiului profesional ; b) copia buletinului de identitate; c) după caz, potrivit prevederilor art. 40 alin. (1) lit. d), copia diplomei de studii superioare de licență în specialitatea pentru care solicită calificarea de expert judiciar sau a unui act echivalent acesteia ori copia diplomei de studii superioare de specialitate și de studii postuniversitare de rezidențiat/de master, sau, respectiv, copia diplomei de studii superioare de licență ori a unui act echivalent acesteia și a certificatului de calificare în specializarea corespunzătoare; d) cazierul judiciar, după caz; e) certificatul medical, după caz; f) declarația pe proprie răspundere privind reputația ireproșabilă.” g) raportul candidatului privind stagiul profesional; h) referința conducătorului stagiului profesional, confirmată de conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau biroului de expertiză judiciară; i) cinci rapoarte de expertiză de expertiză judiciară, din care vor fi excluse sau radiate datele cu caracter personal ale persoanelor în privința cărora a fost realizată expertiza, pe specialitatea solicitată, sub supravegherea conducătorului stagiului. j) după caz, contractul încheiat între expertul stagiar și instituția publică de expertiză judiciară sau biroul de	
--	--	--	--

			<i>expertiză judiciară sau actul eliberat în condițiile art. 41 alin. (9) din Legea nr.68 din 14 aprilie 2016.</i> <i>(4) Persoana care promovează stagiul în instituția publică de expertiză judiciară și intenționează să desfășoare activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, după finalizarea stagiului va depune actele indicate la alin. (2) și va achita la contul bancar al acesteia a taxei obligatorii în mărime de 20 de unități convenționale.</i> <i>(5) Persoana care întrunește condițiile de la art. 40 și care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate este în drept să solicite la Ministerul Justiției eliberarea licenței de expert judiciar, conform art. 44 după promovarea cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției.”</i>	
	Ministerul Afacerilor Interne	171.	La pct. 28 (art. 43), se propune completarea proiectului: cu alineatul (11) cu următorul cuprins: „(11) Examenul de calificare se susține la Comisia de calificare a experților judiciari (denumită în continuare Comisie de calificare), care se formează în fiecare instituție publică prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară conform procedurii interne. Comisiile de calificare vor asigura transparența desfășurării examenului de calificare, prin publicarea pe paginile oficiale a informației cu privire la desfășurarea examenului.” „la alineatul (2), literele f) și g) se completează cu textul: „ , cu excepția funcționarilor publici cu statut special angajați ai Ministerului Afacerilor Interne și Centrului Național Anticorupție;”. Actele enumerate în alin 2 creează impact financiar asupra angajaților instituțiilor menționate or în cazul efectuării modificărilor conform proiectului propus spre avizare repetat aceste cheltuieli să fie suportate din bugetul de stat.	Se acceptă parțial. Pentru spor de claritate a normei propuse pentru art. 43 alin. (7), după cuvintele „pe pagina web oficială” se completează cu cuvintele „a instituției publice de expertiză judiciară”. Prezentarea actelor stabilite la art. 43 alineatul (2) sunt condiții obligatorii pentru accederea în toate profesiile conexe justiției. De asemenea, impactul financiar nu poate servi drept motiv de exceptare de la prezentare actelor necesare, a unor candidați la

			alineatele (4), (5), (41) (6), (7) și (10) urmează a fi abrogate deoarece se contrazic cu prevederile art. 43 alin (11) acțiunile date urmează a fi incluse în procedurile interne care reglementează organizarea și activitatea Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciară, ale instituțiilor publice de expertiză judiciară la alin (9) după textul „.....de la Institutul Național al Justiției” se completează cu textul „.....sau Academia Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne”.	accederea într-o profesie conexasă justiției, atât timp cât acestea sunt reguli universale.
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	172.	La art. 43 alin. (1), propunem substituirea cuvintelor „se dobândește de către” cu cuvintele „o are”, deoarece expune în mod clar cine are calitatea de expert judiciar și se evită expunerea în privința necesității parcurgerii unei proceduri de dobândire a calității date.	Se acceptă. La art. 43 alin. (1), cuvintele „se dobândește de către” se substituie cu cuvintele „o are”.
		173.	La alin. (5) art. 43, propunem substituirea cuvintelor „se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism” cu cuvintele „trebuie să dispună de reputație ireproșabilă și un nivel înalt de profesionalism”. Cu referire la amendamentele propuse la art. 45 și 46 din lege, ce vizează evidența licențelor și a specialităților deținute de experții judiciari, considerăm inefficiente soluțiile propuse de autor de a emite anexe la licențe pentru fiecare specialitate, care va genera mai multe probleme legate de licențele deja eliberate conform modelului existent și transparența și accesul la informațiile date și retragerea acestor anexe la licență. Propunem revizuirea soluției date prin utilizarea registrului unic al profesiilor juridice sau alt instrument al tehnologiei	Nu se acceptă. Cuvintele „se bucură de reputație ireproșabilă și dețin un nivel înalt de profesionalism” reprezintă o expresie pe larg răspândită în reglementarea juridică. Nu se acceptă propunerea privind excluderea anexelor, sau situația experților judiciari nu este similară avocaților, aceștia fiind în drept să efectueze expertize

			informației care va asigura evidența continuă și eficientă a specialităților experților judiciari, a licențelor eliberate și retrase și transparența acestei informații pentru public și ordonatorii expertizelor judiciare. Retragerea fizică a anexei sau licenței devină inutilă și ineficientă, nu asigură securitatea raporturilor juridice, or pot interveni eventuale piedici în acest proces. Pe de altă parte, consemnarea în registrul electronic, conform art. 49 din lege, a informației despre licențe și specialități, valabilitatea retragerea acestora va asigura implementarea eficientă a scopurilor urmărite de autor.	în baza mai multor calificării reflectate în anexă la licență.
Articolul 43: se completează cu alineatele (9) și (10) cu următorul cuprins: „(9) Persoana care întrunește condițiile de la art. 40 și care a dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate este în drept să solicite la Ministerul Justiției eliberarea licenței de expert judiciar, conform art. 44 după urmarea cursului cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției.	Procuratura Generală	174.	Cu referire la pct. 28 prin care sunt propuse modificări și la alin. (9) din art. 43 a Legii nr. 68/2016 considerăm prematură instituirea condiției pentru experții care au dobândit calitatea de expert judiciar în străinătate de a urma cursuri de la Institutul Național al Justiției, or, potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 152/2016 privind Institutul Național al Justiției, experții judiciari nu sunt beneficiari a formării inițiale sau continuă.	Nu se acceptă Dobândirea calității de expert judiciar în străinătate nu garantează cunoașterea legislației naționale în domeniul expertizei judiciare. Mai mult, la nivel internațional, inclusiv UE, nu există practici uniforme privind expertiza judiciară, acest domeniu fiind reglementat de legislația națională a fiecărui stat. Respectiv, pentru a asigura că expertul judiciar care s-a calificat într-un alt stat, cunoaște legislația națională în domeniul expertizei judiciare se impune instituirea obligativității trecerii cursului de expertiză

				judiciară, obligație reglementată la art. 44 alin. (5) din proiect. Or, actualmente Republica Moldova este în proces de asigurare a transpunerii Directivei nr. 36/2005 privind recunoașterea calificărilor, care permite instituirea unei probe de aptitudini persoanelor care au obținut calificarea într-un alt stat, într-o profesie reglementată.
Articolul 44: la art. 44 alineatul (2), cuvintele „și evaluare” se exclud.	Centrul Național de expertize judiciare	175.	Pentru coroborarea cu prevederile art. 43, (redacția propusă mai sus, la p. 28 propunem pentru alineatul (2) următorul cuprins: ”(2) Licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar se eliberează la cererea solicitantului, depusă la Ministerul Justiției în termen de 15 zile de la data depunerii cererii, dacă solicitantul întrunește condițiile prevăzute la art. 40.”	Nu se acceptă Art. 44 alin. (2) a fost modificat prin Legea nr. 138/2024, care a avut ca scop și unificarea procedurilor de eliberare a licențelor pentru toate profesiile juridice.
Articolul 45: la alineatul (1), litera b) se abrogă. la alineatul (3) după cuvântul „licenței” se	Centrul Național de expertize judiciare	176.	Prin excluderea specialității în care persoana a fost calificată ca expert judiciar se formează un vid legislativ, ori având în vedere specificul activității de expertiză judiciară, licența este actul care confirmă statutul/dreptul expertului de a efectua expertize judiciare într-a anumită specialitate conform nomenclatorului aprobat prin HG 195/2017.	Nu se acceptă. Eliberarea licenței și anexei la aceasta este deja o procedură implementată.

completează cu cuvintele „și a anexe la licență”.			Mai mult, este necesar de eliberat licență pentru fiecare specialitate de expertiză judiciară separat, evitându-se confuzul și impedimentele întâlnite în practică de la intrarea în vigoare a L68/2016. Respectiv, propunem menținerea redacției actuale.	
		177.	Privind alin. (3) se propune menținerea redacției actuale, reieșind din aceleași argumente expuse pentru alin. (1) de mai sus.	Nu se acceptă. Eliberarea licenței și anexe la aceasta este deja o procedură implementată.
Articolul 46: la alineatul (1), în dispozitivul normei, după cuvintele „expert judiciar” se completează cu cuvintele „și/sau anexe la aceasta”; la alineatul (2), cuvintele „de calificare” se exclud.	Centrul Național de expertize judiciare	178.	Pentru coroborarea cu art.43, redacția de la p.28 și art. 46, propunem: la alineatul (1), menținerea redacției actuale a textului legii la alineatul (2), cuvintele „Comisiei de calificare și evaluare, a” se exclud. Pentru coroborare cu norma proiectului de la p. 42, se impune completarea art. 46 alin (1) cu lit. d) cu următorul conținut: d) „expertul judiciar care nu și-a înregistrat una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), în perioada de mai mult de 1 an de la data demisiei din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară” Argumente suplimentare a se vedea la p. 42.	Se acceptă parțial. Art. 46 alin (1) se completează cu lit. d) cu următorul cuprins: „d) expertul judiciar nu a înregistrat una din formele de organizare a activității în mai mult de 1 an de la demisia din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară”.
La articolul 47 alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară emise pe suport de hârtie, expertul judiciar aplică ștampila	Ministerul Afacerilor Interne	179.	La pct. 31 (art.47), modificarea propusă la alineatul (3) cu referire la semnătura electronică nu are acoperire tehnologică. Or formatul .pdf al documentelor electronice poate fi semnat doar o singură dată cu aceeași semnătură electronică. Însă în practică, expertul judiciar aplică semnătura de mai multe ori pe diferite pagini.	Se acceptă. La articolul 47, alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză

proprie, sau semnătura electronică pentru rapoartele de expertiză judiciară emise în format electronic.”;				judiciară, expertul judiciar aplică semnătura olografă și ștampila umedă sau semnătura electronică calificată.”
Articolul 49 se completează cu litera d1) cu următorul cuprins: „e1) data calificării în fiecare specialitate și data ultimei evaluări a performanțelor.”	Centrul Național de expertize judiciare	180.	Lipsește alin (1), în fața lit. d1), cuprinsul începe greșit cu ”e1)”, fiecare specialitate – de scris separat, respectiv propunem următoarea redacție: „d1) data obținerii licenței pentru fiecare specialitate și data ultimei evaluări a performanțelor.”	Nu se acceptă. Data eliberării licenței și data evaluării sunt indicate drept elemente de evidență în Platforma Integrată a Profesiilor Juridice.
La articolul 51 alineatul (1) se completează cu litera (d1) cu următorul cuprins: „(d1) să preia mostre ce urmează a fi examinate în cadrul expertizei judiciare, de la fața locului sau de la locul aflării obiectului, cu permisiunea scrisă și în prezența ordonatorului expertizei judiciare, care întocmește procesul-verbal de preluare a mostrelor.”.	Centrul Național de expertize judiciare	181.	Propunem excluderea normei date. Norma din proiect contravine principiilor de activitate în domeniul expertizei judiciare: independenței, imparțialității, obiectivității expertului judiciar (art.4-10 L68/2016), în același timp contravine cerințelor CtEDO referitoare la proba cu expertiza: https://www.scribd.com/document/469570132/expertiza-judiciara-cedo având în vedere că expertul judiciar nu-i poate fi atribuit dreptul ”să preia mostre ce urmează a fi examinate în cadrul expertizei judiciare, de la fața locului sau de la locul aflării obiectului”, deoarece potrivit principiului independenței, obiectivității și plenitudinii cercetărilor, el este singurul care răspunde pentru concluziile sale, alege metodele, etc.. Mai mult, conform proiectului, la p.15 deja sunt prevederile normative necesare, iar în art.89 CPP, la fel sunt excepțiile aferente situației date, când experții judiciari au dreptul să colecteze de sine stătător probe \mostre (medicii legiști și	Se acceptă. Potrivit propunerii, norma pentru completarea art. 51 alin. (1) se exclude din proiect.

			bomb-tehnicii), în caz contrar, vor interveni motivele de incompatibilitate prevăzute la art.33 din CPP. Astfel, norma propusă în proiect la p.34 se dublează și există riscul interpretării ambiguii a acesteia, la aplicarea căreia inevitabil se va mări considerabil termenele de efectuare a expertizelor judiciare, ceea ce contravine scopului proiectului, și prevederilor art.(3) L100/2017.	
Articolul 54 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Expertul judiciar care a avut activitatea de expertiză judiciară suspendată sau încetată, la reluarea acesteia urmează un curs de formare profesională continuă, dacă de la ultima evaluare a trecut o perioadă mai mare de 2 ani sau de 3 ani în cazul expertizelor medico-legale și psihiatrico-legale.”	Ministerul Afacerilor Interne	182.	La pct. 35 (art. 54), pentru aplicarea uniformă a alin. (1¹), este necesar de indicat numărul de ore necesare pentru formarea profesională.	Nu se acceptă. Potrivit art. 54 alin. (1) din Legea nr. 68/2016, formarea continuă este de 40 ore. Astfel, norma nu necesită anumite concretizări. Cuprinsul normei se instituie la alineatul (7), cu care se completează art. 54.
Articolul 55: la alineatul (1) după cuvintele „calității deținute” se completează cu cuvintele „în toate specialitățile de expertiză judiciară”;	Centrul Național de expertize judiciare	183.	Se propune la alin. (1) excluderea cuvintelor „în toate” se încalcă art. 44 din Constituția RM, art. 6 alin. (2) și art. 7 din Codul muncii respectiv art. 3 din L100/2017. Poate nu are posibilitate să activeze în toate specialitățile deținute pe motive de sănătate, etc. Mai mult, un expert nu poate deține toate specialitățile de expertiză judiciară!!!, doar nu deține studii de licență în toate specialitățile din domeniile expuse în nomenclator (HG 195/2017).	Se acceptă. La articolul 55 alineatul (1) se completează cu cuvintele „în toate specialitățile”.

Articolul 55: la alineatul (1) după cuvintele „calității deținute” se completează cu cuvintele „în toate specialitățile de expertiză judiciară”; la alineatul (2) cuvintele „Comisia de calificare și evaluare” se substituie cu cuvintele „Comisia de evaluare din cadrul instituției publice de expertiză judiciară”; se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către Comisia de evaluare din cadrul Centrului Național de Expertiză Judiciară sau altei instituții publice de expertiză judiciară în cazul lipsei specialității de expertiză judiciară în cadrul primei instituții.” alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Rezultatele evaluării ordinare pot fi contestate la Comisia de contestare, în termen	Centrul Național de expertize judiciare	184.	La alin (21) se propune de substituit cuvintele ” Centrului Național de Expertiză Judiciară” cu sintagma ” Centrului Național de Expertize Judiciare”, pentru coroborare cu HG 1412/2016. La alin. (61) se propune de exclus cuvintele ”și anexele la aceasta”, pentru coroborare cu art. 45 L68/2016. La alin (8) se propune menținerea redacției actuale din L68/2016: ”8) Procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari se stabilesc într-un regulament aprobat prin ordinul comun al ministrului justiției și conducătorilor instituțiilor publice de expertiză judiciară.” Acest lucru se impune din motivul, că toate persoanele care exercită aceeași profesie trebuie să fie puse în condiții similare, iar lipsa de unificare la procedura de evaluare a performanțelor va conduce la ignorarea principiului echității și respectiv contravine art. (3) L100/2017. Propunerea făcută în proiect nu se încadrează în principiile unificării activității și echității evaluării reprezentanților aceleiași profesii, mai mult, deși în legislația actuală care reglementează domeniul expertizei judiciare, inclusiv în prevederile proiectului dat, sunt stipulate abordările unice ale aspectelor: accesare în profesie, răspundere disciplinară, autorizare a laboratoarelor de expertiză judiciară, indiferent de apartenența departamentală a expertului judiciar ori laboratorului (zona publică ori privată), propunerea înaintată vine să distrugă această abordare. 1. În practica profesiilor conexe justiției (avocați, notari, traducători, administratori, etc), nu există mai multe comisii pentru aceeași profesie atât la noi în țară, cât și în alte state. 2. Este incorectă abordarea diferită a aceleiași proceduri, chiar în practica RM, până în 2016, deși fiecare instituție crea propriile comisii prin care se acordau gradele de	Se acceptă. Articolul 55 se expune într-o nouă redacție.
--	---	-------------	---	---

de 10 zile lucrătoare de la data la care acestea au fost făcute publice, cererea de contestație depunându-se la conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, în cadrul căreia a fost efectuată evaluarea expertului judiciar.” alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Expertul judiciar care a contestat rezultatele evaluării ordinare, în baza hotărârii Comisiei de Contestare, este supus evaluării extraordinare în termen de cel mult 3 luni de la data desfășurării evaluării ordinare.” alineatul (5) se completează cu literele e) și f) cu următorul cuprins: „e) la reluarea activității de expertiză judiciară după suspendarea sau încetarea acesteia, dacă de la ultima evaluare a trecut o perioadă mai mare de 2 ani. În acest caz, evaluarea extraordinară se face în termen de până la 6 luni de la			calificare, toate se ghidau de un ordin comun. Or, principiul universal al echității nu poate fi respectat prin utilizarea criteriilor diferite pentru obținerea acelorași categorii de calificare persoanelor acre realizează aceiași activitate. Odată ce profesia de expert judiciar a fost (pe drept) clasificată la cele conexe justiției și ministerul justiției guvernează această activitate, este firească și asumarea tuturor responsabilităților și riscurilor legate de gestionarea acestui domeniu, inclusiv implicarea în elaborarea și aprobarea actelor normative unice pentru aplicare în aceeași profesie. • Prevederile legislative, inclusiv în sfera de reglementare a expertizei judiciare, trebuie să asigure accesul liber la actul de justiție și nu viceversa. Or, scopul oricăror modificări ale actelor normative apare drept urmare a identificării celor mai eficiente soluții în baza analizei problemelor din sistem . În cazul analizat, modificările propuse contravin analizelor din două perioade succesive , ceea ce nu poate fi admis. • Normele de drept trebuie să fie aduse în concordanță cu dispozițiile științifice. Acest lucru va servi la eliminarea posibilelor erori, atât din partea experților judiciari - executori, cât și din partea organelor de drept, la dispunerea expertizelor judiciare. Astfel, în situația expusă, este necesar de orientat modificarea cadrului legal în sensul coroborării aspectelor legale cu cele științifice, întru evitarea riscurilor conexe, care în final se vor răsfrânge negativ asupra justițiabililor. • Amintim că, reexaminarea actelor normative constă în analiza conținutului acestora pentru evaluarea compatibilității cu Constituția Republicii Moldova, cu alte acte normative în vigoare la momentul reexaminării, precum și cu reglementările legislației UE, în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova .	
---	--	--	---	--

reluarea activității de expertiză judiciară; f) la solicitarea expertului judiciar, dar o singură dată în timp de 5 ani de la evaluarea ordinară.”; articolul se completează cu alineatul (6¹) cu următorul cuprins: (6¹) Expertului judiciar care nu s-a prezentat la evaluarea ordinară sau cea extraordinară, fără a motiva absența, i se retrage licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar și anexele la aceasta.			Din această perspectivă, în procesul inițiat de reexaminare a legislației aferente activității de expertiză judiciară rămâne de aplicat acest principiu, astfel anticipând foarte multe probleme ulterioare implementării. Este important să menționăm, că legea actuală prevede procedura unică de acordare a gradelor de calificare experților judiciari, independent de apartenența departamentală, după criterii similar, pe când propunerea data de autorul proiectului vine să-i ofere viitorului act o calitate precară și degradantă. Respectiv, norma propusă contravine art.3 L100/2017. Pornind însă de la faptul că posibilitatea de a influența calitatea viitorului act normativ este mai efectivă în cadrul procesului legislativ, anume legiuitorul trebuie să-și asume responsabilitatea pentru evaluarea calității proiectelor de acte normative și evitarea adoptării de acte ce nu corespund cerințelor în domeniu, existând riscul de a fi respinsă norma din proiect de către Parlament.	
la alineatul (7) cuvintele „la expirarea unui an” se substituie cu textul „în termen de 3 luni”; la alineatul (8) la începutul normei se completează cu cuvintele „Regulamentul privind activitatea Comsiei de evaluare din cadrul instituției publice de expertiză judiciară, a Comisiei de contestare, precum și”.	Ministerul Afacerilor Interne	185.	La pct. 36 (art. 55), alineatul (2¹) se propune a fi expus în următoarea redacție: „ (2¹) Experții judiciari care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară sunt evaluați de către Comisia de evaluare din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară, la alegerea expertului judiciar.” Redacția actuală încalcă dreptul expertului judiciar de a alege Comisia la care să fie evaluat. Totodată plasează pe nivel de superioritate una din instituțiile publice de expertiză judiciară în raport cu celelalte. Redacția propusă la alineatul (4) este deficitară și incertă. Or, Comisia de Contestare, este organul care deja se expune asupra rezultatelor evaluării. Conform practicilor și cadrului normativ în domeniul celorlalte profesii conexe justiției, toate comisiile de	Se acceptă parțial. A se vedea pct. de mai sus din prezenta sinteză.

			contestație nu supun examinării/evaluării repetate precum în cazul experților judiciari. Astfel în scopul uniformizării reglementărilor propunem instituirea unui mecanism de examinare a contestațiilor în cazul calificării/evaluării similar celorlalte profesii (exemplu notari). Respectiv, articolul 55 urmează a fi revizuit integral, ținându-se cont de propunerile expuse supra.	
	Uniunea Avocaților din Republica Moldova	186.	Alin. (4) art. 55 poate genera o reticență în contestarea rezultatelor evaluării ordinare. Evaluarea impactului acestei norme și eficiența acestei soluții nu este descrisă în nota informativă.	Se acceptă. Astfel: „La articolul 55: (11) Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de evaluare, procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari, precum și modul de contestare a rezultatelor evaluării ordinare se stabilesc de Guvern.”.
Articolul 56: alineatele (2) și (3) se abrogă.	Centrul Național de expertize judiciare	187.	Se propune păstrarea alin.(2) în următoarea redacție: ”(2) Gradul de calificare de expert judiciar de categoria a treia se acordă la obținerea calificării de expert judiciar în prima specialitate solicitată.” Propunerea vine în vederea evitării vidului legislativ și respectării art. (3) L100/2017	Nu se acceptă. Se consideră oportună păstrarea redacției actuale a normei.
Articolul 64:	Centrul Național de	188.	Se propune:	Se acceptă parțial.

(7) La apariția temeiului prevăzut la alin. (6), Ministerul Justiției emite ordinul de încetare a dreptului de efectuare a expertizei judiciare în specialitatea la care expertul judiciar a renunțat, cu radierea specialității deținute de către expertul judiciar din Registrul de stat al experților judiciari.”	expertize judiciare		De completat la final cu cuv. ”și retragerea licenței respective”. Este necesar pentru a-i oferi normei finalitate și coroborare cu art. 44-46 L68/2016, inclusiv propunerile din proiect, conform prevederilor art. (3) L100/2027.	Norma se completează cu cuvintele: „și retragerea anexei la licență în specialitatea respectivă.”
Articolul 65: alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară din subordinea Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Sănătății coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară.”; se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins: „(4¹) Expertul judiciar care a promovat examenul de	Centrul Național de expertize judiciare	189.	Se propune de reformulat alin (3) după cum urmează: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară, în conformitate cu cerințele înaintate de către organele judiciare prin intermediul Ministerului Justiției.” În acest context este necesară conlucrarea tuturor subiecților de expertiză judiciară, or, nimeni nu are prioritate ori este situat ierarhic mai jos decât altul. Or, instituțiile publice nu pot oferi gratuit servicii metodice, consultative, etc. etc celor private. Coordonarea activității de expertiză judiciară în sensul expus în proiect necesită un volum considerabil de resurse atât intelectuale, cât și tehnico-materiale, care nu poate fi pus doar în sarcina anumitor instituții, fără contribuția Guvernului. În sensul dat este necesar de a defini noțiunea de ”comisie de specialitate” în art. 2. În caz contrar nu vom putea activa nici în scopul dezvoltării noilor specialități, cât și în actualizarea celor existente, etc. Modificarea înaintată este necesară pentru a-i oferi normei finalitate și coroborare cu scopul proiectului, inclusiv	Nu se acceptă. Coordonarea practicilor în domeniul expertizei judiciare, la nivel național poate fi efectuată doar de către o singură autoritate/instituție. Or coordonare prin definiție reprezintă o sistematizare a tuturor datelor și informațiilor. Această activitate își are rostul doar atunci când este efectuată centralizat, de o entitate care orientează într-o singură direcție practicile de efectuare a expertizelor judiciare. Prin urmare se consideră optim păstrarea redacției în vigoare de la art. 65 alin. (3) din Legea nr. 68/2016.

calificare are dreptul, în termen de 1 an de la emiterea hotărârii Comisiei de calificare privind rezultatele examenului de calificare, să solicite înregistrarea în una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.” alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Expertul judiciar care și-a încetat activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau care a demisionat dintr-o instituție publică de expertiză judiciară poate în termen de 1 an, să solicite înregistrarea uneia dintre formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), sau să se reangajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.” alineatul (7) va avea următorul cuprins: „(7) În perioada de după demisie din instituția publică de expertiză judiciară sau de la			propunerile din proiect, conform prevederilor art. (3) L100/2027.	
	Ministerul Afacerilor Interne	190.	La pct.42 (art.65), se propune completarea proiectului cu următorul text: La alineatul (2), textul „operative sau” se exclude.	Se acceptă. proiectul se completează cu modificarea propusă la art. 65 alin. (2), cu următorul text: La alineatul (2), textul „operative sau” se exclude.
	Centrul Național de expertize judiciare	191.	Se propune următoare redacție la alin. (4 ¹) „(41) Expertul judiciar care a obținut licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar are dreptul, în termen de 1 an de la eliberarea licenței să solicite înregistrarea în una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară.”	Se acceptă. Norma propusă pentru art. 65 alin. (4 ¹) va avea următorul cuprins:
	Centrul Național de expertize judiciare	192.	Norma propusă de autor contravine legislației în vigoare și scopului proiectului. Respectiv formularea trebuie să corespundă prevederilor art. 44-46 L68/2016.	„(4 ¹) Expertul judiciar care a obținut licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar are dreptul, în termen de 1 an de la eliberarea licenței să solicite înregistrarea în una din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c) sau să se angajeze în una din instituțiile publice de expertiză judiciară”.
	Centrul Național de expertize judiciare		Norma prevăzută la alin. (7) a art. 65 necesită corelare cu art. 46, L68//2016, care trebuie completat, după cum se indică mai sus, p. 31. În caz contrar nu există finalitate.	Se acceptă. Art. 46 alin. (1) se completează cu lit. d) cu următorul cuprins: „d) expertul judiciar nu a

încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară și până la înregistrarea uneia din formele de organizare a activității prevăzute la art. 68 alin. (1) lit. b) și c), activitatea expertului judiciar se consideră suspendată de drept, dar nu mai mult de 1 an.”				înregistrat una din formele de organizare a activității în mai mult de 1 an de la demisia din instituția publică de expertiză judiciară sau de la încetarea activității în cadrul biroului de expertiză judiciară”.
Articolul 66: 43. Articolul 66 se completează cu o propoziție cu următorul cuprins: „Competențele instituțiilor publice de expertiză judiciară sunt stabilite în regulamentele proprii de activitate, aprobate conform prevederilor legale.”	Centrul Național de expertize judiciare	193.	Se propune de a exclude propunerea dată, deoarece creează impedimente la dezvoltarea specialităților noi, iar competențele instituțiilor sunt instabile. Mai mult, norma va conduce la neconformități, în caz de demisie/deces a expertului cu anumită specializare, mai cu seamă a celor unice. Regulamentele proprii în mai multe instituții se aprobă de Guvern, respectiv va fi imposibil de modificat atât de frecvent acestea. În redacția proiectului nu se respectă art. 3 din L100/2017.	Nu se acceptă. Norma contribuie la sporirea clarității pentru beneficiarii de expertiză judiciară privind rolul instituțiilor publice de expertiză judiciară. De asemenea, aceasta reprezintă o garanție suplimentară a statului privind legalitatea activității instituțiilor publice de expertiză judiciară createa prin efectul actelor normative. Totodată, având în vedere argumentele privind necesitatea dezvoltării noilor specialități de expertiză judiciară, propunerea va fi examinată suplimentar la

				etapa elaborării cadrului normativ subordonat, prin prisma includerii unor competențe comisiilor de calificare.
	Ministerul Afacerilor Interne	194.	La pct. 43 (art. 66) se propune completarea cu o propoziție nouă, cu următorul conținut: "Instituțiile publice de expertiză judiciară conform procedurilor interne formează și asigură activitatea Comisiilor de calificare, evaluare și contestare a experților judiciari."	Nu se acceptă. Norma propusă va dubla normele nou înserate de la art. 43.
Articolul 73: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Laboratoarele de expertiză judiciară publice sunt acreditate, cele private sunt acreditate sau autorizate. Autorizarea laboratoarelor de expertize judiciare pentru experții judiciari care desfășoară activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau intenționează să înregistreze o formă de organizare a activității, se efectuează potrivit regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.”; se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins: „(1¹) Autorizarea laboratoarelor de expertize judiciare pentru experții judiciari care desfășoară	Centrul Național de expertize judiciare	195.	Urmează de reformulat după cum s-a stabilit la ședința din 14.11.24 Menționăm, că normele de drept trebuie să fie aduse în concordanță cu dispozițiile științifice și sociale. Acest lucru va servi la eliminarea posibilelor erori, atât din partea experților judiciari - prestatori, cât și din partea organelor de drept, la dispunerea expertizelor judiciare. Astfel, în situația expusă, este necesar de orientat modificarea cadrului legal în sensul coroborării aspectelor legale cu cele științifice, întru evitarea riscurilor conexe, care în final se vor răsfrânge negativ asupra justițiabililor. • Amintim că, reexaminarea actelor normative constă în analiza conținutului acestora pentru evaluarea compatibilității cu Constituția Republicii Moldova, cu alte acte normative în vigoare la momentul reexaminării, precum și cu reglementările legislației UE, în conformitate cu angajamentele interna’ionale ale RM. Din această perspectivă, în procesul inițiat de reexaminare a legislației aferente activității de expertiză judiciară rămâne de aplicat acest principiu, astfel anticipând foarte multe probleme ulterioare implementării.	Nu se acceptă. Art. 73 se abrogă. Proiectul reglementează necesitatea conformării tuturor instituțiilor publice de expertiză judiciară și birourilor de expertiză judiciară la sistemul de management al calității, pe care trebuie să-l aibă implementat.

activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară, poate fi refuzată motivat, în condițiile prevăzute în ordinul prevăzut la alin. (1).”; alineatul (3) se abrogă.			Având în vedere directivele UE despre standarde cât și noțiunile de laborator și birou, trebuie lăsate în pace!!!!!! Deoarece corespund ISO 17025 Dacă le modificăm avem riscuri la acreditare!!!!	
	Ministerul Afacerilor Interne	196.	La pct. 46 (art.73). În condițiile acceptării propunerilor pentru Articolul 36, precum și având în vedere definiția laboratorului de expertiză judiciară, articolul 73 urmează a fi exclus (după caz, reformulat). Or, varianta expusă creează o diferență nejustificată între laboratoarele publice de expertiză judiciară și cele private, prin impunerea unei obligații stricte de acreditare doar pentru cele publice, fără a oferi opțiunea autorizării. Procesul de acreditare presupune costuri financiare anuale substanțiale pentru supravegherea și evaluarea acreditării de către organul de acreditare, precum și alocarea de resurse umane pentru implementarea și menținerea unui sistem de management conform standardelor aplicabile. Aceste cerințe pot reprezenta un obstacol major pentru laboratoarele de expertiză judiciară care dispun de un număr redus de angajați, cum ar fi cele din cadrul Centrului Național Anticorupție și Inspectoratului General al Poliției de Frontieră. Subsecvent, constrângerea impusă prin acreditare poate duce la refuzul menținerii statutului de acreditare și, în consecință, la reducerea numărului de experți judiciari care activează cu acest statut, limitându-i pe aceștia la rolul de „specialiști” conform Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003.	Nu se acceptă. A se vedea argumentele de la punctul de mai sus.
Articolul 75:	Ministerul Afacerilor Interne	197.	La pct. 47 (art. 75) În contextul prevederilor aliniatului (3) care prevede ”În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sânt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din	Nu se acceptă. A se vedea poziția Ministerului Sănătății de la pct. 119 din prezenta sinteză.

titlul se completează cu cuvintele „și expertizei extrajudiciare”; se completează cu alineatul (7¹) cu următorul cuprins: „(7¹) În cazul în care instituția publică de expertiză judiciară și ordonatorul expertizei judiciare sunt subdiviziuni din cadrul aceleiași persoane juridice, costurile pentru expertizele judiciare solicitate de ordonator se acoperă din bugetul de stat, prin prevederea estimativă a cheltuielilor pentru acestea în bugetul anual al persoanei juridice.”; se completează cu alineatul (8¹) cu următorul cuprins: „(8¹) Bugetul instituției publice de expertize judiciare sau a ordonatorului expertizei judiciare, destinat efectuării expertizelor se planifică în baza statisticii pe perioada anterioară și prognozelor pe viitor.”		bugetul alocat”, ordonatorii expertizelor judiciare sunt impuși în situația de a analiza din punct de vedere financiar (raportat la bugetul preconizat pentru serviciile de expertiză judiciară) posibilitatea și oportunitatea dispunerii expertizelor judiciare în cadrul cauzelor penale. Prin urmare norma dată restrânge dreptul la o justiție echitabilă. Subsecvent, sub efectul dependenței financiare, ordonatorii sunt puși în situația de a dispune expertiza judiciară doar în cadrul subdiviziunilor/instituțiilor de expertiză judiciară ce se află în subordinea aceleiași persoane juridice ca și subdiviziunea ordonatoare, sub acest aspect norma dată limitează ordonatorul în dreptul alegerii libere, relativ unor repere obiective (timp de efectuare a expertizelor, nivelul tehnologic, etc), instituția de expertiză judiciară spre care să dispună expertiza, și în final generează dezechilibrul funcțional al instituțiilor de expertiză judiciară (supraîncărcarea unor instituții în raport cu altele), inclusiv diminuează dinamismul spre progres al instituțiilor sub efectul concurenței. Prin urmare, în scopul asigurării unui proces echitabil și echilibrat al justiției se propune completarea proiectului după cum urmează: (3) „În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, când plata pentru efectuarea expertizei judiciare se face de către partea care a solicitat dispunerea acesteia.” Se atrage atenția, în mod imperativ, asupra faptului că organele de urmărire penală și organele de constatare sunt constituite în cadrul autorităților administrative și instituțiilor din subordinea ministerelor sau în cadrul altor autorități publice.	
--	--	--	--

			Prin urmare, se denotă că în conformitate cu art.35 din Legea nr.98/2012 privind administrarea publică centrală de specialitate, finanțarea și asigurarea tehnico-materială a activității ministerelor și altor autorități administrative centrale se efectuează din contul mijloacelor prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul corespunzător și al mijloacelor provenite din alte surse, conform legislației. Totodată, se subliniază că autoritățile administrative din subordinea ministerului (art.14 din Legea nr.98/2012), cât și instituțiile publice de expertiză judiciară (art.74 din Legea nr.68/2016), sunt finanțate din bugetul de stat. Așadar, prin prisma art.1 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar- fiscale nr. 181/2014, se concluzionează că atât ordonatorul expertizei judiciare, cât și instituțiile publice de expertiză judiciară reprezintă entități de drept public finanțate de la bugetele care sunt componente ale bugetului public național. În acest context, se consideră irelevant faptul ca autorităților administrative și instituțiilor din subordinea ministerelor sau altor instituții publice în cadrul cărora sunt create organe de urmărire penală sau organe de constatare să le fie alocate din bugetul de stat, surse financiare pentru achitarea expertizelor judiciare, atât timp cât sursele financiare respective se reîntorc în cadrul bugetului public național, or acesta, în asemenea caz, reprezintă aceeași sursă de finanțare pentru toți subiecții de drept interesați. Pe de altă parte, se estimează că redistribuirea surselor financiare direct în bugetul instituțiilor publice de expertiză judiciară ar contribui la o mai bună organizare financiară a acestora, în vederea înlăturării problematicei cu care se confruntă la moment privind numărul insuficient de experți, precum și neachitarea în termen de către ordonator a serviciilor privind efectuarea expertizelor judiciare din lipsa mijloacelor financiare.	
--	--	--	--	--

		Or, dificultățile instituțiilor publice de expertiză judiciară în mod direct afectează activitatea Poliției, care la rândul său, este în imposibilitatea exercitării eficiente și prompte a atribuțiilor funcționale. Uneori, din lipsa surselor financiare se refuză efectuarea expertizelor judiciare de către instituția publică de expertiză judiciară, astfel fiind prejudiciată activitatea procesuală a ofițerului de urmărire penală și agentului constatat, inclusiv se atentează la drepturile procesuale ale omului prevăzute de legislația procesual penală și contravențională. Subsecvent, se remarcă că potrivit art. 229 din Codul de procedură penală nr.122/2003, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Așadar, cheltuielile suportate de autoritatea publică din care face parte agentul constatat sau ofițerul de urmărire penală nu se restituie înapoi la bugetul autorității respective, pentru a fi reutilizate în același scop, dar sunt trecute direct în bugetul de stat. Astfel, se propune modificarea punctului 47 din proiect, prin completarea articolului 75 din Lege cu alineatele (41) și (42) cu următorul cuprins: „(41) Prin derogare de la alin. (3) și (4), în cazurile în care ordonatorii expertizei sunt organele de urmărire penală sau organele de constatare, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate în prealabil de instituția publică de expertiză judiciară din bugetul alocat în acest scop. (42) După finalizarea expertizei efectuate în temeiul prevederilor alin.(41), urmărirea cheltuielilor suportate de instituția publică de expertiză judiciară se realizează în conformitate cu art.229 din Codul de procedură penală.”. În atare circumstanțe se consideră judicios de a fi incluse în proiect și amendamentele privind completarea articolului 17 din Legea nr.713/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri	
--	--	--	--

			și de alte substanțe psihotrope, cu alineatele (71) și (72) cu următorul cuprins: „(71) Prin derogare de la prevederile alin.(7), la cererea organelor de urmărire penală și organelor de constatare, examenul medical și întregul volum de servicii medicale se acordă cu titlu gratuit. (72) Plata cheltuielilor pentru serviciile acordate în temeiul prevederilor alin. (71) se efectuează în conformitate cu art. 229 din Codul de procedură penală.”. Adițional, se remarcă faptul că inițiativa respectivă este cunoscută și susținută de către Ministerul Finanțelor.	
	Centrul Național de expertize judiciare	198.	Ținem să atragem atenția, că proiectul nu conține careva propuneri la capitolul ”Dispoziții finale și tranzitorii. Or, propunerile înaintate impun acordarea timpului suficient pentru implementare.	Se acceptă. Art. II. din proiect reglementează diferite termene de intrare în vigoare a normelor respective.
	Ministerul Afacerilor Interne	199.	Suplimentar, se atrage atenția că odată cu modificarea Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, urmează a fi abrogate următoarele acte normative: - Ordinul nr. 444 din 30.05.2017 cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura și criteriile de evaluare a performanțelor experților judiciari și modul de acordare a gradelor de calificare; - Ordinul comun n. 954 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile efectuării stagiului profesional de către expertul judiciar stagiar; - Hotărârea Guvernului nr. 1411 din 27.12.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea Comisiei de calificare și evaluare a experților judiciari, Regulamentului privind condițiile de desfășurare și promovare a examenului de calificare pentru atribuirea calității de expert judiciar și	Se acceptă. Actele normative vor fi abrogate prin acte normative de aceeași forță juridică în proces de elaborare a cadrului normativ subordonat.

			a modelului licenței pentru exercitarea profesiei de expert judiciar.	
Expertizare (Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/10148 din 03.12.2024)				
Art.I pct.3 potrivit proiectului de lege Art.I - Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 3. Articolul 2: [...] noțiunea „ <i>instituție publică de expertiză judiciară</i> ” va avea următorul cuprins: „ <i>instituție publică de expertiză judiciară - persoană juridică de drept public din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale, care se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică pentru a efectua expertiza judiciară și care este finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege.</i> ”		200.	Obiecții: Prin urmare, conform definiției formulate pentru termenul de „ <i>instituție publică de expertiză judiciară</i> ”, se deduce că actul normativ se aplică doar persoanelor juridice de drept public din sfera de competență a ministerului sau a altei autorități administrative centrale, excluzând astfel autoritățile publice autonome, cum ar fi Centrul Național Anticorupție. În conformitate cu art. 14 alin.(1) din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, <i>”Pentru asigurarea implementării politicii statului în anumite subdomenii sau sfere din domeniile de activitate care îi sînt încredințate unui minister, în subordinea acestuia pot fi create autorități administrative cu forma de organizare juridică de agenții, servicii de stat și de inspectorate de stat.”.</i> Potrivit art. 17 alin. (1) din legea citată, <i>”Pentru realizarea politicii statului într-un anumit domeniu sau sferă de activitate, care nu intră în competența nemijlocită a ministerelor, precum și pentru soluționarea unor probleme în care competențele mai multor ministere se intersectează sau se completează, în condițiile prezentei legi și în conformitate cu Legea cu privire la Guvern, în subordinea Guvernului pot fi create și alte autorități administrative centrale.”</i> Conform art. 1/1 alin. (1), art. 6 lit. f) din Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, <i>Centrul Național Anticorupție este o autoritate publică</i>	Precizare. Cuprinsul definiției „ <i>instituție publică de expertiză judiciară</i> ” se modifică.

			<i>autonomă specializată în prevenirea și combaterea corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor coruptibile, care are dreptul să efectueze expertize judiciare și constatări tehnico-științifice și/sau de altă natură, precum și cercetări ce țin de competența sa, cu specialiști sau experți judiciari proprii sau să solicite autorităților publice, întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor de stat antrenarea de specialiști și experți la verificări sau expertize, la elucidarea unor probleme de specialitate.</i> În consecință, coroborând normele prenotate la prevederile propuse pentru art. 2 din Legea nr. 68/2016 cu referire la definiția noțiunii de <i>"instituție publică de expertiză judiciară"</i>, se reține că Centrul Național Anticorupție nu se încadrează în termenul de <i>"persoană juridică de drept public din sfera de competență a ministerului"</i> și nici în termenul de <i>„altă autoritate administrativă centrală”</i>. Recomandări: Recomandăm reformularea definiției propuse pentru noțiunea de <i>"instituție publică de expertiză judiciară"</i>, astfel încât să se regăsească și Centrul Național Anticorupție - autoritate publică autonomă specializată, cu drept de efectuare a expertizelor judiciare (spre exemplu, se propune completarea textului <i>"a altei autorități administrative centrale,"</i> cu textul <i>"autoritate publică autonomă,")</i>.	
Art.I pct.12 potrivit proiectului de lege Art.I - Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...]		201.	Obiecții: În formula propusă, norma exclude din obligația conducătorului instituției publice de expertiză judiciară de a asigura condițiile necesare pentru efectuarea examenului de evaluare a experților judiciari de către instituția condusă, ceea ce va crea confuzii în aplicare. Norma stabilește doar	Se acceptă parțial. Organizarea examenului de calificare și a evaluării experților judiciari reprezintă un interes nemijlocit al instituției de

12. Articolul 18: [...] se completează cu litera d/1) cu următorul cuprins: „d/1) să asigure condițiile necesare pentru efectuarea examenului de calificare a experților judiciari de către instituția condusă, cel puțin de 2 ori pe an;”.			obligația conducătorului de a asigura condițiile necesare pentru desfășurarea examenului de calificare. Prin urmare, lipsa unor reglementări clare privind subiectul responsabil de crearea condițiilor necesare pentru efectuarea examenului de evaluare va genera situații incerte în acest caz, situații în care subiecții responsabili de executarea legii se pot prevala de această deficiență pentru a comite abuzuri. Potrivit modificărilor propuse de proiect pentru art. 55 alin. (2), <i>evaluarea performanțelor se face de către Comisia de evaluare din cadrul instituției publice de expertiză judiciară.</i> Recomandări: Recomandăm la art. 18 lit.d/1 de completat cuvântul ”calificare” cu cuvintele ”și evaluare”.	expertiză judiciară. Pe de altă parte obligația de evaluare a experților judiciari reiese din conținutul art. 55 din Legea nr. 68/2016, or un expert neevaluat nu poate exercita activitatea.
Art.I pct. 21 potrivit proiectului de lege Art. I - Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 21. Articolul 36: [...] la alineatul (2): litera a) va avea următorul cuprins: „a) laboratorul în care a fost efectuată expertiza judiciară este autorizat sau acreditat și actul de autorizare, respectiv acreditare este valabil <u>sau laboratorul este din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară</u>”.		202.	Obiecții: Pentru a exclude posibile interpretări abuzive în aplicare, norma propusă la art.36 alin. (2) lit. a) trebuie să fie formulată cu precizie și claritate. În acest caz, norma nu clarifică statutul laboratoarelor din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară, lăsând neclar dacă acestea sunt acreditate sau autorizate, sau dacă pentru aceste instituții este sau nu obligatorie autorizarea și/sau acreditarea. Recomandări: Întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, se recomandă reformularea normei propuse pentru art. 36 alin. (2) lit. a) astfel încât să se clarifice statutul laboratoarelor din cadrul unei instituții publice de expertiză judiciară.	Se acceptă. Potrivit art. 4 din <i>Decizia-Cadru 2009/905/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 30 noiembrie 2009 privind acreditarea furnizorilor de servicii de expertiză criminalistică, care efectuează activități de laborator</i> „...furnizorii de servicii de expertiză criminalistică care efectuează activități de laborator sunt acreditați de un organism național de acreditare în conformitate cu EN ISO/IEC 17025.”

				Prin urmare, în vederea asigurării conformității reglementărilor naționale la standardele europene se impune reglementarea mecanismului de conformare la standardele de management al calității. Aceasta presupune modificarea conceptului existent la moment, în Legea nr. 68/2016 și stabilirea unui termen suplimentar în vederea conformării laboratoarelor la standardele de acreditare.
Art. I pct. 27 potrivit proiectului de lege Art.I - Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 27. Articolul 42: la alineatul (1) textul „g)-j)” se substituie cu textul „g)-i)”; la alineatul (4): litera a) se completează cu textul „ , inclusiv cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară de la Institutul Național al Justiției”.		203.	Obiecții: Conform modificărilor propuse de proiect pentru art.42 alin. (4) lit. a), se stabilește competența exclusivă a Institutului Național al Justiției de a organiza cursul cu privire la procedurile privind expertiza judiciară pentru persoanele care solicită eliberarea licenței de expert judiciar. În formula propusă, proiectul exclude competența altor instituții publice/instituții de învățământ de a oferi astfel de cursuri, ceea ce limitează dreptul expertului stagiar de a selecta instituția conform propriilor preferințe. În acest sens, nota informativă nu oferă o justificare din care să rezulte că doar Institutul va avea capacitatea de a desfășura astfel de cursuri. Or, nu s-a luat în considerare faptul că, spre exemplu, Academia ”Ștefan cel Mare” a MAI are în componența sa o subdiviziune care asigură organizarea și desfășurarea programelor de formare inițială și continuă, de	Se acceptă. Pregătirea experților judiciari va fi posibilă la oricare din instituțiile de învățământ superior, în baza unui curriculum unic.

			tip integrat, specializat, inclusiv la nivel național, în beneficiul instituțiilor de aplicare a legii - Direcția ”Centrul integrat de pregătire pentru aplicarea legii”. Recomandări: Recomandăm reexaminarea modificărilor propuse pentru a permite tuturor instituțiilor publice cu competențe în domeniu să organizeze și desfășoare cursuri cu privire la procedurile privind expertiza judiciară pentru persoanele care solicită eliberarea licenței de expert judiciar, iar pentru a asigura uniformitatea formării experților judiciari, se propune ca acest curs să fie realizat conform unui curriculum disciplinar, aprobat de către Institutul Național al Justiției.	
Art.I pct.28 potrivit proiectului de lege Art.I - Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 28. Articolul 43: [...] alineatele (3)-(5) vor avea următorul cuprins: [...] (4) Comisia de calificare se formează prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și se compune din 5 membri cu durata mandatului de 4 ani, dintre care cel puțin un reprezentant al Ministerului Justiției și un secretar desemnat din cadrul instituției publice de expertiză		204.	Obiecții: Normele propuse stabilesc modul de formare a Comisiei de calificare, lăsând la discreția instituției publice de expertiză judiciară de a aproba componența acesteia, fapt ce va admite aplicarea abuzivă a normelor prin comiterea manifestărilor de corupție la aprobarea componenței Comisiei și va duce la lipsa transparenței a procedurilor de vot. Respectiv, caracterul relativ al acestor prevederi, generează un impact negativ la implementare, deoarece există riscul ca subiectul responsabil să aplice norma discreționar reieșind din interesele/scopurile urmărite la componența comisiei de calificare. Recomandări: Recomandăm reformularea normei astfel încât să se stabilească că Comisia de calificare se formează prin hotărâre de Guvern.	Nu se acceptă. Comisia de calificare se formează prin ordinul conducătorului instituției publice de expertiză judiciară și se compune din 5 membri cu durata mandatului de 4 ani. Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de calificare, precum și procedura de desfășurare a examenului de calificare a experților judiciari <u>se aprobă prin Hotărâre de Guvern.</u> Prin urmare, procedura de calificare a experților judiciari va fi aceeași conform cadrului normativ

judiciară. Membrii Comisiei de calificare, inclusiv cei desemnați din rândul funcționarilor publici beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției, respectiv instituției publice de expertiză judiciară din bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru trei ședințe pe lună.				unic pentru toate instituțiile de expertiză judiciară. Instituirea prin hotărâre de Guvern a componenței nominale a comisiilor de calificare din cadrul fiecărei instituții publice de expertiză judiciară este inoportună. Această formulă a fost agreată de grupul de lucru responsabil de elaborarea proiectului de lege, constituit din reprezentanții tuturor instituțiilor publice de expertiză judiciară.
Art. I pct. 32 potrivit proiectului de lege Art. I - Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 32. La articolul 47 alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară emise pe suport de hârtie, expertul judiciar aplică ștampila proprie, sau semnătura electronică pentru rapoartele de expertiză judiciară emise în format electronic.”		205.	Obiecții: Conform modificărilor propuse pentru art. 47 alin. (3), certificarea rapoartelor de expertiză judiciară emise pe suport de hârtie se realizează prin aplicarea ștampilei proprii a expertului judiciar, fără a fi necesară semnătura acestuia. Aceasta contravine art. 37 alin. (5) din Legea nr.68/2016, care stipulează că <i>”Raportul de expertiză este semnat de expertul/experti care l-a/l-au întocmit conform competențelor, aplicându-se ștampila acestuia/acestora pe fiecare pagină și pe toate anexele.”</i> În consecință, aprobarea modificărilor propuse pentru art. 47 alin. (3) în coroborare cu art. 37 alin.(5) din Legea nr.68/2016, pot determina la aplicare un conflict al normelor de drept, care ar putea crea premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei <i>”convenabile”</i> de către expertul judiciar, în funcție de scopul/interesul urmărit. <i>Or, norma trebuie să fie precisă și clară, indicând</i>	Se acceptă parțial. 30. La articolul 47 alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Pentru certificarea rapoartelor de expertiză judiciară, expertul judiciar aplică semnătura olografă și ștampila umedă sau semnătura electronică calificată.”

			<i>cu exactitate ce trebuie să se întâmple în anumite circumstanțe. În lipsa acestor clarificări, norma devine inutilă, fiind susceptibilă la interpretări și aplicată după bunul plac al celui responsabil de implementarea ei.</i> Recomandări: În vederea asigurării preciziei și clarității normelor juridice, recomandăm revizuirea prevederilor propuse pentru art. 47 alin. (3) potrivit proiectului și ajustarea acestora la prevederile art. 37 alin. (5) din Legea nr. 68/2016.	
Art. I pct. 36 potrivit proiectului de lege Art. I - Legea nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 36. Articolul 55: articolul se completează cu alineatul (6/1) cu următorul cuprins: (6/1) Expertului judiciar care nu s-a prezentat la evaluarea ordinară sau cea extraordinară, fără a motiva absența, i se retrage licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar și anexele la aceasta.	206.	Obiecții: Conform modificărilor propuse pentru art. 55 alin. (6/1), licența și anexele la aceasta se retrag în cazul în care expertul judiciar nu se prezintă la evaluarea ordinară sau cea extraordinară. Expresia ”i se retrage licența [...] și anexele la aceasta” poate genera confuzii și riscuri de aplicare abuzivă a normei în procesul de retragere a licenței. Astfel, norma nu clarifică circumstanțele în care un expert judiciar, calificat în mai multe specialități, nu se prezintă la evaluarea doar a uneia dintre acestea. În această situație, nu este clar cum va acționa comisia de evaluare, dacă va decide să retragă licența sau doar anexa corespunzătoare specialității la evaluarea căreia expertul nu s-a prezentat. Recomandări: Textul propus art.55 alin.(6/1) necesită a fi revizuit. Este necesar de stabilit în proiectul de lege prevederi clare cu privire la modul în care va acționa comisia de evaluare în cazul în care un expert judiciar, calificat în mai multe specialități, nu se prezintă la evaluarea doar a unei specialități. (Spre exemplu, se propune următorul cuprins: ”Expertului judiciar care nu s-a prezentat la evaluarea ordinară sau cea extraordinară, fără a motiva absența, i se	Nu se acceptă Potrivit proiectului, (art. 55 alin.(1)) „activitatea și performanțele experților judiciari sînt supuse evaluării periodice obligatorii în vederea stabilirii gradului de corespundere a acestora calității deținute în toate specialitățile, determinării nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale ale acestora, a abilităților de aplicare a cunoștințelor teoretice de către aceștia, identificării deficiențelor și aspectelor forte în activitatea acestora, precum și în vederea sporirii eficienței activității experților.	

			<i>retrage anexa/anexele la licența pentru exercitarea profesiei de expert judiciar. În cazul în care expertul judiciar este calificat într-o singură specialitate, i se retrage licența și anexa la aceasta.”</i>	Astfel, ignorarea unei obligații legale de a fi supus evaluării performanțelor fără prezentarea unor motive pertinente se apreciază cu eschivarea intenționată de la procedura de evaluare, care conform art. 58 lit. m) și art. 59 alin.(3) se va sancționa cu retragerea licenței indiferent de specialitățile deținute, căci ele se vor evalua concomitent.
Art. I pct. 42 potrivit proiectul de lege Art. I - Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 42. Articolul 65: alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Instituțiile publice de expertiză judiciară din subordinea Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Sănătății coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură		207.	Obiecții: Analizând reglementările citate supra, acestea conferă competența de coordonare a practicilor în domeniul expertizei doar anumitor subiecți de expertiză judiciară, ignorând faptul că există și alți subiecți, cum ar fi birourile de expertiză judiciară și alte instituții publice de expertiză judiciară, în afară de cele menționate la art. 65 alin. (3), cum ar fi Centrul Național Anticorupție. Potrivit art. 6 lit. f) din Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, <i>”În exercitarea atribuțiilor și obligațiilor, Centrul are dreptul să efectueze expertize judiciare și constatări tehnico-științifice și/sau de altă natură, precum și cercetări ce țin de competența sa, cu specialiști sau experți judiciari proprii sau să solicite autorităților publice, întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor de stat antrenarea de specialiști și experți la verificări sau expertize, la elucidarea unor probleme de specialitate.”</i> Respectiv, Centrul Național Anticorupție deține la fel statut de instituție publică de expertiză judiciară care contribuie inclusiv la dezvoltarea și coordonarea practicilor în domeniu.	Nu se acceptă. Coordonarea practicilor la nivel național, în domeniul expertizei judiciare, poate fi efectuată doar de către o singură autoritate/instituție. Or, coordonare prin definiție reprezintă o sistematizare a tuturor datelor și informațiilor. Această activitate își are rostul doar atunci când este efectuată centralizat, de o entitate care orientează într-o singură direcție practicile de efectuare a expertizelor judiciare. Prin urmare se consideră optim păstrarea redacției în vigoare de la art. 65 alin. (3) din Legea nr. 68/2016.

dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară.”			În acest context, coordonarea activității de expertiză judiciară, conform celor formulate de proiect, implică un efort semnificativ în ceea ce privește resursele intelectuale și tehnico-materiale. Aceste resurse nu pot fi asumate doar de anumite instituții, fără contribuția Guvernului, fiind necesară implicarea tuturor actorilor din domeniul expertizei judiciare. Recomandări: Recomandăm următorul cuprins pentru art. 65 alin. (3) propus de proiect: „(3) <i>Instituțiile publice de expertiză judiciară și birourile de expertiză judiciară coordonează practicile în domeniul expertizei judiciare potrivit competențelor, consolidează capacitățile instituționale în cele mai solicitate specialități și asigură dezvoltarea noilor specialități de expertiză judiciară, în conformitate cu cerințele înaintate de către organele judiciare prin intermediul Ministerului Justiției.</i>”	
Art. I pct. 46 potrivit proiectului de lege: Art. I - Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar [...], se modifică după cum urmează: [...] 46. Articolul 73: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Laboratoarele de expertiză judiciară publice sunt acreditate, cele private sunt acreditate sau autorizate. Autorizarea laboratoarelor de expertize		208.	Obiecții: Analizând normele precitate, acestea conțin prevederi ce vor admite interpretări abuzive la aplicare referitor la faptele de natură să conducă la concluzia că nu sunt create premisele necesare pentru asigurarea unei proceduri corespunzătoare pentru activitatea laboratoarelor de expertiză judiciară. <i>Primo</i>, cu referire la alin. (1) al art. 73, deși norma propusă stabilește că laboratoarele de expertiză sunt acreditate, proiectul nu conține reglementări clare referitoare la procedura de acreditare și criteriile de evaluare pentru acreditare. Mai mult, nota informativă la proiect indică faptul că acreditarea nu este obligatorie, ci se aplică în funcție de caz. Potrivit notei informative: ”<i>Proiectul vine să facă o claritate în partea ce ține de laboratorul de</i>	Se acceptă. Art. 73 se propune a fi abrogat.

judiciare pentru experții judiciari care desfășoară activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară sau intenționează să înregistreze o formă de organizare a activității, se efectuează potrivit regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.” se completează cu alineatul (1/1) cu următorul cuprins: „(1/1) Autorizarea laboratoarelor de expertize judiciare pentru experții judiciari care desfășoară activitatea în cadrul biroului de expertiză judiciară, poate fi refuzată motivat, în condițiile prevăzute în ordinul prevăzut la alin. (1).”; alineatul (3) se abrogă.			<i>expertiză judiciară, or, conform practicii internaționale, cu titlu de exemplu, în România, procedurii de autorizare sunt supuse doar laboratoarele tehnico-criminalistice private, deductibil, pentru care expertul judiciar solicită înregistrarea unei forme de organizare – birou individual/asociat de expertiză judiciară, celelalte laboratoare aparținând instituțiilor publice de expertiză judiciară, după caz, fiind supuse procedurii de acreditare.”</i> Este important de subliniat că absența unei proceduri bine definite de acreditare va crea obstacole în activitatea instituțiilor publice de expertiză judiciară. Experiența actuală a instituțiilor care acreditează în mod individual laboratoarele arată că acest proces implică costuri mari, iar autoritățile nu au alocate resurse bugetare necesare pentru aceste cheltuieli. <i>Secundo</i>, prevederile propuse în proiect pentru alin.(1/1) și (3) al art.73, nu respectă principiile unificării activității profesionale a reprezentanților din aceleași profesii. Deși legislația în vigoare care reglementează expertiza judiciară, inclusiv dispozițiile conținute în proiectul expertizat, stabilesc abordări unice în ceea ce privește autorizarea laboratoarelor de expertiză judiciară, accesarea în profesie, răspunderea disciplinară, indiferent de apartenența departamentală a expertului judiciar ori laboratorului (sectorul public sau privat), totuși, norma propusă în proiect contravine acestei abordări. Această situație poate genera riscuri, cum ar fi, spre exemplu, elaborarea rapoartelor de expertiză judiciară pe criterii diferite, dat fiind că unele laboratoare vor fi autorizate, iar altele acreditate. Or, acreditarea, spre deosebire de autorizare, se realizează conform standardelor internaționale ISO. Recomandări: Recomandăm excluderea pct. 46 din proiect.	
--	--	--	--	--